

Bilo da fotografiju

Volite

ili se njome

Bavite

*6 mega piksela
za svakoga*

Izuzetan kvalitet najnovijih NIKON-ovih fotoaparata sa 6 MegaPiksela za Vas i Vaše dragocene trenutke.
Nikon COOLPIX L1 (6,1 MegaPiksela, 5x optički zum - ekv 38-190mm, 3x digitalni zum, neograničena dužina snimanja filma sa zvukom, slot za SD kartice, 10MB interne memorije), 245 Evra + PDV
Nikon D50 set (6,1 MegaPiksela, objektiv 18-55mm, ISO 200-1600, 3D color-matrix merenje svetla, Li-ION baterija, slot za SD karticu, 673 Evra + PDV

Ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 17, 11000 Beograd
t. 011 2456-151, 308-7004, f. 011 446-0234, email. info@refot.com

potražite spisak prodajnih mesta na:

www.refot.com

REFOTO

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 33 FEBRUAR 2006 WWW.REFOTO.CO.YU

DINARA 250
K. MARAKA 8
KUNA 30
DENARA 250
EVRA 4
ISSN 1450-6394
9 771450 639331

REPORTAŽA
INDIJA
FOTOGRAFI
GORAN MALIĆ

FOTO-PRAKSA
TELEFON FOTOAPARAT
MOJE ISKUSTVO
DA LI JE ANALOGNA
FOTOGRAFIJA MRTVA ?
FOTO-ŠKOLA
INFRACRVENA FOTOGRAFIJA

TEST:
FOTO-ŠTAMPAČI
STANDARDNI ZUM OBJEKTIVI

KOMPAKTNI "DIGITALCI"

SNIMANJE HRANE

**NOVI
KONKURSI**

Sami sačuvajte Vaše uspomene

€ 250.-

(cena kompleta, plaćanje u dinarskoj
protivvrednosti)

PowerShot A520
4.0 MPix

Selphy CP510
Photo Printer

BEOGRAD, TEL: 011/655 100, 655 257

PROFI FOTO official distributor

you can
Canon

OPASNIJE , BOLJE

Fini materijali korišćeni za oblaganje unutar torbe štite LCD ekrane od otrebotina

Vodo-otporni materijal štiti opremu od spoljašnjih uticaja i vlage

Dizajnirano za
digitalne
fotoaparate

lowepro

U velikoj gornjoj pregradi možete čuvati dodatke ili lične stvari kao i digitalne audio ili CD plejere

U veliku donju pregradu možete smestiti D-SLR fotoaparat sa nekoliko objektivna i bliceva

Novi Orion Trekker II. U ovom "pametnom" rancu možete poneti digitalni refleksi fotoaparat s nekoliko objektivna i dodatnom opremom u donjem delu dok memorijske kartice, dodatke i lične stvari možete smestiti u gornji deo. MP3, MiniDisk ili CD plejer možete smestiti u poseban džep za digitalni audio plejer koji Vam omogućuje da kabl od slušalica diskretno provučete kroz otvor za kabl. Dizajn za digitalne uređaje i veličina ovog ranca svakako će ga staviti na vrh liste omiljenih torbi svakog fotografa.

STALNE RUBRIKE

- 4 **AKTUELNOSTI**
Kod nas i u svetu: izložbe, konkursi, akcije...
- 7 **KNJIGE**
Najnovija domača i strana izdanja
- 8 **MOJE ISKUSTVO**
Da li je analogna fotografija mrtva – pita se Svetislav Dragović i daje puno razloga da sumnjamo da je tako
- 24 **PROFESIONALAC NA DELU**
Nenad Petrović takmiči se svojim fotoaparatom s kulinarskim majstorima restorana Madera
- 30 **FOTO-PRAKSA**
Vladimir Marković, kao pravi majstor svog zanata iskoristio je analognu i digitalnu tehniku da bi svoje snove pretvorio u stvarnost
- 34 **"MOBILNI" FOTOAPARATI**
U Sloveniji mobilne telefone s fotoaparatom zovu fotofon. Videćemo da li će taj naziv zaživeti i kod nas
- 36 **TALENTI**
Mladi fotograf Marko Risović odlično se snalazi u sferi klasične crno-bele fotografije
- 40 **REPORTAŽA**
Nakon petnaest godina Milena Anđela Mišić priseća se svoje rodne zemlje, ovoga puta s fotoaparatom u ruci
- 66 **FOTO-KOMENTAR**
Goran Malić "lovi" vaše greške ali i savetuje da obratite pažnju na motive
- 70 **KONKURS BOJA I EFEKAT**
Početak konkursa obećava a najbolji dokaz je naša naslovna strana
- 74 **KONKURS PORTRET**
Prošlogodišnja tema očigledno je bila po vašoj meri, ali ova je nadmašila sva očekivanja
- 80 **PISMA ČITALACA**
Pored standardnih pisama dobili smo i zanimljivu statistiku o učesnicima naših konkursa

GORAN MALIĆ, "KIŠNI ČOVEK", 2005

12

MILENA ANĐELA MIŠIĆ, "POPRAVKA RIKŠE"

40

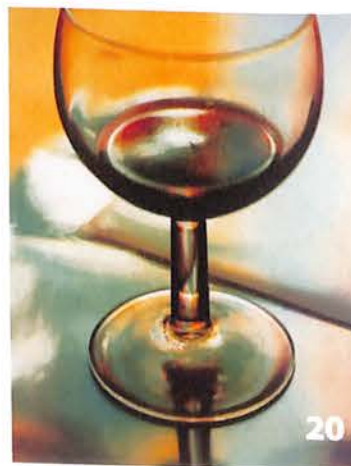

24

46

26

20

50

FOTOGRAFI

PORTFOLIA POZNATIH IMENA FOTOGRAFIJE

12 GORAN MALIĆ

Lični pogled jeste ono što karakteriše svakog pravog umetnika. Goran Malić je to dokazao svojom izložbom i ovim portfoliom

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

46 NOVITETI

Ekskluzivna vest iz Olympusa i dosta iznenađujućih novosti

50 KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARATI

Pregled trenutno najaktuelnijih takozvanih fotoaparata za džep

58 ŠTAMPAČI ZA DIREKTNO ŠTAMPANJE

Uz pomoć najnovijih štampača možete biti sam svoj laborant

62 STANDARDNI ZUM OBJEKTIVI

Jeste da su standardni ali su neophodni u svakoj fotografskoj torbi

64 KRAJ JEDNE EPOHE

Rezime priče o velikom fotografskom imenu – čuvenom Contaxu

58

62

NASLOVNA STRANA

"Paprika Split" – Marija Milovanović Maksimović, konkurs "Boja"

reč urednika

Naš cilj – dobra fotografija

Još je jedna godina za nama. Bili smo svedoci daljeg "buma" fotografskih digitalnih tehnologija koje su u nezadrživoj ekspanziji. Pre tačno godinu dana, kada su strasti bile poprilično uzburkane, imali smo temu "analogno ili digitalno". Danas su strasti stišane, jer je veći deo isključivosti polako nestao, pa imamo priliku da vidimo kako su i najveći protivnici digitalnih fotoaparata, skenera i svih ostalih sprava, kupili ta "sokočala" i bez mnogo problema snimaju fotografije i tim novim alatom. U ovom broju videćete da analogno i digitalno mogu biti savršen spoj i da su kombinovanje i upotreba svih raspoloživih metoda i dalje u funkciji postizanja jednog cilja – dobre fotografije.

A kada govorimo o dobrim fotografijama moramo reći da smo se godinu dana družili s vama i radovali svakom paketu s vašim fotografijama. Imali smo zadovoljstvo da od broja do broja posmatramo kako fotoaparat postaje neraskidivi deo vašeg bića i kako vaša interesovanja, a i kvalitet fotografija, postepeno idu ka pomenutom cilju. Rečju, gledali smo sve bolje i sve zanimljivije fotografije, pa ako smo onim što radimo makar jednim delićem uticali na njihovo stvaranje, onda je naš cilj i te kako postignut.

Sve je veći broj autora koji su svoju fotografiju oslobodili klišeja. Kada pogledate šta je pristiglo u redakciju kao prvi odgovor na poziv za učešće na konkursima, videćete koliko je prisutna sloboda u stvaranju koja daje prava umetnička dela nove generacije. S druge strane, svilenkasta mekoća pravog crno-belog fotopapira pojedinih fotografija izazvala je buru nostalgčnih osećanja, ali i zadovoljstva jer niste zaboravili svoje dvooke, kompaktne ili refleksne Zenite, Revue, Yashice, Minolte i mnoge druge fotoaparate od kojih je većina prešla u kategoriju "Legende koje traju". A problem trajanja postaje sve izraženiji kada su u pitanju digitalne tehnologije i biće jedna od tema kojom ćemo se pozabaviti u sledećim brojevima.

Već ste navikli da svaku novu godinu započinjemo s nekoliko noviteta, što konceptijskih, što vizuelnih, tako i u ovu ulazimo s nešto "opuštenijim" dizajnom koji unosi malo više boje u naš, a nadamo se i vaš život. Poziv za saradnju i vaše predloge otvoren je i dalje i stoga ne oklevajte da doprinesete časopisu ne samo odličnim fotografijama već i idejama, možda ništa manje dobrim.

Milan Živković
m.zivkovic@refoto.co.yu

REFOTO ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE
www.refoto.co.yu

Osnivač i izdavač REFOT B, Beograd, Pčinjska 17
Direktor Slobodan Vukadinović
tel. 011/2456-151; 2447-958; faks. 011/4460-234
žiro-račun 255-0009770101000-53.

e-pošta: info@refoto.co.yu i info.refoto@gmail.com
Cena pojedinačnog broja 250 dinara

Glavni i odgovorni urednik mr fot. Ivana Brezovac
Izvršni urednik Milan Živković
Urednik tehnike Boris Bjelica
Redakcija mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović,
Goran Malić, Miroslav Nikoljčić, Nijaz Selmanović,
Imre Szabó, mr fot. Mitar Trninić, Srdan Vuković

Saradnici Vojin Mitrović (Pariz), Stevan Ristić,
Radomir-Maša Dikosavljević, Jelena Matić,
Miloš Zdravković, Srdan Vukmirović, Ivan Tošić
Tehnička redakcija i dizajn Sanja Kovačević, Mileta Miletić,
Petar Vukadinović

Lektor Biljana Gordić
Marketing REFOT B, tel. 011/2456-151;
faks. 011/2447-958

Štampa Štamparija "Politika AD", Beograd
Pre-press REFOT B – Rukopisi i priloge se ne vraćaju.
Rešenjem Ministarstva kulture Republike Srbije,
broj 413-00-00244/2002-04

Distribucija "Porter", Lazarevićeva 2, Beograd, tel. 011/323-58-46

FOTOŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 20 **STUDIO**
Vladimir Červenka sugerise kako da zabeležite suptilnu lepotu stakla
- 26 **ŠKOLA DIGITALNE FOTOGRAFIJE**
Milan Živković istražuje bezbojan i nevidljiv deo spektra igrajući se s infracrvenom fotografijom

Da li je analogna fotografija mrtva?

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

PUTOVAO SAM U AMERIKU U SEPTEMBRU. U PRELEPOM MESTU CARMEL NA PACIFIČKOJ OBALI GDE SE GLAVNIM ULICAMA NIŽU GALERIJA DO GALERIJE, PRONAŠAO SAM NEKE KOJE SE BAVE ISKLJUČIVO FOTOGRAFIJOM, A U NJIMA PRELEPE CRNO-BELE ILI KOLOR FOTOGRAFIJE. MOGU SE ČAK NAĆI I DELA VRLO POZNATIH FOTOGRAFA. CENE SU OD NEKOLIKO STOTINA DOLARA PO FOTOGRAFIJI PA NAVIŠE

Moja fotografska krv počela je da ključa. Pre svega, imponovala mi je činjenica da ima toliko galerija koje vrednuju fotografiju, a potom sam uživao u besprekornoj tehnici u kojoj su te fotografije bile realizovane. Tu nije bilo mesta ni najmanjoj primedbi – male tehničke greške fotografiju bi potpuno diskvalifikovale jer ona je ipak zanat i ko njome ne vlada, nema tu šta da traži.

Moje "skorojevičko" ja htelo je odmah da zna jesu li fotografije stvarane digitalno ili hemijski. Bio sam iznenađen činjenicom da je većina fotografija snimljena na film. To me je, naravno, začudilo. Od pojave digitalne fotografije postao sam veliki pristalica digitalaca, pratio sam usavršavanje digitalne fotografije, uživao u prednostima koje ona pruža. I, šta sad? Došao sam u Ameriku da otkrijem da ona standardna fotografija još živi i to intenzivno. Jesam li ja to počeo da verujem u nešto pogrešno? Možda

su u pravu oni fotografi koji se još uvek kunu u staru dobru hemijsku fotografiju i kojima smeta kada vide da je najveći broj stranica u fotočasopisima posvećen digitalnoj tehnici.

Jedna opšta činjenica odmah pada u oči: svi fotografi čije su fotografije izložene u galerijama koriste tehniku bez kompromisa. Tu nije reč samo o fotoaparatu, čak mislim da se po njima oni približavaju onim "normalnim" fotografima, nego u procesu izrade fotografija koriste najmoderniju tehniku koja postoji na tržištu. Tu se radi o uslugama profesionalnih laborato-

rija. Čak i skener koji se pominje nije neki običan, već su to visoko profesionalni modeli čija je cena od 5.000 pa do 15.000 dolara.

RAZLOŽIMO DIGITALNU FOTOGRAFIJU!

Pred sobom vidimo predmete, pejzaže ili ljude, koje uz pomoć fototehnike odražavamo na fotografiji. Ti predmeti ili ljudi nisu ni analogni ni digitalni. Ono čemu težimo jeste fotografija na ekranu ili papiru koju naše oko može da vidi i mozak da obradi, pa opet, niti je ta slika digitalna niti analogna, već je jednostavno fotografija. Digitalni ili analogni postupak uvodi se u sredini, a za završnu fotografiju uopšte nije bitno kako je dobijena. Ona je dobra ili loša, u zavisnosti od toga koliko je bio vešt njen stvaralac.

Ono što mi zovemo digitalnim fotoaparatom jeste sprava u koju ulaze slike prirode, lica ili prizora u onoj formi u kojoj ulazi u svaki fotoaparatus: kroz objektiv, uz određeno vreme koje određuje zatvarač i količinu svetla koju određuje blenda. Tek u fotoaparatu možemo imati razliku: da slika bude "uhvaćena" na film i da procesom razvijanja dođe do nje ili da na nekom senzoru bude digitalizovana i umesto u zrna srebrnog halogenida, bude pretvorena u niz brojkice koje u svom skupu zovemo "fajl". Ako je fotografija snimljena na film, velike su šanse da će u procesu prenosa na papir u nekoj profesionalnoj laboratoriji ipak da bude digitalizovana jer većina današnjih uređaja tako radi, ali krajnji proizvod jeste fotografija koju možemo da vidimo. Našu gomilu brojkice koja se zove "fajl" u nekom računaru pretvorićemo u vidljivu sliku i odštampati je na papiru radi dovođenja u stanje u kome naša čula mogu tu sliku da prime a mozak da je obradi.

Znači, digitalizaciju možemo da uvedemo u bilo kojoj fazi procesa dobijanja slike. Možemo, naravno, da je i ne koristimo, nego da fotografiju od početka do kraja obrađujemo analogno, na klasičan način, povećavanjem s negativna na foto-papir i da na kraju dobijemo fotografiju. Možemo pak, od negativa ili dijapozitiva, skeniranjem da dobijemo fajl i da ga provedemo kroz proces stvaranja fotografije, pošto su štampači veoma usavršeni i ne zahtevaju neko posebno znanje, niti mnogo truda i vremena, a i po ceni su veoma pristupačni korisnicima.

Vraćam se na fotografije koje su me oduševile. U galeriji braćnog para Scanlan, u Carmelu, gospođa koja čuva galeriju sigurno je već mnogo puta bila upitana o načinu na koji su dobijene te savršene fotografije, pa je već imala pripremljene beleške, jer, kako ćete videti, tu nema tajni. Evo šta o opremi piše u tim beleškama: *35 mm – Nikon oprema koja se koristi samo za nepripremljeno snimanje (candid shots); 120 – srednji format: veličina snimka: 6x7 cm; fotoaparatus: Mamyia RB67 – RB stoji za rotirajuću pozadinu, samo okrenete pozadinu za vertikalni ili horizontalni snimak; Pentax 67 (6x7 cm format negativa) i Fuji Panoramic 617 (6x17 cm format negativa); koristimo Seconic svetlomer za merenje u tački i*

merenje upadnog svetla; koristimo stativ za svaki snimak.

Uvek se trudimo da koristimo najmanji otvor blende koji je moguć radi dobijanja maksimalne dubinske oštine. Obično je to f/32 ili f/45. Na nesreću, to znači često snimanje s dužim ekspozicijama. Koristimo ISO 50 Fuji Velvia film, koji je za dijapozitive (format 120 i 220 – 120 ima 10 snimaka, a 220 ima 20 snimaka na rolnoj – za format 6x7).

Proces razvijanja ovog filma je E6. Sve dovde potpuno je dostupno čak i amaterima. Neki imaju ovaj, a neki onaj fotoaparatus, ali u suštini, tu smo. Ono što dolazi posle, malo je drugačije. Ovaj braćni par dalju obradu obavlja na četiri načina.

1. C – povećanja Originalnog dijapozitiva pravimo međunegativ formata 4x5 inča (10x13 cm). S međunegativa povećavamo naše slike na Fuji papiru, na standardan način.

2. "Lumira" izdanja Originalne dijapozitive skeniramo u visokoj rezoluciji i time dobijamo digitalni fajl koji tada uvodimo u Chromira digitalni fotografski štampač. Za fotografije se koristi Fuji Crystal arhivski papir. Izložene pod normalnim uslovima, ovakve fotografije trebalo bi da traju preko 60 godina. Do danas, to je najveća ocena koja je data nekom fotografskom papiru (zasnovano na istraživanju firme Wilhelm Imaging Research).

Chromira proces štampanja razlikuje se od Lambda i light-jet procesa po tome što oni koriste laserski izvor svetla. Chromira koristi LED (diode koje emituju svetlo) svetlosni izvor u formi usmerene tačke. Način na koji je svetlo projektovano na fotopapir je različit. Chromira je bolja utoliko što daje oštrije i bojom zasićenije slike, što naročito odgovara snimcima s dijapozitiva.

Ostavimo po strani opisane postupke zasnovane na predhodno digitalizovanim snimcima koji daju fotografije sa dugim vekom trajanja. Zaključak do kojeg sam hteo da dođem jeste da ovo dvoje fotografa u težnji da dođu do najboljeg rezultata (jer od toga žive) polaze od analogne, hemijske fotografije. Videćemo kasnije da za to ima mnogo razloga.

ŽILAV FOTOGRAFSKI FILM?

Iako su pojava i naglo širenje digitalne fotografije uzrokovali vrtoglavi pad prodaje i filмова i analognih fotoaparata, izgleda da veliki proizvođači filmova nisu sedeli skrštenih ruku. Oni nisu imali ni razloga ni stimulacije da razvijaju nove emulzije, ali zato su poboljšavali stare.

Drugi primer nisam video, nego pročitao u časopisu Popular Science. Reč je o fizičaru, ne fotografu, Grahamu Flintu, Englezu, koji od 1958. godine živi u Americi i koji za snimanje koristi fotoaparatus za snimanje iz aviona, nekada korišćen za špijunske letove, formata 9x18 inča (24x48 cm). Kako mu raspoloživi objektivni nisu bili dovoljno dobri, napravio (!) je širokougaoni objektiv, koji je nazvao Assymagon. Snima fotografije raznih motiva, najviše pejzaža, a koristi Kodak film, koji ga košta 1.200 dolara – jedna rolna!

Te snimke kasnije kvalitetno skenira da bi se kao rezultat dobile fotografije neverovatne rezolucije. Jedan "fajl" takve fotografije ima 1.000 MB (uporedite s boljim DSLR fotoaparatom koji danas imaju od 6 do 15 megapiksela i čiji su "fajlovi" najčešće do 10 ili 15 MB). Velike fotografije Grahama Flinta moraju da se gledaju kroz lupu jer, jednostavno, normalnim okom ne može da se dođe do kraja moći razlaganja fotografije.

I Graham Flint, kao i braćni par Scanlan, koristi hemijsku fotografiju kao polaznu sliku od koje stvara fantastična povećanja. Znači i u ovom slučaju, kada je reč o fotografu koji ne bira sredstva tražeći perfekciju, on polazi od hemijske slike. Zašto?

Film je danas daleko bolji u odnosu na prošlo vreme. I što je najvažnije, da biste koristili sve ove blagodeti, ulaznica je mnogo jeftinija nego kod digitalaca.

Filmovi su prvenstveno poboljšani radi skeniranja. Negativni filmovi su imali maskirni sloj koji je pri skeniranju dodavao elektronski šum. Sada je tu učinjeno poboljšanje, pa više nije sasvim tačno da je dijapozitiv bolji uzorak za skeniranje. Fujifilm poboljšao je svoje emulzije u tome što je bazu filmova (i za dijapozitive i za negative) napravio iste debljine i iste osnovne gustine tako da ne moraju da se menjaju postavke prilikom skeniranja.

Postavio sam u Kodaku pitanje: "Da li je analogna (hemijska) fotografija mrtva?" Odgovor

je bio jasan: "Drago mi je da mogu da izjavim da hemijska fotografija nije mrtva...", a gospodin Kaj (Kaye), odgovoran za kvalitet filmova u Kodaku, dao mi je detalje zašto je to tako.

NOV ZAŠTITNI SLOJ

Kriterijumi kvaliteta filma pre pojave skenera bili su drugačiji nego što su sada. Kodak je zato promenio zaštitni sloj na emulzijama, čiji je zadatak da štiti emulziju od abrazivnog habanja (oštećenja zbog manipulacija filmom). Taj sloj nekada je bio prihvatljiv za rad povećavajućim aparatom, ali prilikom skeniranja pojačavao je elektronski šum. Kodak je napravio nov zaštitni sloj koji odgovara i standardnom povećavajućem aparatu, a i skenerima. Štaviše, odgovara i novim infracrvenim skenerskim kanalima koji primenjuju tehniku korekcije oštećenja na filmu, nazvanu Digital ICE (Image Correction & Enhancement).

SITNIJE ZRNO

Ukoliko prilikom skeniranja primenimo korekcijske tehnike: poboljšanje kontrasta ili pojačanje, a snimak je bio podeksponiran, onda se pojačava elektronski šum koji se na slici odražava kao zrno. Novi filmovi imaju smanjenu zrnatost baš zato što se računa na mogućnost pojačavanja kontrasta ili zacrnjenja slike, pa je lakše tada raditi sa sitnozrnatim filmom.

NEGATIVI ILI DIJAZOZITIVI?

Da li je bolje da se skenira dijapozitiv ili negativ? Odgovor je: OBA!! Kolor negativ film ima izvesne osobine koje pružaju pogodnosti u odnosu na kolor dijapozitive, međutim, i dijapozitivi imaju neke prednosti u odnosu na negativ film, ako već govorimo o skeniranju. Osim navedenih detalja, činjenica je da će regularni film od ISO 800 dati bolju fotografiju od većine digitalnih fotoaparata s tom osetljivošću zbog pojave elektronskog šuma. Zrnatost normalnog filma pri istom ISO broju još uvek je manja od "zrnatosti" koju stvara elektronski šum kod mnogih (osim onih najskupljih) digitalnih fotoaparata.

Poboljšanja koja sam opisao, takođe su vidljiva i kod klasičnog postupka za povećavanje fotografija hemijskim načinom. Mišljenje mnogih laboratorijskih stručnjaka jeste da je lakše dobiti dobre tonove kože na skeniranom filmu nego na digitalnom uzorku. Zaključak je: za portrete,

KOLOR NEGATIV FILM

- Velika tolerancija ekspozicije;
- veliki dinamički opseg;
- moguća pojava elektronskog šuma na svetlim partijama;
- otežana kontrola boja;

KOLOR DIJAZOZITIV FILM

- Manja tolerancija ekspozicije;
- smanjen dinamički opseg;
- moguća pojava elektronskog šuma u crnim partijama s velikim D-max vrednostima;
- kontrolisanje boje mnogo je lakše;
- budući da su dijapozitivi stvoreni za gledanje, skeneri mogu da budu profilisani tako da skenirana slika ima izgled originala. Time su individualne karakteristike boje sačuvane.

uzmite radije film. Mnogi pribegavaju filmu i za pejzaže, mrtve prirode i slično. U žurnalistici, zbog brzine i lakoće prenošenja podataka, digitalna fotografija ima svoje velike prednosti. Zadnja reč – film ili digitalni senzor – još nije rečena.

ZAKLJUČAK

Pre nego što se odvojite od svojih analognih fotoaparata, prilikom kupovine digitalaca, razmislite malo, možda će "stari" fotoaparati još moći dobro da vam posluže. Moje iskustvo jeste da se skeniranjem dobijaju mnogo kvalitetniji ali i glomazniji fajlovi nego što se direktno dobiju iz digitalnog fotoaparata, ali tu se može uvek primeniti komprimovanje. Skenirana fotografija može se podvrgnuti svim tehnikama digitalne fotografije kao što su: retuš računom, uklanjanje nepoželjnih predmeta ili grešaka,

ispravljanje perspektive, pravljenje panorama itd. Dolaskom moćnih i sve bržih računara veliki "fajl" koji se dobija skeniranjem i nije neki problem. Najveći problem pri-

likom skeniranja negativa i dijapozitiva jeste što u amaterskim uslovima proces dugo traje i što se kod većine skenera koji nemaju mogućnost uklanjanja grešaka na emulziji i prašine one pojavljuju i zahtevaju priličan posao oko retuširanja. No, sve je to deo naše fotografske zabave.

Mislim da se teško može predvideti dalji razvoj fotografije. Po meni, već je uspostavljena nova

ravnoteža između hemijske i digitalne fotografije tako što je hemijska fotografija izgubila dobar deo svog tržišta. Na drugu stranu, digitalna fotografija je mlada, još nisu isplivale sve nevolje na površinu. Ovih dana iz Sonija, čiji su senzori ugrađeni u veliki broj digitalaca, potekla je vest da senzor s vremenom propada, naročito zbog visoke temperature i vlage. To znači da će mnogi korisnici biti zatečeni otkazivanjem senzora na digitalnom fotoaparatu od kojeg se možda očekivalo da još funkcioniše. Popravke digitalnih fotoaparata se u najvećem broju slučajeva ne obavljaju, fotoaparati se zamenjuju. Teško je stoga

predvideti koliki će broj korisnika digitalnih fotoaparata u ljutnji odbaciti svoj digitalac i vratiti se filmu. U neku ruku takva bojazan postojala je i prilikom uvođenja elektronike u analogne fotoaparate – popravke su skupe, često se uopšte ne isplate. Fotoaparati nemaju ni blizu onaj vek trajanja kao što su ga imali raniji potpuno mehanički fotoaparati. S druge strane, elektronika, kako u analognoj, tako i u digitalnoj fotografiji, donosi ogroman komfor u radu. Ako bi život fotoaparata trajao onoliko koliko traje njegov tehnološki vek, tj. ako bi fotoaparat otkazao onda kada je on već tehnološki prevaziđen, problema nema. Međutim, ako se dogodi obrnuto, reakcije korisnika su nepredvidljive.

Elektronika i digitalna fotografija sasvim sigurno su uništile i kolekcionarstvo. Ko će da skuplja fotoaparate iz masovne proizvodnje, kad ne predstavljaju nikakvu retkost i ne mogu se više dovesti u funkcionalno stanje jer su kontakti oksidali, delova nema, ne mogu se popraviti kao raniji mehanički uz pomoć nekoliko komada neophodnog alata?

Ja sam se opredelio za digitalnu fotografiju prvenstveno zbog komfora: mogu da vidim snimak pre nego što zasučem rukave i uđem u laboratoriju ili odem u fotografsku radnju i platim da mi naprave fotografije na papiru. Međutim, nisam raskrstio s analognom fotografijom, još se igram sa svojim analognim fotoaparatima i čekam kada će me neki novi problem sa senzorima ili uopšte s digitalnom tehnologijom toliko naljutiti da počnem ponovo da koristim film. Činjenica da je film danas bolji nego u preddigitalno vreme, tu odluku može samo da ubrza.

Zato, dragi moji čitaoci, čuvajte i negujte i digitalnu i hemijsku fotografiju, ne odvajajte se lako od svog dragog fotoaparata na film i ne očekujte da će kompjuter uvek biti u stanju da uradi čude sa koja možete da uradite birajući film i proces, a sve radi stvaranja one, nikad ne dostignute, najbolje fotografije.

ISKUSTVO ZNANJE SAVREMENA TEHNOLOGIJA
ABSOFT POSLOVNI INFORMACIONI SISTEM

Microsoft
CERTIFIED
Partner

ABSoft

Lični pogled

© GORAN MALIĆ, "KISA 02", 1978

© GORAN MALIĆ, "HOMMAGE A MAN RAY", 1985

Goran Malić

OSOBINE RADA I UMETNIČKI PRISTUP PREDSTAVLJAJU GORANA MALIĆA KAO VEČITOG TRAGAČA, VAZDA ŠIROM OTVORENIH OČIJU, DUHA I BLENDE. SVESNOG DA PREUZIMANJE OPAŽENOG MOTIVA TRAJE DELIĆ SEKUNDE, PREMA PRINCIPU "SAD IL' NIKAD"

© GORAN MALIĆ, "IZGUBLJENI PALANČANI", 1978

Pogled na svakodnevno okruženje, koji je Goran Malić tokom tri decenije neprekidno upirao kroz objektivne svojih fotoaparata, ukazuje na urođenu probirljivost, nesumnjivo plemenitog porekla. Njoj su imanentne sklonosti ka složenim, višeznačnim temama, izrazita likovnost i estetizacija. Ukazuje, s druge strane, na pokretljivu ličnost, na umetnika koji ne traži, već u hodu uočava svoje teme. Kao čovek koji se u pravo vreme našao na pravom mestu. O tome nam govori i ovaj pažljivo sačinjen izbor radova. Makar i da je njegov autor imao neku drugu nameru, u krajnjem ishodu predstavlja svojevrsnu mapu Beograda.

© GORAN MALIĆ, "SAJDIŽIJA PETRI FULKA", 1977

© GORAN MALIĆ, "ČIGANKA LJUPČE", 1974

Strukturalno, on nosi dvojaku naznaku: hronološko-retrospektivnu i tematsku. Osnovna tema Goranovih fotografija je svekoliki život, ali posmatran isključivo u kontekstu urbane vizure. Ni priroda ne napušta teritoriju grada, zato što autor nikad ne uklanja obeležja urbanih dejstava. Čak ni onda kada se dotiče glavnih razloga za neke od svojih podtema kao što su voda i vazduh: reke teku kroz grad ili pored njega; kiša natapa ulice i prolaznike (pa i samog autora); u vazduh se vinuo avion čiji se trag završava negde dole pri horizontu; poput pupčanika, ili uzice koja drži balon vinula se i ljuljaška s decom... U svemu tome pomalja se intiman dijalog koji predstavlja osnovicu za semantičku ravan ne samo ovog izbora već i celokupnog Malićevog stvaralaštva. Za sveukupnu umetnost fotografije.

© GORAN MALIĆ, "NAJEZDA", 1976

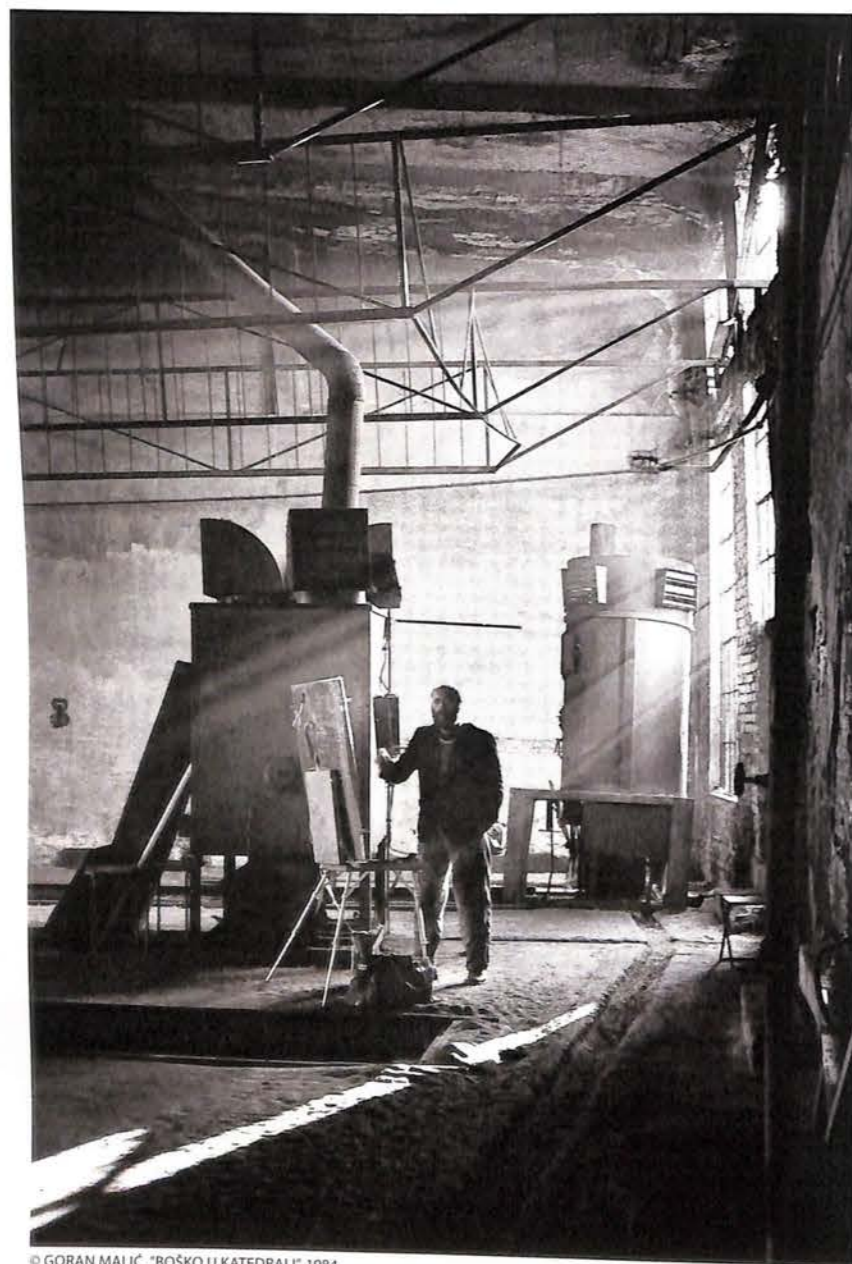
Naslućujemo li u beleženju prizora fotoaparatom autorovo vlastito razotkrivanje?

Nijedan od predstavljenih prizora nije samo ono što nam se ukaže na prvi pogled – oku prijatna, skladna slika nekog stvarnog prostora, neke istinite situacije. Goran je atmosferom, svetlošću i njenim valerima, kadriranjem objekata unutar određenih međusobnih odnosa ukazao ne samo na postojanje konteksta – anegdotskog, pripovednog, poetskog. Time uvodi duboko lični, iskreno ispovedni plan, praćen za njega vrlo prepoznatljivim raspoloženjima u setnom tonalitetu svekolikog uzdržavanja od dramatičnih ekspresija. To dnevničko beleženje jasno odražava stav: nema preterivanja, nema vulgarnosti, samo gospodska suzdržanost. Do ezoteričnosti u iskazu. Bez obzira na neskrivenu emotivnost. Eros bez erotike.

Fotografisanje jeste ulaženje u dušu motiva radi traženja vlastitog identiteta. Inkognito. Prirodno je da čovek ne poklanja pažnju samo jednoj vrsti prizora. U kretanju kroz životni prostor, podjednako ga privlače pokretni i nepokretni motivi. Objekti ili posebna atmosfera. Događanja ili priroda. Filtrirajući afinitete

© GORAN MALIĆ, "POGLED S MOSTA", 1974

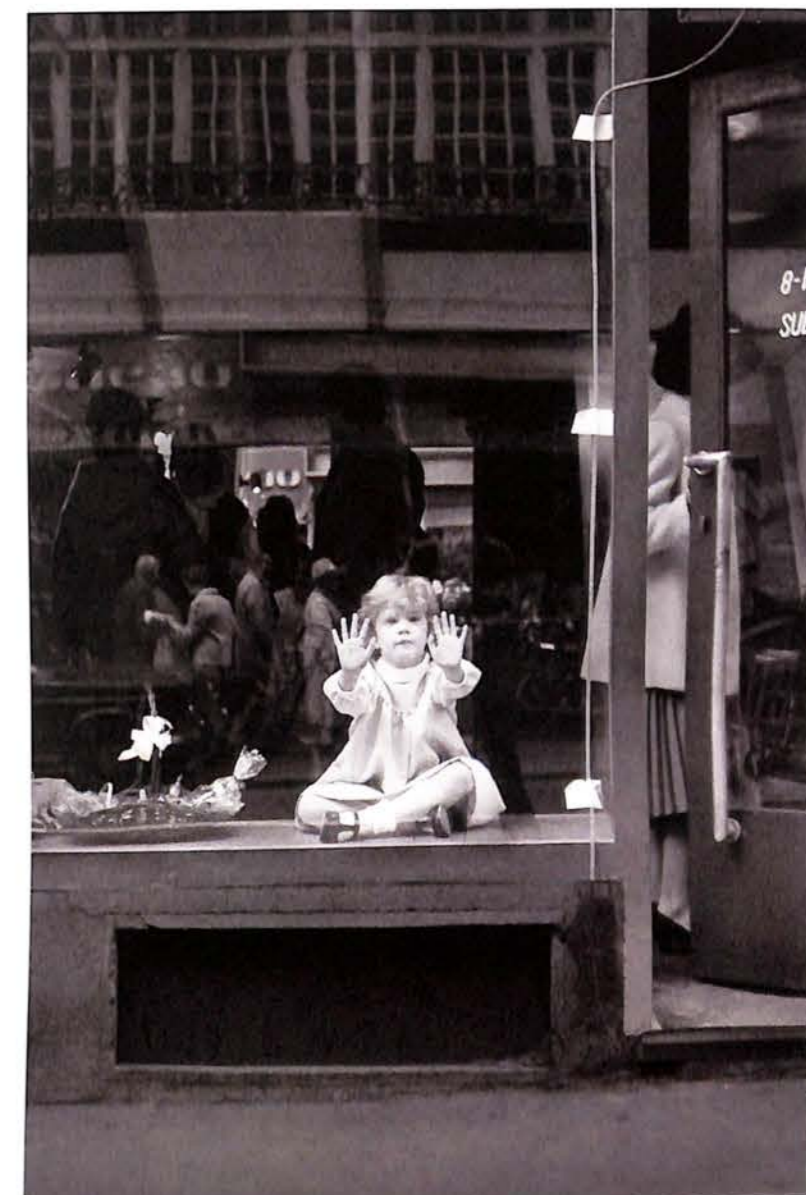
© GORAN MALIĆ, "BOŠKO U KATEDRALI", 1984

tokom života, on može nešto voleti manje, nešto više. Nečim može biti i opsednut, a nešto može da ne voli uopšte. No, bez obzira na stepen u gradaciji (ne)afiniteta, imaju zajednički koren koji proističe iz mentalno-psihickog sklopa jednog bića. Kao u kakvom zamršenom klupku, krije se tamo jedinstveni razlog za (ne)sklonost ka nečem. Ponekad osvetljen, rede razmršen, najčešće nedodirnut. Razlog da čin fotografisanja razumemo kao neku vrstu dijaloga umetnika s vlastitom dušom, dijaloga koji se velikom brzinom odvija u metafizičkim prostorima uma.

A upravo se u tom "kraćušnom" intervalu događa beskrajno složena interakcija između veštine beleženja i bogato naslaganih slojeva edukacije i darovitosti, interakcija koja će trenutno uobličiti likovne vrednosti buduće fotografije, ostaviti trag osobenog rukopisa, predočiti pristup, obelodaniti afinitete i likovni stav. I kada svi oni prizori skrovite vrste prođu kroz alhemijske "posude" njegovih unutrašnjih stvaralačkih procesa i pojave se pred našim očima kao nizovi motiva opažanih vidovitošću umetnika, imamo priliku da, s manje ili više lakoće, uvidimo suštinu njihove privlačnosti pored koje bismo, možda,

© GORAN MALIĆ, "MAGLENO JUTRO", 1974

© GORAN MALIĆ, "ANA U IZLOGU", 1983

samo prošli, ne primećujući ništa. To je zato što Goran nije samo "skljocnuo" da bi zabeležio prizor, on ga je izabrao i magijskim moćima svog dara obogatio komentarima različitih vrednosnih određenja: lucidnošću i dragocenim šaljivim opaskama, ali i poetičnošću koju prati široka skala emotivnih vrednosti, sasvim izvesnom kontemplativnošću koja se odražava na postojanje metafizičkog konteksta, i što je najvažnije, u obaveznoj prisutnosti estetskih vrednosti.

VESNA TODOROVIĆ

© GORAN MALIĆ, "U GALERIJU", 2005

BIOGRAFIJA

Goran Malić (Beograd, 1947). Za svoja fotografska dela dobio je pedesetak nagrada i priznanja. Priredio je 19 samostalnih izložbi – u Beogradu, Kragujevcu, Leskovcu, Pančevu, Vranju, Boru, Ljubljani (Slovenija) i Varšavi (Poljska).

Na grupnim izložbama učestvovao je preko 300 puta, a najvažnije su bile: Majska izložba ULUPUDS-a; Oktobarski salon; izložba International art collection Junij u Jugoslovenskom kulturnom centru u Parizu u okviru Mois de la Photo à Paris 1988 (dobila je gran pri tog bijenala). Učestvovao je i na jubilarnoj izložbi Fotografija kod Srba, 1839–1989, u Muzeju savremene umetnosti u Beogradu (kao koautor dva segmenta izložbe i učesnik s radovima).

Autor je više studijskih tekstova o fotografiji 19. i 20. veka, kao i šest knjiga.

Fotografska dela Gorana Malića nalaze se u privatnim i javnim kolekcijama: Muzeja savremene umetnosti (Beograd); Arhitekturnog muzeja u Ljubljani (zbirka Grupe Junij); Holandskog instituta za fotografiju (Nederlands Foto Instituut, Amsterdam) i Nacionalnog centra za fotografiju (Beograd).

Delovao je i kao član žirija, recenzent fotografskih izdanja i kritičar fotografije. Teorijske i kritičke priloge najviše je objavljivao u *Foto-kino reviji* (1975–1985), zagrebačkom *Oku* (1983–1990); časopis *REFOTO* (od 2001) i beogradskim dnevnim novinama *Politika* (od 1997) gde je i danas redovan saradnik. Godine 1997. dobio je nagradu "Dr Pavle Vasić", za teorijski doprinos primenjenoj umetnosti u Srbiji. Živi i radi u Beogradu. Elektronska mu je adresa: fotogram@beotel.yu.

© GORAN MALIĆ, "ADA U SMIRAJU", 2004

© GORAN MALIĆ, "RAT KOMARCIMA", 2005

General Electric
vtech
Panasonic
nippon

inCOM
www.incom-group.co.yu

+ 381 11 344 5 931
 + 381 11 344 5 932
 + 381 16 23 38 40
 + 381 16 23 38 41

Suptilna lepota providnog

MR VLADIMIR ČERVENKA

Staklo snimamo u reklamne, propagandne svrhe (katalozi, prospekti) i za potrebe umetničko-istorijske dokumentacije. Takođe, može da bude motiv kreativne fotografije, samostalno ili kao bitan rekvizit na nekim fotografijama, najčešće prilikom snimanja mrtve prirode. Snimamo zato što nam se staklo dopada ili pobuđuje izvesne emocije. Najčešće se susrećemo s bezbojnim providnim staklom, ali ono može da bude i obojeno providno ili neprovidno, s raznovrsnom dekoracijom – oslikano, peskirano, šlifovano, brušeno, pozlaćeno itd. O bogatstvu oblika, kako kod staklenih predmeta za svakodnevnu upotrebu, tako i kod umetnički oblikovanog stakla, da ne govorimo. Ono što fotografu komplikuje život jeste to da svaka vrsta stakla zahteva drugačiju tehniku osvetljenja. U ovom tekstu govorićemo pretežno o snimanju bezbojnog providnog stakla. Staklo, u stvari, "ne vidimo" – ono što vidimo jesu refleksi na površini koji su uzrokovani ogledanjem okolnih predmeta ispred staklenog predmeta, prelamanjem svetla na njegovim rubovima i unutrašnji refleksi u samom staklu koji stvaraju umanjenu i deformisanu optičku sliku predmeta iza staklenog predmeta. Slika koja nastaje ogledanjem i optička slika prožimaju se, haotično su pomešane, tako da je često razočaranje mnogih fotografa kada na fotografiji

ugledaju umesto prelepe čaše, zbrku predmeta koji su se našli ispred i iza nje. Moramo se navići na to da providne staklene predmete faktički ne opažamo i ne snimamo pomoću svetlosnih zraka koji se odbijaju od staklenog predmeta, već pomoću zraka koji se odbijaju od pozadine i okolnih predmeta, a prolaze kroz staklo. Zbog toga je neophodno uspostaviti kontrolu refleksa i prelamanja svetla organizovanjem ambijenta u kome snimamo i svrsishodnim osvetljavanjem rekvizite ispred i iza staklenog predmeta. Faktički, kada snimamo staklo, moramo da aranžiramo njegovu okolinu. Potpuno je besmisleno pokušavati osvetliti stakleni predmet na klasičan način, glavnim i dopunskim svetlom koji imaju prednji smer, jer tako dobijamo zbir refleksa od svetlosnih izvora na staklenoj površini koji prave zbrku i ne mogu da stvore odgovarajuću materijalnu sliku predmeta.

STAKLO, U STVARI, "NE VIDIMO" – ONO ŠTO VIDIMO JESU REFLEKSI NA NJEGOVOJ POVRŠINI, PRELAMANJE SVETLA NA RUBOVIMA I UNUTRAŠNJI REFLEKSI. PROVIDNE STAKLENE PREDMETE FAKTIČKI NE OPAŽAMO I NE SNIMAMO POMOĆU SVETLOSNIH ZRAKA KOJI SE ODBIJAJU OD STAKLENOG PREDMETA, VEĆ POMOĆU ZRAKA KOJI SE ODBIJAJU OD POZADINE I OKOLNIH PREDMETA

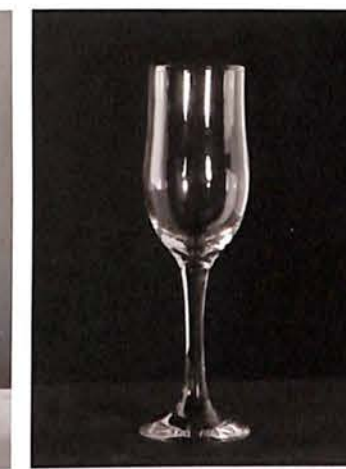
MATERIJALIZACIJA STAKLA

Dakle, prvi problem s kojim se susrećemo jeste kako da materijalizujemo staklo. Osnovna osobina stakla jeste njegova prozirnost. Ako ga osvetlimo na klasičan način, ono će biti potisnuto brojnim refleksima koje stvaraju svetlosni izvori. Već smo rekli da prozirnou čašu vidimo zahvaljujući pozadini čija se slika prelama u optičkom sistemu čaše. Zbog toga staklo osvetljavamo isključivo kontrastom, bilo direktnim ili indirektnim – odbijenim od pozadine. Kada snimamo providan stakleni predmet prema beloj pozadini, osvetljavamo pozadinu, a zraki koji se odbijaju od nje prelamanjem u staklu materijalizuju predmet. Ne treba da nas iznenadi ako neki delovi potpuno bezbojnog staklenog predmeta budu na fotografiji registrovani kao sive ili crne površine koje u stvarnosti ne postoje, ali mnogome pomažu pri oblikovanju predmeta. One su

rezultat prelamanja svetlosnih zraka u staklu tako da pri izlasku dobijaju drugi smer i padaju van vidnog polja, te se na taj način određene površine čine tamnim iako u stvarnosti to nisu. Obično su to ivice staklenog predmeta koje su za razliku od prednje i zadnje površine, optički mnogo deblje tako da svetlosni zraci koji padaju na njih pod istovetnim uglom na izlaznoj površini dobijaju drugi smer i padaju van vidnog ugla. Zbog toga se ivice predmeta čine manje ili više tamnim. Zraci prolaze kroz staklo, a refleksi ostaju na suprotnoj strani od objektiva tako da su, u stvari, nevidljivi. Ako koristimo belu pozadinu, osvetljavamo samu pozadinu, kod crne ili obojenih pozadina osvetljavamo refleksne površine koje su postavljene s leve i desne strane pozadine, a nalaze se van vidnog polja. Bezbojno staklo poprima boju pozadine, na beloj pozadini ono je belo, na crnoj – crno, ako je pozadina obojena, staklo će biti obojeno odgovarajućom bojom.

KONTROLISANI SPOJ

Druga osobina staklenih predmeta jeste njihov sjaj. Staklo je sjajno, a da bi izgledalo tako, ono mora da ima refleks. Da li je neki predmet sjajan, zaključujemo po refleksima. Refleksi ne smeju da smetaju materijalizaciji i ne smeju da deformišu predmet. Prema tome, naš cilj jeste oblikovanje i kontrola refleksa. Neželjene reflekske eliminisali smo korišćenjem kontrastne svetla, poželjne moramo da "proizvedemo" veštački i kontrolisano. Postupamo na isti način kao kada snimamo sjajne predmete korišćenjem slabog svetlosnog izvora ili refleksnih površina odgovarajuće boje i oblika. Za njihovu postavku koristimo prednji ili prednji bočni smer. Veličinom i odstojanjem od staklenog predmeta regulišemo veličinu, oblikom – oblik, a položajem – položaj refleksa. Za razliku od običnih neprovidnih sjajnih predmeta, na čijoj se površini stvara jedan refleks, kod staklenih predmeta može da bude čak četvorostruk. Zid čaše ima svoju debljinu, refleks se pojavljuje na spoljnoj i unutrašnjoj površini prednjeg zida, a isto tako i na površinama zadnjeg zida. Ako se refleksna površina nalazi s leve strane predmeta, to ne mora da znači da će se refleks pojaviti na levoj površini, već možemo da ga uočimo i na desnoj unutrašnjoj površini. A od jednog svetlosnog izvora mogu nastati višestruki refleksi na raznim neočekivanim mestima.

Čaša naspram bele i crne pozadine. Osvetljena sa tri reflektora koji imaju prednji pozitivni smer svetla. Svaki svetlosni izvor reflektuje se na površinama čaše višestruko, a na stopi čaše prepliću se spoljašnji refleksi s unutrašnjim refleksima. Uz prelamanje svetla u debljim delovima stakla dobijamo zbrku refleksa, a u donjem delu stiče utisak da je stopa čaše odvojena od njenog postolja. Istovremeno s utiskom o njenoj providnosti, potisnuta je elegantna silueta čaše

Čaša snimljena s usmerenim protivsvetlom, smer svetla – normalno levo kontrastno. Broj refleksa bitno je smanjen, silueta čaše bolje je istaknuta, ali do izražaja dolaze prašina, prljavština, kao i oštećenja na površini stakla. I u stopi broj refleksa znatno je smanjen ali su i dalje haotični. Stopa čaše još uvek je odvojena od postolja

Čaša osvetljena difuznim svetlom odbijenim od bele pozadine i od refleksnih površina postavljanih sa strane crne pozadine (videti fot. 1 i 2 na str. 38). Haotični refleksi su nestali, na beloj pozadini ih nema uopšte, dok na crnoj naglašavaju liniju siluete. Utisak providnosti stakla je naglašen, ali je zato utisak o njenoj sjajnoj površini potisnut, pre svega na beloj pozadini. Elegantna linija siluete čaše maksimalno je istaknuta. Na crnoj pozadini došlo je do pretapanja gornje ivice s pozadinom – ubacivanjem bele površine iznad pozadine, i taj problem mogao bi da se reši

Za uklanjanje refleksa i ovde možemo koristiti polarizacioni filter – svetlo koje reflektuju staklene površine je polarizovano. Pomoću polarizacionog filtra možemo da smanjimo ili u potpunosti eliminišemo refleks, ali ne i da ih oblikujemo. Naš zadatak jeste oblikovanje refleksa, a tu nam filter neće biti ni od kakve pomoći. Staklene površine uglavnom su zaobljene, polarizovano svetlo reflektuje se pod različitim uglovima, prema tome, ne sme da nas iznenadi ako filter u jednom položaju eliminiše jedne refleks, a u drugom – druge, jednostavno, smer polarizovanog svetla je drugačiji.

STVARANJE OBLIKA

Pri oblikovanju staklenih predmeta najviše nam pomažu unutrašnji refleksi. Ako postavimo providan bezbojan stakleni predmet u idealno beli prostor (npr., svetlosni tunel), ne mora da znači da će on postati "nevidljiv". Zahvaljujući unutrašnjim refleksima koji nastaju prelamanjem svetla u staklu stakleni predmet postaje vidljiv. Naime, svetlo može da "uđe" u unutrašnjost stakla iz bilo kog smera, ali iz nekih smerova ne može da "izade" van. Ako posmatramo stakleni predmet iz takvog smera staklo izgleda tamno: obično se to dešava na ivicama predmeta, njih vidimo pod određenim uglom kao tamne, iako su u stvarnosti providne.

Na bočnim zidovima, koji su optički deblji u odnosu na predni i zadnji zid, takođe dolazi i do prelamanja svetla. Predmeti koji se nalaze van vidnog polja emituju svetlosne zrake koji se lome u staklu i usmeravaju ka oku (objektivu). Ako su predmeti crni, ivica predmeta čini se crnom, ako su beli – ivica je bela. Zahvaljujući efektu prelamanja svetla, bočne ivice možemo ciljano da naglasimo belim, crnim ili bojenim trakama – refleksnim površinama, na primer, od kartona, koje postavljamo bočno od predmeta, a čiji refleks i prelamanje u optički debljim slojevima stakla naglašava konture predmeta.

A, EKSPOZICIJA?

Eksponometrija stakla takođe nije jednostavna. Najlakše možemo odrediti ekspoziciju kada snimamo staklo na beloj pozadini – merimo upadno svetlo u ravni pozadine, a ekspozimetar usmeravamo prema objektivu. U tom slučaju ekspoziciju određuje osvetljenje pozadine koja mora da ispadne bela, dok se stakleni predmet uklapa u raspon ekspozicije u opsegu sivih i tamnih tonova. Ako nemamo ekspozimetar s kalotom za merenje upadnog svetla, već samo mogućnost merenja odbijenog svetla sa svetlimerom ugrađenim u fotoaparatu, imamo dve mogućnosti. Prva je da izmerimo osvetljenje bele pozadine, a dobijenu vrednost produžimo za 2,5 blendi, a druga je da izmerimo sivu kartu koja je postavljena u ravni pozadine. Određivanje ekspozicije na tamnoj pozadini mnogo je teže. U ovoj situaciji od koristi može da bude samo dobar spotmetar, ali u svakom slučaju moramo da obavimo nekoliko probnih ekspozicija kako bismo utvrdili tačnu. S digitalnim fotoaparatom to ide lako, a kod analognog moramo da razvijemo probne snimke kako bismo mogli da sprovedemo odgovarajuće korekcije.

Na fotografiji levo s obe strane dodate su crne refleksne površine od kartona koje se prelamaju na bočnim ivicama čaše, čime je još više naglašena silueta čaše. Na fotografiji desno ugašen je reflektor s desne strane, stopa je lepo oblikovana, ali gornja desna ivica čaše skoro se stapa s pozadinom. Rešenje: dodati belu površinu desno od čaše

Ubacivanje kontrolisanih refleksa koji naglašavaju utisak o sjajnoj površini čaše, njenom obliku i povećavaju utisak dubine. U ovom slučaju – soft box slabog intenziteta čiji se refleks jednostruko prelama na prednjoj, a višestruko na zadnjoj površini čaše

U ovom slučaju refleks je ubačen pomoću obične baterijske lampe od čijeg položaja zavise položaj i veličina sjajnih površina

Situacije prilikom snimanja staklene čaše na beloj i crnoj pozadini

FOOD ART BY PIERGIOVANNI VALTER

Pi: Valter

RESTORAN
madera
 OSN. 1937

Kako se fotografiše

HRANA

KAO I DO SADA, REFOTO JE I NA POČETKU OVE GODINE SPREMIO NEŠTO POTPUNO NOVO I VEOMA KORISNO. ZAPOČINJEMO SERIJU PRILOGA O TOME KAKO PROFESIONALNI FOTOGRAFI REALIZUJU NAJRAZLIČITIJE ZADATKE. POTRUDIĆEMO SE DA S NAMA UVEK BUDE I NEKO OD ČITALACA KOJI ĆE IMATI PRILIKU DA VIDI ŠTA SE SVE KORISTI PRILIKOM

RAZLIČITIH SNIMANJA, A NA GOTOVOJ FOTOGRAFIJI SE NE PRIMEĆUJE. JEDNOSTAVNO REČENO DA NA DELU VIDI PRIMENU SVIH ONIH MALIH TRIKOVA KOJIMA SE, U STVARI, KREIRA JEDNA DOBRA I ATRAKTIVNA REKLAMNA FOTOGRAFIJA. VIDEĆEMO KAKO I KOLIKO KLJENTI UTIČU NA FOTOGRAFA I KOLIKI JE STEPEN SLOBODE U KREATIVNOM IZRAŽAVANJU MOGUĆE POSTIĆI. NA KRAJU SVAKOG TEKSTA IMAĆETE PRILIKU DA VIDITE GOTOVU REKLAMU I PUT OD OSNOVNE IDEJE, PREKO FOTOGRAFIJE, DO REALIZOVANE I ODŠTAMPANE REKLAME KOJA U POTPUNOSTI ODGOVARA ŽELJAMA KLIJENATA KOJI SU NARUČILI POSAO

Fotografija: Nenad Petrović

Od profesionalnog fotografa Nenada Petrovića saznali smo da je njegov studio Fotografix angažovan za snimanje hrane. Naručilac posla je ekskluzivni restoran "Madera", koji je pokrenuo reklamnu kampanju povodom dolaska italijanskog kuvara Pijerdovanija Valtera (Piergiovanni Valter). Po onome što smo kasnije imali priliku da vidimo, on je pravi umetnik u pripremanju i aranžiranju najraznovrsnijih dakonija. Naš gost na ovom snimanju bila je Natalija Kovačević iz Kovina i njoj je ovo bio prvi susret s profesionalnim fotografisanjem. Za razliku od uobičajenog rada u studiju ovaj posao je, iz razumljivih razloga, morao biti urađen *in-situ*, to jest u samom restoranu "Madera". Nenad je izabrao relativno zaklonjen i miran deo restorana i u njemu postavio opremu.

Fotografija: Natalija Kovačević

Prvo je postavio osnovno svetlo koje je u ovoj prilici činilo samo jedan Bowens fleš od 1.000 Ws. Izuzetno nežno i mekano svetlo postigao je pomoću velikog (1 x 1,5 m) soft boksa. Da bi svetlo bilo stvarno mekano, dodatno je ubacio specijalni difuzer ispred same lampe blica. Položaj glavnog svetla menjan je u skladu s objektom snimanja, tj. položaj svetla definisao je izgled jela i isticao sočnost i njegovu teksturu. Nakon toga Nenad je otvorio svoj ogromni LowePro ranac i uzeo Nikon D2x, na koji je montirao Micro Nikkor 60 mm. U rancu je pored ovog objektivu bilo nekoliko teleobjektiva, što je nama bio zanimljiv i malo čudan izbor. Ali, kao što vidite na primerima, najvažniji element ovih fotografija jeste takozvana selektivna neoština koja vodi i zaustavlja naš pogled na tačno određenim mestima. Nakon nekoliko probnih snimaka iz ranca je izvukao svoje "tajno" oružje. Nekoliko malih servo ili popularno nazvanih "slejev" (slave) bliceva. Nenad koristi Unomat bliceve čiji je vodeći broj 14. Relativno mala snaga nije problem jer nisu namenjeni osnovnoj rasveti, već samo dodavanju svetlosnih akcenata. Svetlo ovih bliceva propušteno kroz čaše daje nežnu igru svetla i senki na pozadini, dok se osvetljavanjem belog stolnjaka dobija efekat bleštave pozadine. Jedini pravi problem koji je Nenad imao (osim žurbe da se jelo ne ohladi jer bi se tada promenio njegov konačan izgled) bili smo mi i svetlo naših bliceva koje je aktiviralo i praznilo sve bliceve, pa je morao po nekoliko sekundi da čeka da se male "slejev" jedinice napune. Sve je to junački podneo i nije nam zameralo na radoznalosti i smetnji, čak nas je pozvao da dodemo ponovo i prisustvuujemo snimanju u pravom, velikom studiju, što smo mi s oduševljenjem prihvatili.

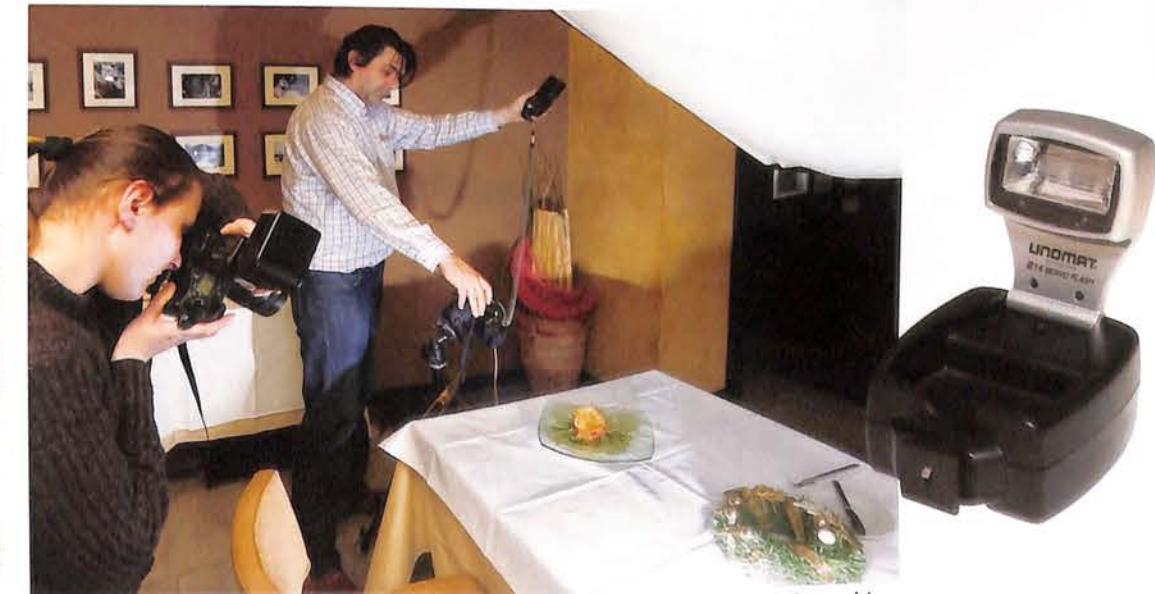
PROFESIONALAC NA DELU

Fotografija: Nenad Petrović

Traganje za pravom pozicijom na kojoj će biti postavljen servo blic

Postavka osnovne rasvete i fotoaparata. Natalija i Nenad fotografišu specijalitet Carpaccio

INFRACRVENO

ZA LJUDSKO OKO INFRACRVENO PODRUČJE JE BEZBOJAN I NEVIDLJIV DEO SPEKTRA. SREĆOM PO FOTOGRAFE, INFRACRVENO SVETLO MOŽE BITI SNIMLJENO NA FILM ILI POMOĆU DIGITALNIH FOTOAPARATA S VEOMA ZANIMLJIVIM I PONEKAD KOLORNIM EFEKTIMA

Digitalni fotoaparati uneli su promene i u područje infracrvene fotografije. Svi problemi koji su postojali pri korišćenju filma sada ne postoje i infracrvene fotografije možete snimati neverovatnom lakoćom i dobiti neverovatne rezultate.

Sigurno ste imali priliku da vidite fotografije na kojima lišće ima čudno belu boju, nebo je nestvarno tamno sa srebrnim oblacima, za koje niste bili sigurni da li su kombinacija pozitivna i negativna. Ili portrete na kojima snimljena osoba izgleda kao albino iz serijala Dosije X. Kada pomenemo infracrvenu fotografiju, najčešća asocijacija jesu termalne fotografije na kojima se, recimo, vidi toplo telo u hladnoj okolini, ili snimak kuće koji otkriva na kojim mestima toplota "curi" napolje. Oni koji nedovoljno poznaju ovu oblast verovatno će reći kako smo do sada jedino videli crno-bele infracrvene fotografije, ali postoje i kolor filmovi, posebno dijapozitivni koji su predviđeni za ovakva fotografisanja, a zbog zanimljivih rezultata često se koristi i termin "lažni ili pogrešni kolor".

PROBLEMI ANALOGNE INFRACRVE NE FOTOGRAFIJE

Postoji ceo niz problema koje treba prevazići prilikom ovakvog fotografisanja: svetlo meri su beskorisni jer vidljivo svetlo malo ili skoro uopšte ne prolazi, a iz istog razloga i fokusiranje je potpuno vezano za iskustvo. I još jedna bitna stvar u vezi s izoštravanjem jeste da se zraci infracrvenog dela spektra ne lome u uobičajenoj tački fokusa, pa zbog toga na svim objektivima namenjenim klasičnim fotoaparatom postoji oznaka za kompenzaciju. Ono što je veliki problem prilikom snimanja na film jeste poseban tretman materijala – pre i nakon ulaganja filma, kao i prilikom razvijanja, neophodno je predupređiti neželjeno delovanje infracrvenih zraka. Fabričke preporuke su da ovakav materijal može duže da se čuva na temperaturama od -17 do -12 °C, a samo mesec dana na temperaturi od +13 °C. Čak se i razvijanje crno-belih infracrvenih filmova mora obaviti u metalnim doznama jer standardna plastika

propušta i reflektuje toplotu. Još jedan problem jeste nemogućnost provere parametara pre završetka snimanja jer kompletna rolna filma mora biti snimljena i razvijena i tek tada može se videti da li su oni bili ispravno podešeni. Cena infracrvenog filma daleko je veća od klasičnog pa ovo eksperimentisanje postaje "skup sport". S druge strane, kolor materijali kakav je, na primer, Kodak Ektachrome IR, zahtevaju istu pažnju – prvenstveno zbog već pomenute visoke cene (oko 20 evra), a namenjeni su naučnicima i onima koji žele posebne efekte prilikom snimanja. Boje koje se dobijaju prilikom snimanja IR fotografija jesu rezultat hemijskog procesa u slučaju korišćenja filma ili kombinacije hardvera i softvera kada snimamo digitalnim fotoaparatom. Moramo napomenuti da se rezultati dobijeni klasičnim postupkom i putem digitalnih fotoaparata razlikuju jer film i senzori ne reaguju isto na infracrveni deo spektra. U oba slučaja najvažnije je pravilno odrediti potrebnu ekspoziciju. Kao jedan od glavnih problema često se iznosi činjenica da je s infracrvenog negativna teško uraditi povećanja jer su oni gusti, zrnati i s malo detalja. I naravno da je tako ako nisu snimljeni i obrađeni kako treba. Da bismo stigli do dobrog crno-belog negativ, moramo prvo znati šta je infracrveni deo spektra koji je, uzgred, veoma široko područje. Počinje s talasnom dužinom od 700 nm i odatle ide prema toplotnim zracima. Sam spektar može se podeliti na četiri dela. Prvi je najbliži vidljivom delu i sastoji se od zraka koje stvaraju izvori svetlosti kao što su sunce ili lampe. Ova vrsta zračenja dobro se reflektuje od objekata koji sami po sebi nisu topli kao što je, na primer, lišće. Sledeće je područje vrelih objekata gde infracrvenu radijaciju stvaraju izvori kao što je, na primer, pegla s temperaturom do 400 °C. Nakon ovoga sledi deo vrućih objekata temperature do 200 °C i područje toplih objekata kao što je, na primer, čovekovo telo ili tlo. Talasna dužina ovog područja je 9.000 nm i ne može se snimiti na film. To jednostavno znači da se

pejzaž ili čovekovo telo ne mogu snimiti na infracrveni film ukoliko nisu osvetljeni izvorom IR radijacije koju će reflektovati. Još jedan termin često je u upotrebi (nastao je na osnovu podele infracrvenog dela spektra na dva područja: ono koje mogu snimiti digitalni fotoaparati i onog daljeg dela (koji vide posebni termalni uređaji), a to je "fotografisanje područja blizu infracrvenog" – od 700 do 1.200 nm, tj. područje elektromagnetnih talasa koje je odmah iza područja vidljivog crvenog. Dalje niz spektar je, već pomenuto, područje termalne fotografije.

Film namenjen infracrvenoj fotografiji koji je proizvodila Konica osetljiv je u području od 650 do 800 nm – samo 50 nm iznad vidljivog dela spektra. Kodakov film može da pokrije područje od 750 do 900 nm. Kao što se vidi, i jedan i drugi film možemo koristiti za snimanje samo u prva dva dela spektra, što znači da ćemo na većini snimaka imati objekte koji reflektuju a ne proizvode radijaciju. Prilikom snimanja ne možemo tačno odrediti koliko koje telo u datom trenutku reflektuje u infracrvenom delu spektra i zato je neophodno raditi serije od po nekoliko snimaka s menjanjem parametara, tj. produžavanjem ekspozicije. Jer, ukoliko snimate sve samo na osnovu preporuke da je osetljivost 80 ASA i montirate crveni R25 filtar, skoro je sigurno da će snimke biti teško ili nemoguće povećati jer su podekspozicionirani i najčešće imaju prevelik kontrast. Najbolja kombinacija u praksi jeste produženje vremena razvijanja za trećinu uz korišćenje Kodakovog razvijачa D-19.

DIGITALNI FOTOAPARATI I INFRACRVENA FOTOGRAFIJA

Kako je u današnje vreme postalo teško pronaći klasičan crno-beli materijal, a kamoli nešto ovako specifično, hajde da vidimo šta na tom planu možemo da uradimo digitalnim fotoaparatom. Dok sam radio na tekstu kako simulirati efekte infracrvenih crno-belih i kolor fotografija,

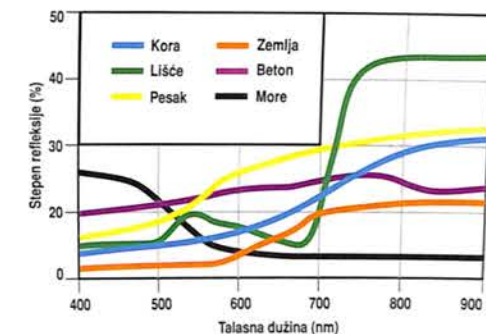
setio sam se gomile želatinskih filtara koje sam koristio s analognim fotoaparatom i da među njima imam i onih koji su namenjeni ovakvom fotografisanju. Iako svi proizvođači digitalnih fotoaparata to ne pominju (jer se prolazak ovog dela spektra svetlosti uslovno rečeno smatra manom), ipak skoro svaki od ovih uređaja možemo iskoristiti za ovu vrstu fotografije. Kod kompaktnih digitalnih fotoaparata možemo uraditi jednostavan test pomoću običnog daljinskog upravljača koji ćemo okrenuti ka objektivu, prisitnuti bilo koje dugme i na ekranu fotoaparata videti svetlu tačku.

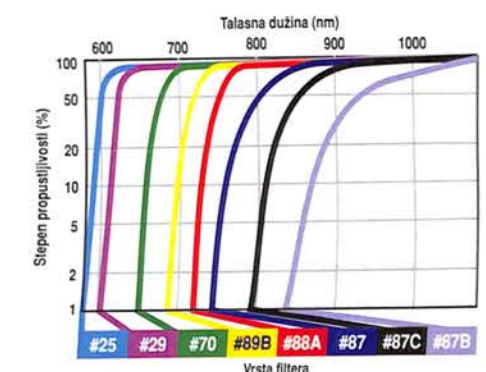
Originalan snimak kroz IR filtar

Originalan snimak konvertovan u crno-belu fotografiju

Stepen refleksije pojedinih materijala

Stepen propustljivosti pojedinih filtara

Kompaktni digitalni fotoaparati podesni su za snimanje ove vrste fotografija jer se na LC ekranu ipak vidi fotografija koju ćemo snimiti. Kod ozbiljnih, profesionalnih DSLR fotoaparata ono što snimamo ne možemo istovremeno posmatrati na ekranu, pa se moramo osloniti na iskustvo.

Ispred čipa na digitalnim fotoaparatom obavezno se nalazi montiran stakleni filtar koji odbija IR zračenje i još se naziva i toplotno ogledalo (IR cut). Ovaj filtar je drugačiji kod različitih digitalnih fotoaparata što znači da su pojedini modeli osetljiviji na infracrveni deo spektra, i obrnuto. U realnom radu to ne znači da ne možemo koristiti pojedine modele, jedino će korekcije ekspozicija biti različite i poprilično duže. Na primer, moj stari i još uvek dobar Olympus E20 zahteva korekciju od 11 EV (stupnjeva blendi),

Satelitska infracrvena fotografija otkriva bolesne delove šumske vegetacije

pa je na prvi pogled nepodesan za ovo područje fotografije iako se i njime mogu snimiti odlične fotografije – ali uz korišćenje stabilnog stativa. Ipak ima i jednu prednost – jedan je od retkih DSLR fotoaparata koji dozvoljava upotrebu LC ekrana za viziranje prilikom snimanja. Ukoliko se zaista zainteresujete za ovu vrstu fotografije, postoji mogućnost da se ovaj filter ukloni i zameni staklenom pločicom iste debljine, ali je tada fotoaparat namenjen samo snimanju infracrvenih fotografija. A, ukoliko imate neki od kompaktnih digitalaca koji ste "prerashli" ili ste poslušali Svetu Dragovića pa ga koristite kao digitalnu beležnicu, ovaj deo vaše opreme nakon uklanjanja filtra s čipa može postati ozbiljna igračka za potpuno novo područje interesovanja i zabave.

NEOPHODNI FILTRI

Što se tiče neophodnih filtera, ima ih dosta na tržištu. Najprihvatljiviji po ceni i rezultatima jeste Hoya R72 (ekvivalent Wratten 89b) jer

Wratten	Schott	B&W	Hoya	Tiffen	0 %	50 %	Napomena
#25	OG590	090	25A	25	580 nm	600 nm	crveni filter
#29	RG630	091	-	29	600 nm	620 nm	tamno-crveni filter
#70	RG665	-	-	-	640 nm	680 nm	veoma tamno-crveni filter
#89B	RG695	092	R72	-	680 nm	720 nm	skoro crni filter
#88A	RG715	-	-	-	720 nm	750 nm	teško se pronalazi
#87	RG780	-	-	87	740 nm	795 nm	blokira vidljivo svetlo
#87C	RG830	093	-	-	790 nm	850 nm	obično se naziva crnim
#87B	RG850	-	RM90	-	820 nm	930 nm	veoma skup
#87A	RG1000	094	RM100	-	880 nm	1.050 nm	blokira i deo infracrvenog

Filtri raznih proizvođača poredani po tome u kojoj meri blokiraju vidljivi deo spektra. Procenti označavaju talasne dužine na kojima je propustljivost vidljivog dela spektra 0 odsto i talasne dužine na kojima je stepen propustljivosti 50 odsto

propušta talasne dužine od 720 nm. Ovaj filter dovoljno dobro blokira vidljivo svetlo da bi njime dobili prelepe rezultate, a ipak dozvoljava

relativno kratke ekspozicije. Mali deo crvenog dela vidljivog spektra ne kviri pravi IR efekat, ali oboji snimak u crveno, pa se obično takve fotografije konvertuju u crno-belo, naravno putem Channel mixera. Kod nekih fotoaparata upotreba filtera tamnijih od 89B daje na snimku boje koje se mogu i te kako kreativno upotrebiti. Efekat koji želimo postići možemo dodatno pojačati kombinacijom IR i cirkularnog polarizacionog filtra, ali će ovakva kombinacija dodatno produžiti ekspoziciju. Izbor odgovarajućeg filtra takođe je problem jer ekvivalenti po tabeli mogu na istom fotoapa-

Fotografije snimljene digitalno i konvertovane u crno-belo:

- [1] bez filtra
- [2] s infracrvenim filtrom

- [3] Snimak s infracrvenim filtrom
- [4] Klasičan snimak

Efekat infracrvene kolor fotografije napravljen zamenom RGB kanala

- [5] R>G, G>B, B>R – efekat koji bi na infracrvenom filmu dala upotreba zelenog filtra
- [6] R>B, G>R, B>G – efekat sličan onom koji bi dobili upotrebom žutog filtra na infracrvenom filmu

ratu dati potpuno različite rezultate, zato što fotografija koju snimimo digitalno nastaje kao interakcija osetljivosti crvenih, zelenih i plavih filtera koji se nalaze ispred piksela na čipu, jačine IR cut filtra i IR filtra na objektivu. Ali, ne plašite se previše jer te razlike neće stvarati nikakve smetnje i treba iskoristiti priliku da snimate nešto novo i u sasvim novom "svetlu".

KAKO FOTOGRAFISATI

Kada fotografirate digitalnim fotoaparatom, snimak obično ima dominantu ljubičaste boje, što zavisi od podešavanja balansa belog. Najbolje je koristiti RAW format jer možete naknadno uticati na veliki broj parametara. Kvalitet snimka možemo dodatno poboljšati ako uključimo opciju Noise Reduction u samom fotoaparatu, ali budite spremni na čekanje jer od trenutka kada završite eksponiranje, taj proces ume da potraje i duže. Duge ekspozicije su uobičajene jer IR filter propušta samo 0,1 odsto svetlosti. Ukoliko, na primer, imate izmerenu ekspoziciju od 1/500 sekunde, s IR filtrom potrebno vreme biće četiri sekunde. To znači da je pored stativa potrebno povesti računa i o objektima koje fotografirate jer će lišće koje pokreće vetar na snimku biti zamučeno – što može biti isto tako i zanimljiv efekat. I da ne zaboravimo, važan savet: obavezno zatvorite okular fotoaparata jer takozvano "špijansko svetlo" koje je kod analognih

fotoaparata stvaralo probleme samo prilikom merenja svetla, u ovom slučaju može potpuno upropastiti snimak. Snimanje serija (Bracketing) posebno je koristan metod u ovom slučaju i to s minus korekcijama koje ne dozvoljavaju pojavu "progorelih" najsvetlijih mesta. Kod nekih fotoaparata postoji i pojava zamagljenih mesta, a kod Canon D300 pojavljuje se svetlija centralna tačka koja je najverovatnije posledica reflektovanja s delova tela ili objektivu. Ovaj problem uklanja se jednostavno u Photoshopu! Izoštavanje je posebna priča. Autofokus na većini digitalnih fotoaparata biće u stanju da obavi ovu operaciju korektno, možda samo s malo dužim traganjem za oštrinom nego što ste navikli. Korekcija fokusa je neophodna ukoliko fotoaparat ne može da uradi ovu operaciju, a iako to nije lako, možete uraditi testove korekcije koji će vas koštati samo malo vremena. Kao polaznu tačku iskoristite podatak da je na 50 mm objektivu beskonačno u infracrvenoj fotografiji na oko 10 metara (što naravno zavisi i od vrste objektivu jer sada imamo paralelno i objektivu samo za digitalne fotoaparate). Postoji jedan mali trik kojim se može olakšati fokusiranje na DSLR fotoaparatom, a to je da umesto pravog IR filtra na objektivu prvo montirate tamni crveni filter i da izoštrite kroz njega. Nakon toga isključite autofokus, vratite IR filter i snimate fotografiju.

INFRACRVENO I NIKON D70

Moj način rada jeste da koristim prvenstveno širokougaone objektivu, pustim fotoaparat da nađe fokus bez IR filtra, prebacim na manualno fokusiranje, korigujem daljinu i zatvorim blendu. Kako je ovo jedan od najpopularnijih DSLR fotoaparata, "otkrićemo recept" kako da u potpunosti iskoristite mogućnosti koje su velike, a ujedno i skoro potpuno nepoznate. Podešavanje osetljivosti najbolje je ostaviti na 200 ASA jer se s povećanjem osetljivosti znatno povećava i količina zrna, a definitivno je mnogo jednostavnije dodati ga naknadno. Podešavanje balansa belog izuzetno je važno jer najveći deo refleksije IR zraka potiče od lišća, pa je, za početak, najjednostavnije uraditi balans belog tako da se ta osobina dodatno istakne. Jedan od načina jeste da balans belog odredite prema zelenoj travi. Dobre rezultate daće i podešavanje na Fluorescent +3 jer dodavanje malo "pogrešnih" boja samo pojačava željeni efekat.

I na kraju pogledajte kakve još mogućnosti u kreiranju efekata krije naša digitalna foto-laboratorija. Jednostavnom zamenom mesta kolornih kanala dobili smo efekat kolor infracrvene fotografije.

A kako se efekti crno-bele i kolor infracrvene fotografije kreiraju, videćete u sledećem broju.

MILAN ŽIVKOVIĆ

TONY'S
PHOTO PRINT SERVICE®
ULTIMATE COLOR

TONY'S PHOTO PRINT SERVICE knez mihailova 18 tel. 32.88.000 nemanjina 36 tel. 361.0.361 cvijićeva 121 tel. 32.90.444

© VLADIMIR MARKOVIĆ

CRNO-BELI SAN

U ZRENJANINU JE TOKOM SEPTEMBRA 2005. GODINE BILA POSTAVLJENA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA VLADIMIRA MARKOVIĆA, FOTOGRAFA KOJI ŽIVI U PARIZU. OVAJ AUTOR IZLOŽIO JE KLASIČNE CRNO-BELE FOTOGRAFIJE KOJE SU, U STVARI, DIGITALNE MONTAŽE ANALOGNIH SNIMAKA

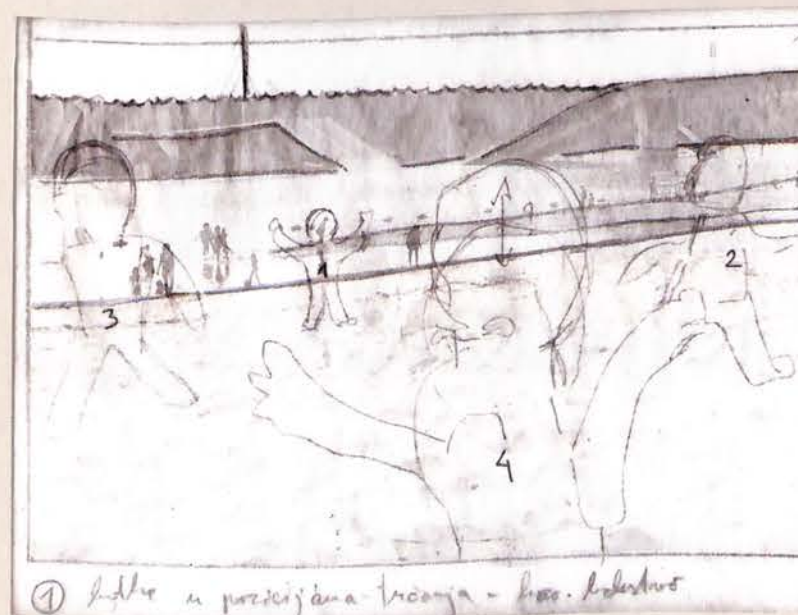
Kada je Vladimir Marković dobio ponudu da uradi serijal fotografija koji je nazvao "San", a čiji su glavni protagonisti lutke, bio je, zapravo, suočen sa svojevrsnim fotografskim i autorskim izazovom jer njegovi modeli nisu bilo koje lutke, već jedinstveni eksponati iz kolekcije Muzeja primenjenih umetnosti u Parizu. A takvi eksponati gotovo nikada ne napuštaju prostorije muzeja. To je značilo da celokupno snimanje mora biti urađeno u skućenom prostoru zbirke i kao rezultat dobile bi se jednostavne dokumentarne fotografije. Ali, Vladimir je želeo da svojim fotografijama pokaže mnogo više od pukog dokumenta i da, barem na fotografijama, lutke vrati u stvaran svet odakle su nekada davno potekle. Ali nije ih vratio u dečije ruke, što bi nekome verovatno izgledalo najlogičnije, već je rešio da se njima poigra na sebi svojstven način. I tako je počeo da kreira svojevrsne fikcije životnih istina, da otkriva suptilnu ironiju koja nastaje na tananoj granici između sna i realnog. Lutke su postale nosioci najraznovrsnijih životnih situacija do kojih su stigle autorovom maštom i neograničenom magijom kompjuterske montaže.

A put je bio specifičan, izuzetno zanimljiv i nimalo jednostavan. Prvo su snimljeni ambijenti koji su poslužili kao osnova bezbrojnih skica pomoću kojih su materijalizovane ideje o postavljanju gotove fotografije. Ovi snimci digitalizovani su pomoću kvalitetnog skenera, a ujedno su izrađene i fotografije. U muzejskoj zbirci svetlo, položaj i slobodno možemo reći izraz lutaka prilagođavani su odgovarajućem snimku pozadine. Uz to i odabir ugla snimanja pojačavao je efekat realnosti i akcije, što je doprinelo ubedljivosti prizora. Potom su skenirani i negativi na kojima su snimljene samo lutke, a izuzetno pažljivom montažom u računaru spajani su s osnovnom fotografijom. Posebna pažnja morala je biti posvećena spojevima slojeva, osvetljenju i kontrastu, kao i usklađivanju zrnatosti koju su davali filmovi. Usledilo je završno doterivanje montaže i njena priprema za izradu negativna na slajd-mejkeru (slide maker) velikog formata. Moramo da napomenemo da cena izrade jednog negativna nije niska i da se kreće oko 100 evra po komadu. Dobijeni negativ velikog formata (9 x 12 cm) izuzetno je kvalitetna osnova za dalji rad u mračnoj komori gde su klasičnim crno-

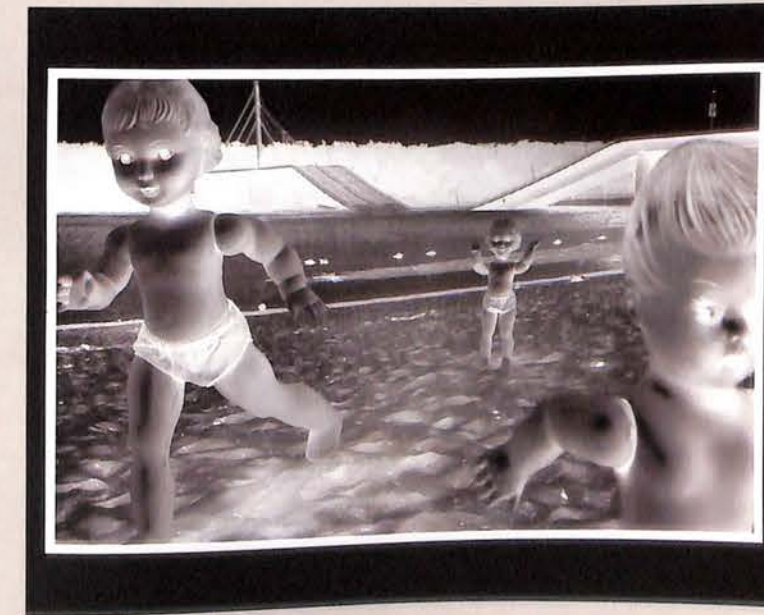
PROCES NASTANKA FINALNE FOTOGRAFIJE:

Sve lutke snimljene su u samom Muzeju, u priručnom studiju koji je organizovao Vlada Marković. Fotografisane su po unapred osmišljenim pozama i svetlu koje će najbliže odgovarati svetlu i atmosferi pozadine, tj. osnovne scenografije. Da bi mogao da ih snimi u dinamičnim pozama, autor je koristio držače za podupiranje, koji su naknadno izbrisani u Photoshopu tokom obrade fotografija

Da bi mogao precizno da uklopi fotografije lutaka u scenografiju, autor je na paus papiru crtao moguće pozicije lutaka kako bi imao uvid u njihov međusobni odnos, proporcije, prvi i drugi plan, ugao padanja svetla... Paus papir bi zatim zalepio na fotografiju pozadine i tako dobio uvid u konačan izgled fotografije

Posle obrade u Photoshopu: uklopavanje fotografija lutaka s fotografijom pozadine, dodatno senčenje ili dosvetljavanje, ubacivanje senki, zamućivanje radi što vernijeg prikaza planova i kreiranja specifične dubinske oštrine, gotov digitalni dokument prebačen je na visokokvalitetan negativ formata 9 x 12 cm koji je omogućio da konačna fotografija bude izuzetno kvalitetno povećana na klasičnom crno-belom baritnom papiru

© VLADIMIR MARKOVIĆ

© VLADIMIR MARKOVIĆ

© VLADIMIR MARKOVIĆ

belim postupkom urađena povećanja do izložbenog formata. Konačan rezultat su crno-bele fotografije na baritnom papiru formata 50x60 cm, koje odlikuje veoma visok kvalitet oštine i ujednačenosti tonova. Neko će se možda zapitati čemu ovolika muka kada to može jednostavno sve da se fotografiše, montira i odštampa digitalnim postupkom. Verovatno najvažniji od nekoliko razloga jeste ono što nema poseban naziv, a oseti se dok posmatrate pravu crno-belu fotografiju, dok je drugi momenat vreme. Mi znamo kolika je trajnost kvalitetno urađene crno-bele fotografije. S druge strane, sve što nam je do sada ponuđeno od

modernih tehnologija svojevrсна je prevara: ne tako davno korišćene diskete nećemo ni pominjati, CD a posebno DVD mediji nemaju ni deseti deo trajnosti koju "garantuju" proizvođači, a fotografije koje smo pre samo nekoliko godina odštampali inkdžet štampačima na specijalnim papirima odavno su požutele.

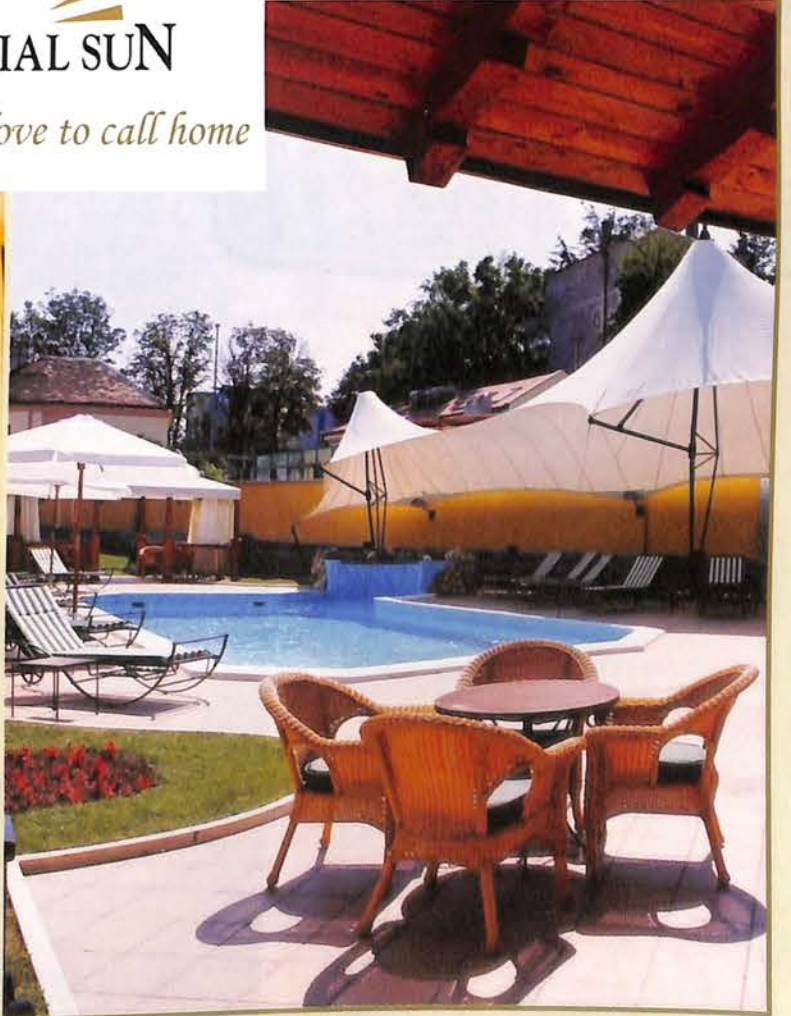
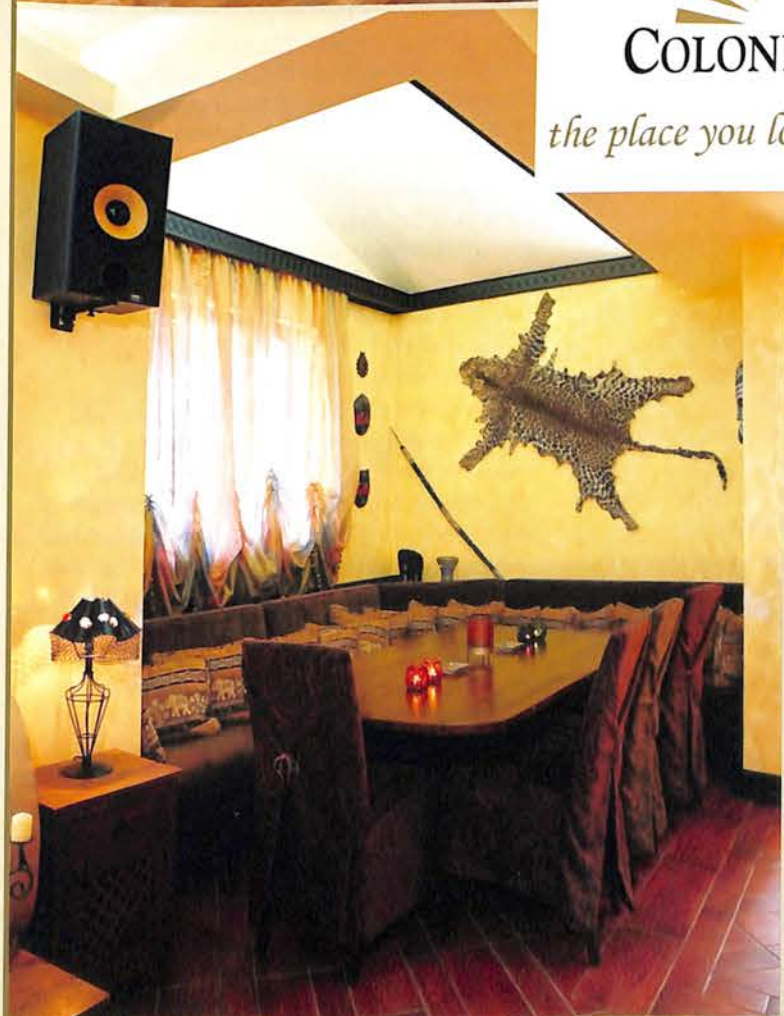
Zahvaljujući autorovoj viziji i jedinstvenom spoju modernih i tradicionalnih tehnologija, lutke Muzeja primenjenih umetnosti u Parizu oživele su u jednom virtuelnom trenutku. Na Vladimirovim fotografijama taj trenutak pretvorio se u večnost.

M. ŽIVKOVIĆ

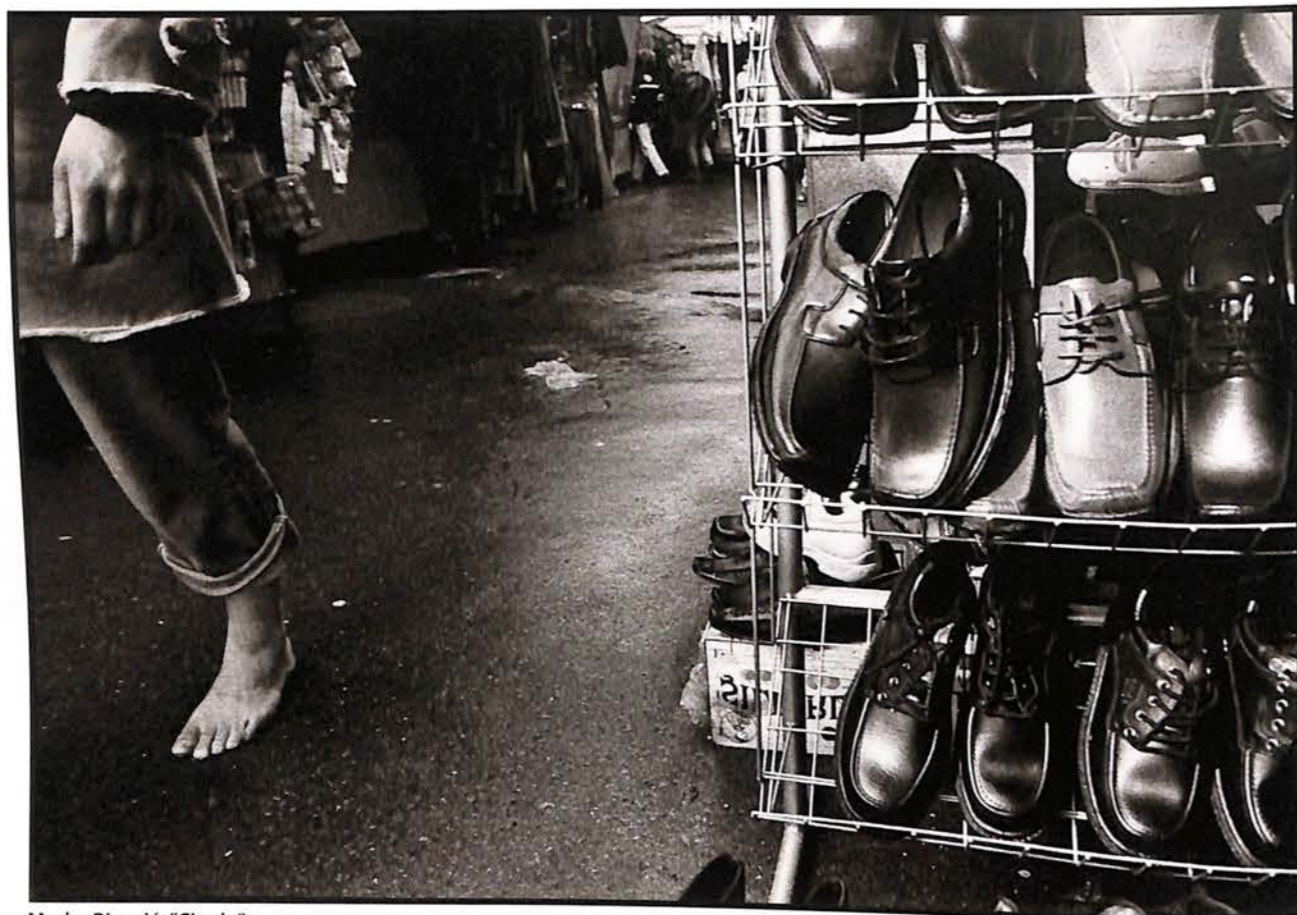

COLONIAL SUN
the place you love to call home

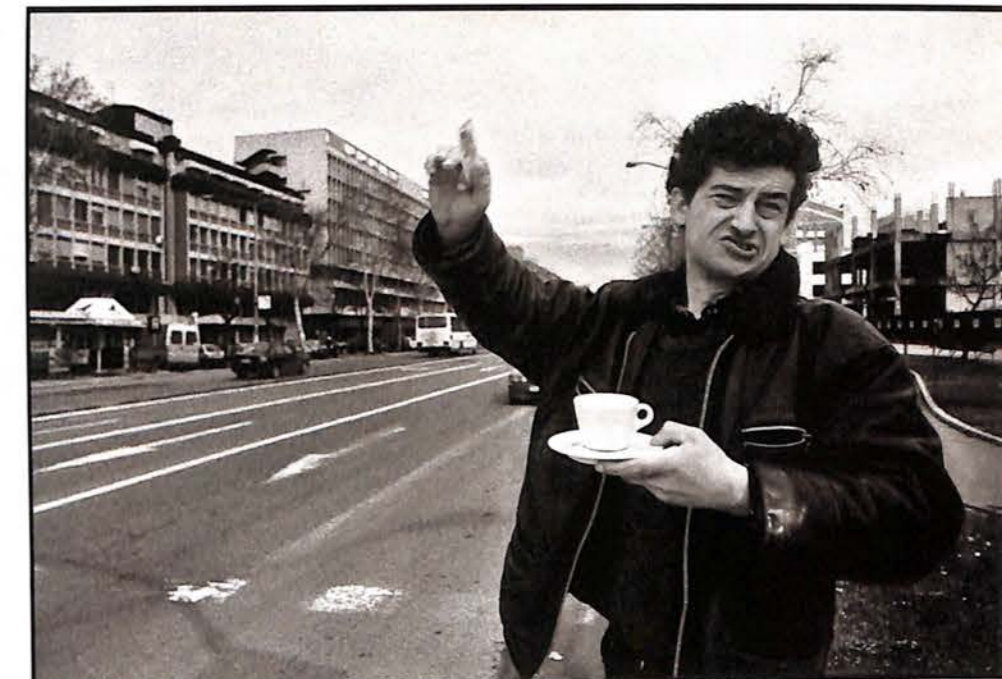
Bulevar Vojvode Putnika 32-34, Beograd, telefon 011 3692-153, 3692-156, www.colonialsun.org.yu

Marko Risočić, "Cipele"

Marko Risočić, "Na dnu"

Marko Risočić, "Mamurno jutro"

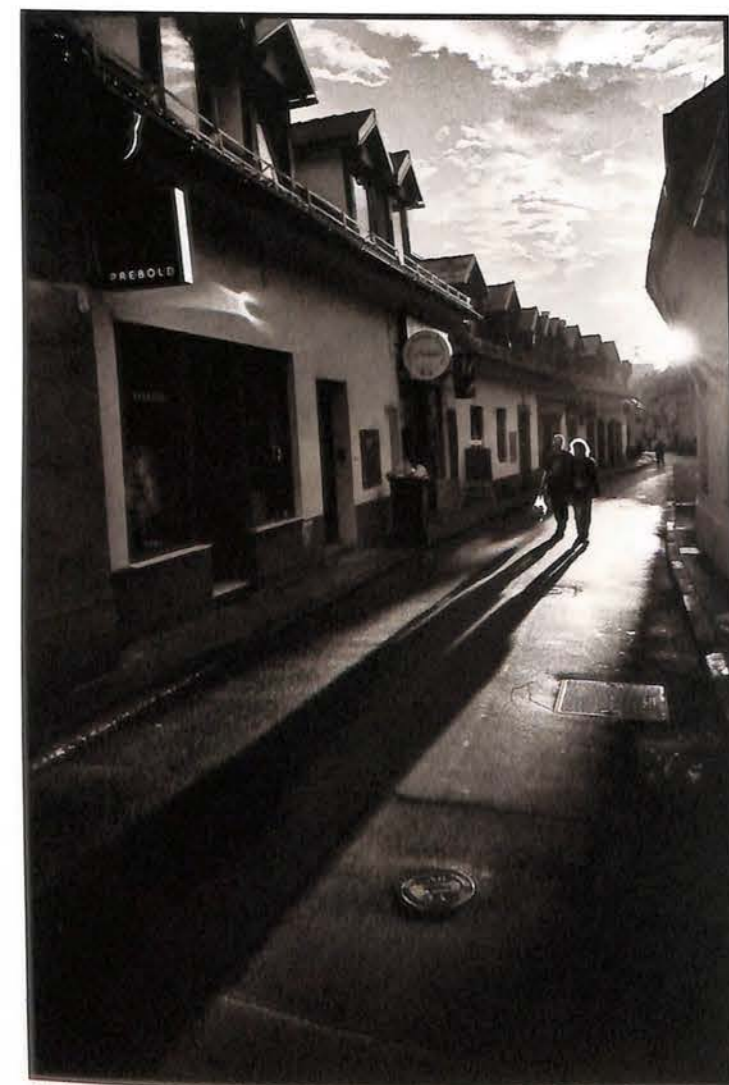
MARKO RISOVIĆ

Kako čoveku objasniti čoveka

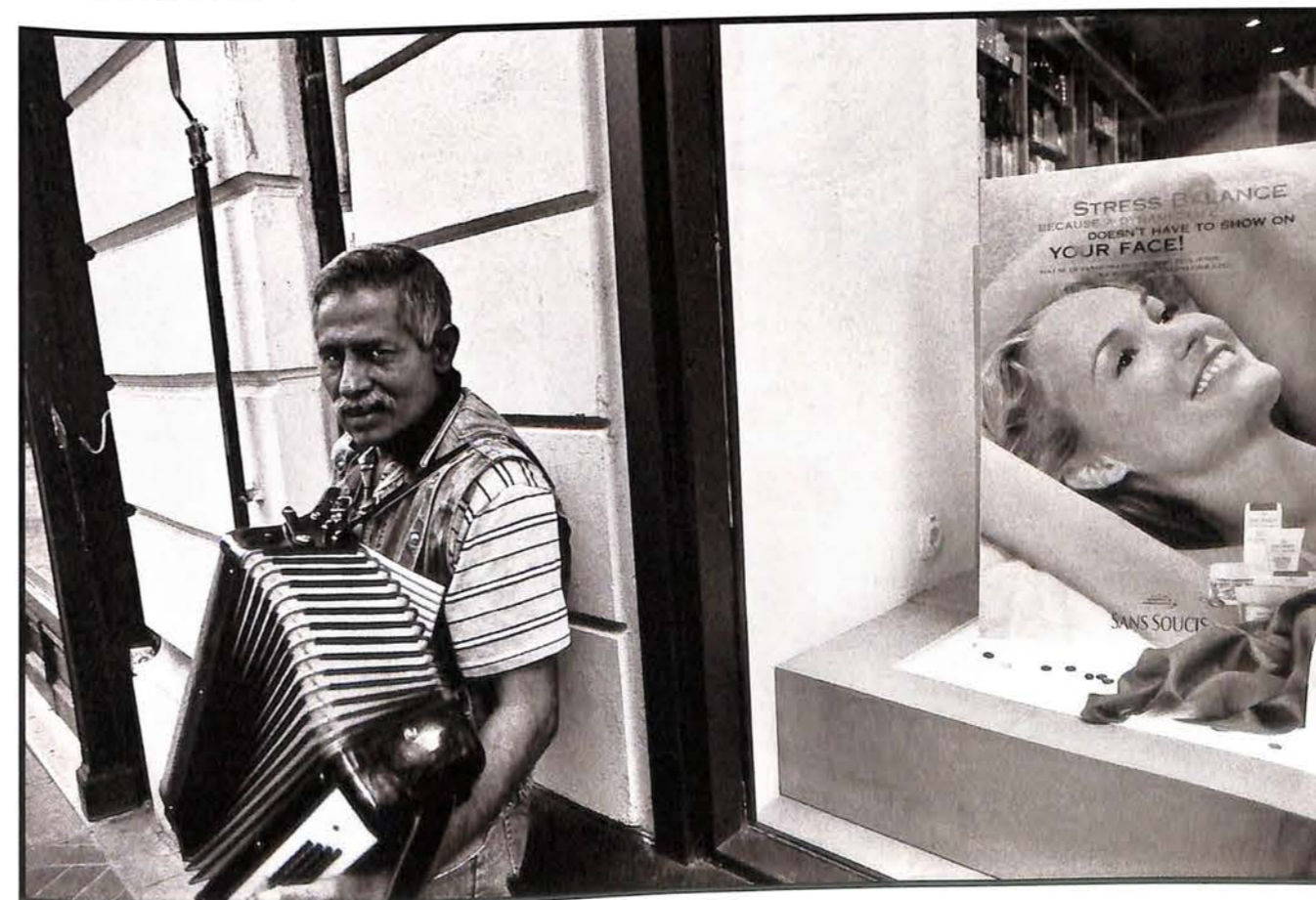
NA MARKOVIM FOTOGRAFIJAMA LJUDI SU UZDIGNUTI NA NIVO VISOKOG DOSTOJANSTVA JER ON SVOJIM ISEČCIMA VREMENA UČESTVUJE ZAJEDNO S NAMA U NEUMITNOJ PROMENLJIVOSTI I POKLANJA NAM VEOMA LIČNE, SKORO POVLAŠĆENE TRENUTKE

Posmatrajući fotografije mladih autora obično primetimo nedoslednosti u vidu raznorodnosti motiva, pristupa temama i samoj realizaciji koje su uobičajena posledica traganja za sopstvenim stilom i interesovanjima. Iako izuzetno mlad autor, Marko Risočić kao da je preskočio tu stepenicu i odmah se našao na sledećoj stepenici – onoj rezervisanog za ozbiljne stvari! Bilo bi logično očekivati da Marko koristi nove, digitalne tehnologije, da ga vuku žive boje i neki uobičajeni, aktuelni motivi. Ali, on se opredelio za crno-belu fotografiju na kojoj su najčešće predstavljeni ljudi. Premda je samim činom snimanja postao učesnik dešavanja, njegove fotografije nisu rezultat planiranog susreta fotografa i događaja. Bez želje da interveniše ili na bilo koji način utiče na motiv, i potpuno skoncentrisan na čin fotografisanja s lakoćom izbegava zamke mnoštva simbola i previše poruka u koje drugi autori lako upadaju. Dovoljan je

delić sekunde, maltene ono isto vreme koliko je svetlo igralo po površini emulzije filma stvarajući latentnu sliku, da shvatimo poruku fotografije i u nju utkanu simboliku i veoma jasno povučene paralele. Na Markovim fotografijama ljudi su uzdignuti na nivo visokog dostojanstva jer on svojim isečcima vremena učestvuje zajedno s nama u neumitnoj promenljivosti i poklanja nam veoma lične, skoro povlašćene trenutke. Veoma hrabro i nespitano prilazi i otkriva lepotu na licima neprivilačnih i često zapostavljenih, mnogo češće nego što se odlučuje za snimke doteranih i nameštenih ljudi. Ako već radi u studiju, onda traga za sopstvenim videnjem beskrajne lepote ženskog tela gde nov ugao,

Marko Risočić, "Senke"

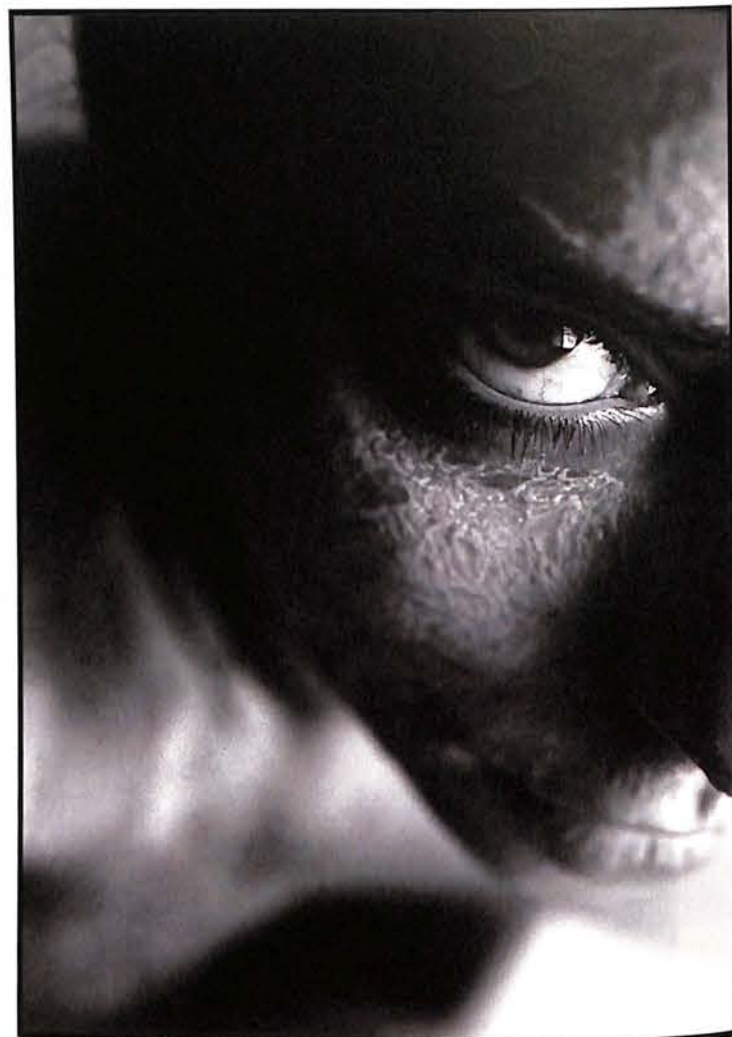
Marko Risočić, "Samo za njene uši"

dijalog simbolima ili igra svetlom i senkama otvaraju nebrojeno mnogo mogućnosti koje on vešto koristi. Ako pažljivo posmatramo ove fotografije, videćemo da, na primer, besprekornost mladog tela nije pokvarena iako koža ima neku drugu teksturu, a obrisi leđa samo je dodatno potenciran polovinom paunovog pera. Ovakvim pristupom autor potvrđuje svoj skoro haiku pristup poetici fotografije gde pokušava da nam putem nekoliko stihova prenese neispevanu pesmu. A u tim stihovima sakriveni su zajedno i pokušaj i težnja: kako čoveku objasniti čoveka.

M. ŽIVKOVIĆ

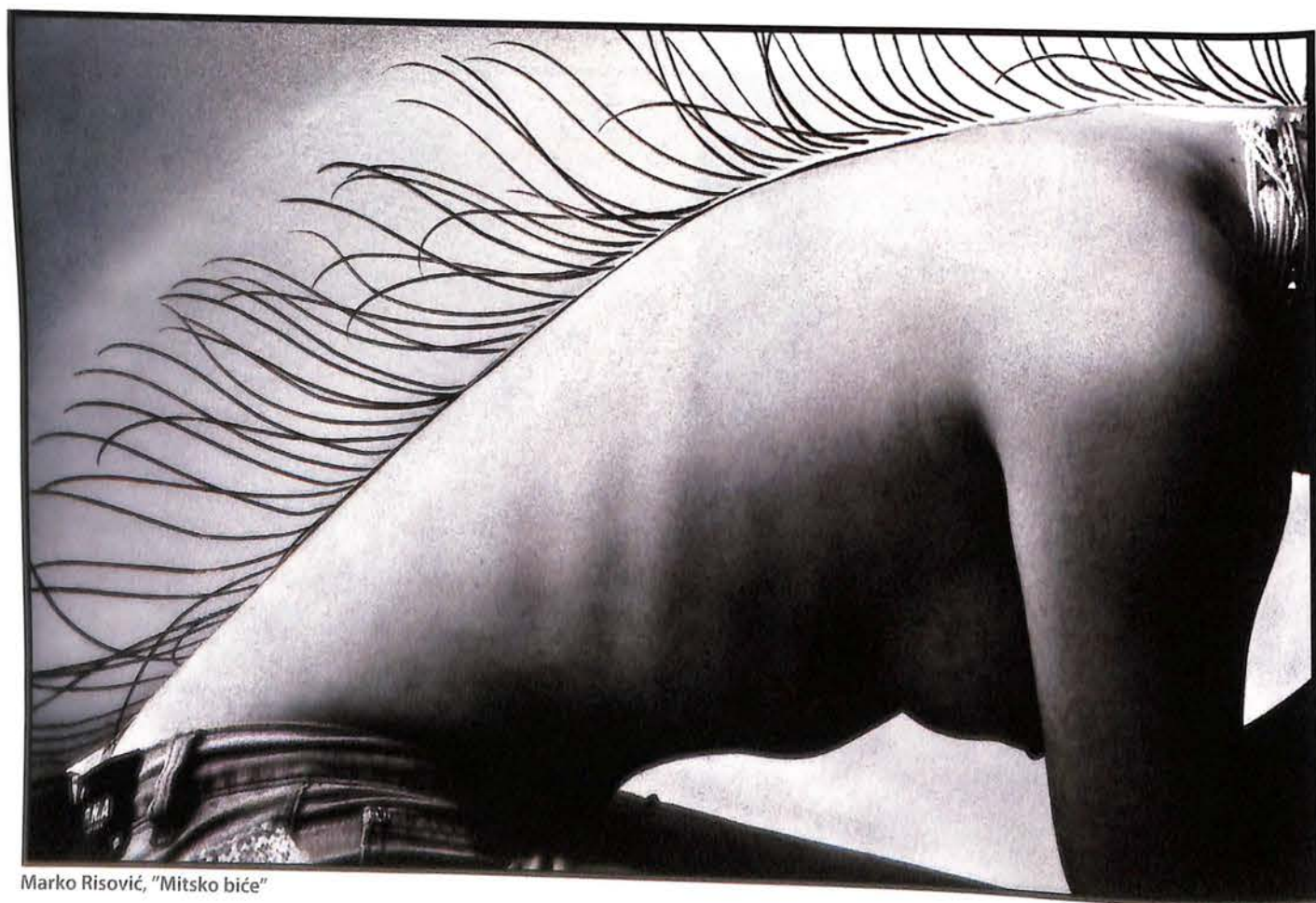
Marko Risović, "Torzo"

Marko Risović, "Eye contact"

BIOGRAFIJA

Rođen je 17. aprila 1981. godine u Beogradu. Nema strogo definisano polje fotografskog interesovanja. Zanimaju ga razna područja – portreti, socijalna tematika, priroda, akt-fotografija... Bio je fotoreporter beogradskih listova *Borba* i *Kurir*, omladinskog časopisa *Time Out* i saradnik ljubljanskog lista *Delo*. Radio je u fotografskom studiju Petra Vujančića kao njegov asistent. Fotografije su mu izlagane, kako na domaćim, tako i na stranim kolektivnim izložbama, na kojima je osvojio nekoliko nagrada. Samostalnu izložbu još uvek nije imao.

Marko Risović, "Mitsko biće"

LEXMARK

Passion for printing ideas™

Pustite mašti na volju, Lexmark će odraditi ostalo.

2735 Inkjet

A4 inkjet štampač.
Rezolucija:
4800*1200dpi
Brzina:
15ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim:
1.000p/m
Povezivanje:
USB
1 kertridž: kolor

34€

P915 Inkjet

A4 inkjet štampač
Rezolucija:
4800*1200 dpi
Brzina:
22ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim:
3.000p/m
Povezivanje:
USB, PictBridge
LCD kolor displej
Samostalna štampa
A4 štampa bez margina
Memorijski čitač kartica

*45€
cena dok traju zalihе

X2350 MFC Inkjet

Multifunkcijski 3 u 1, A4 uređaj
STAMPAC:
Rezolucija: 4800*1200dpi
Brzina: 15ppm monohromatska
15ppm kolor
Mesečni obim: 1.000p/m
Povezivanje: USB
1 kertridž: kolor
SKENER:
Tip: ravan CIS
Rezolucija: 600*1200, 48bit
KOPIR:
Samostalno kopiranje
Brzina: 12cpm monohromatska
12cpm kolor
FAKS: Preko računara

*63€

* Preporučena maloprodajna cena u dinarskoj protivrednosti, bez uračunatog PDV-a od 18%.

AUTORIZOVANI DISTRIBUTER

www.dl.co.yu

Direct Link

011/321 51 51, Mike Alasa 9, Beograd

PARTNERSKA MREŽA: AALTO RAČUNARI, Šabac, 015/344 001; BBS, Beograd, 011/227 17 97; BIT COMPUTERS, Novi Sad, 021/4754 040; COMTECH, Beograd, 011/347 34 17; DESK SHOP, Beograd, 011/311 16 91; EVETOVIĆ, Subotica, 024/555 704; GET COMPUTERS, Beograd, 011/313 06 28; GIGATRON, Beograd, 011/354 13 79; IMTEL, Beograd, 011/201 34 60; INFOGRAF, Beograd, 011/377 01 77; INFORMATIKA, Beograd, 011/321 53 33; INFOTEAM, Beograd, 011/414 239; KOMTEH, Čačak, 032/349 111; MODRO D.O.O., Podgorica, 081/256 531; MILENIUM, Novi Sad, Beograd, 011/475 03 84; PCD RUMA, Ruma, 022/490 055; PIN COMPUTERS SHOP, Indija, 022/510 027; PIN COMPUTERS SHOP, Piroć, 010/313 464; PROSPER, Beograd, 011/3620 230; PROXIMA, Gornji Milanovac, 032/720 150; SIMM SHOP, Beograd, 011/334 20 15; TELIX, Novi Sad, 021/489 04 89; VERTES, Beograd, 011/382 02 64.

Indija

NAKON PETNAEST GODINA
PONOVO JE OSETILA
MIRISE I ZVUKE KOJE JE
ZAPAMTILA NEKADA DAVNO.
VRATILA SE ZEMLJI SVOGA
DETINJSTVA, OVOGA PUTA S
FOTOAPARATOM U RUCI

**Milena
Anđela
Mišić**

Milena Anđela Mišić, "Svakodnevni teret"

Sama reč Indija izaziva veliki broj asocijacija od kojih je najveći deo vezan za naša prethodna saznanja: daleka zemlja, stara i najvećim delom nepoznata kultura sazdana na vezama tradicije i mistike. A kakve asocijacije može da izazove ova reč kod nekoga ko je tamo rođen i ko je prvih 8 godina svoga života proveo u toj zemlji a potom je nije video više od 15 godina. Albumi prepuni očevih fotografija Indije nisu mogli da u potpunosti odagnaju maglu koja je prekrivala sećanja i kao da su dodatno budili nostalgiju. Ipak ovi albumi bili su razlog koji je Anđelu potakao da počne da se bavi fotografijom koja joj je u međuvremenu postala životno opredeljenje. Početkom 2005. organizovana "porodična ekspedicija" odlazi u Indiju i Milena konačno dobija priliku da vidi zemlju svog detinjstva i da je kao profesionalan fotograf snima. A motiva je bilo doslovno od trenutka kada je izašla iz aviona: gužve na aerodromu, svete krave

Milena Anđela Mišić, "Ja u školu idem"

Milena Anđela Mišić, "Kontrasti na pesku"

Milena Anđela Mišić, "Taksi na nožni pogon – Rikšavale"

Milena Anđela Mišić, "Biznis u starom Delhiju"

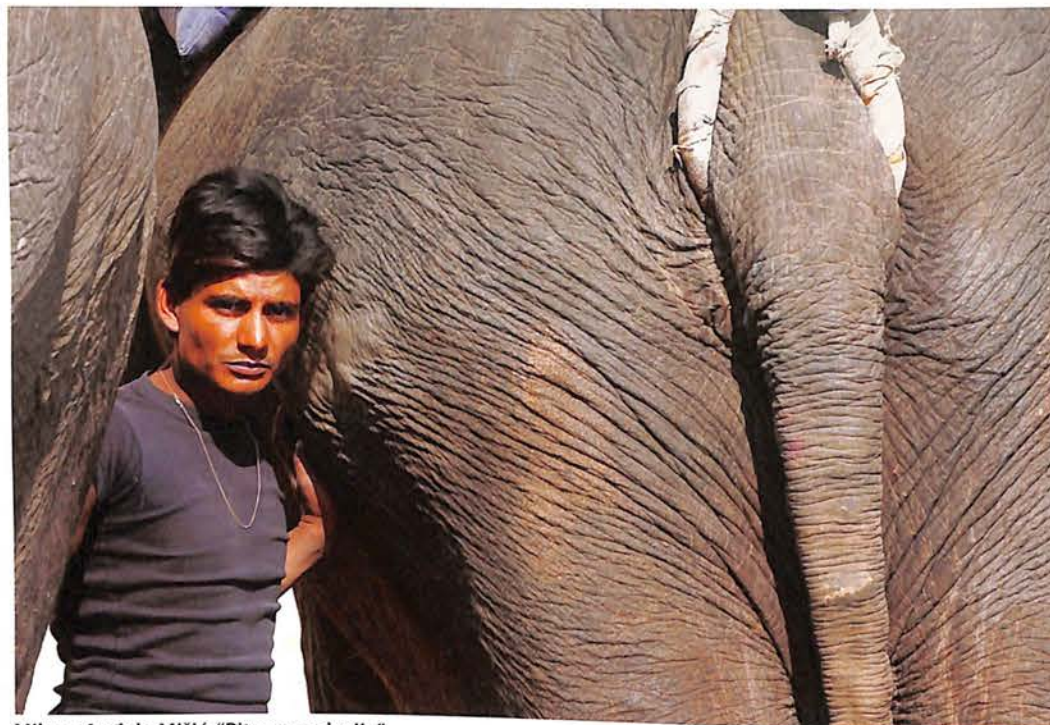
na ulicama, popodnevni odmor po parkovima i svuda oko nje raskošne boje i tamnoputa, upečatljiva lica ljudi širokog osmeha. Nakon nekoliko dana provedenih u Nju Delhiju, Anđela se zaputila u Radžastan, saveznu državu – zemlju Radžputa i maharadža. Indija se pre sticanja nezavisnosti sastojala od preko 500 državnica koje su imale svoje vladare – maharadže, nešto poput kraljeva. Oni su ostali bez vlasti 70-ih godina ali su zadržali titule i mnogobrojne tvrđave i dvorce koji su pretvoreni u hotele i muzeje. U Radžastanu, zemlji neverovatnih boja i kontrasta gradovi uporedno žive prošlost, sadašnjost i budućnost, a tokom putovanja dugog 2.500 kilometara snimljena je većina od oko 3.000 fotografija "Moje Indije" kako Anđela naziva ovaj portfolio. Poseta drevnom hramu nedaleko od Bikanera bila je poseban foto-

grafski izazov pogotovu zbog činjenice da su sveta bića ovog mesta hiljade pacova. Boravak na farmi kamila, koje su i dan-danas dragoceno prevozno sredstvo u pustinjskom delu Radžastana, donela je mnogo prelepih snimaka. Put do same granice sa Pakistanom doveo ju je do Džajsalmerna, srednjovekovnog grada – tvrđave koji je živi muzej jer je još uvek nastanjen. Obišla je i Manvar, Džodpur, Džajpur, Agru i Tadž Mahal – mauzolej i jedinstven spomenik ljubavi na obali svete reke Jamune. I tako je Milena Anđela Mišić obišla zemlju svog detinjstva, zemlju koja je toliko uticala na njen život i kada je bila daleko od nje. Ostaje nam samo da joj poželimo da što pre obide ono što nije stigla na ovom putovanju i da sa nama ponovo podeli svoje fotografske utiske.

M. ŽIVKOVIĆ

Milena Andela Mišić, "Lokalno i globalno"

Milena Andela Mišić, "Pitome grdosije"

Milena Andela Mišić, "Porodica na dva točka"

Milena Andela Mišić, "Dim u ružičastom"

Šta je bilo u torbi:
 Andela je fotografisala s minimumom opreme koja je i ovako bila teška skoro 12 kg. Analogni Nikon 90x s objektivom od 20 mm poslužio je za manji deo a digitalni Nikon D100 iskoristila je za snimanje najvećeg dela fotografija. U torbi je nosila objektivne 17-55 mm i 70-200 mm VR, blic SB 800 kao i lap-top koji je služio za čuvanje snimljenih fotografija. Iako je put vodio od predela s velikom količinom vlage u vazduhu do prave pustinje prepune uskovitlanog peska i prašine u vazduhu uz malo pažnje nije imala nikakvih problema i sva oprema funkcionisala je dobro.

still+motion **fotografix** picture studio

Fotografska i video snimanja
 Iznajmljivanje studija i rasvete
 Površina studija 200 m²
 Angažovana snaga 200 kw

Bulevar Vojvode Mišića 17 zgrada BIGZ-a 11000 Beograd tel: 064 610 45 14 ; 063 323 663

Tehnička podrška:

MAKRO KAD GOD POŽELITE

Sigma f2,8-4,5/17-70 mm

Paleta Sigma zum objektivna namenjenih za upotrebu na refleksnim digitalnim fotoaparatom upotpunjena je novim Sigma f 2,8-4,5/17-70 mm s već standardnim poboljšanjima za otklanjanje raznih aberacija. Zanimljivo je za ovaj objektiv da se može koristiti kao makroobjektiv na svim žižnim daljinama i to s razdaljine od 20 cm, pri čemu se može snimiti predmet u razmeri 1:2,3. Proizvođače se za Sigma, Nikon, Canon, Pentax i Konica Minolta bajonete, uz naglasak da objektiv vinjetira prilikom primene na fotoaparatom čiji je čip veći od APS formata. Do zaključenja broja nismo uspjeli da saznamo cenu.

NOVAJLIJA Samsung GX-1S

Ono o čemu se već mesecima šušalo ovih dana se i ostvarilo. Samsung je predstavio svoj prvi model refleksnog digitalnog fotoaparata napravljenog u saradnji s Pentaxom. Polovinom januara prikazan je Samsung GX-1S sa CCD

čipom od šest miliona piksela APS formata (23,5 x 15,7 mm) i bajonetom za Pentax objektivne. Kućište ovog fotoaparata veoma je lako, svega 505 grama bez baterije i objektiv. Refleksno tražilo veoma je svetlo, autofokus radi na 11 tačaka, a osetljivost se može podići sve do 3.200 ASA. Fotografije koje se mogu snimiti u RAW i JPEG formatima, s ekspozicijama između 30 s i 1/4.000 s zapisuje na SD memorijske kartice. Opremljen je i velikim monitorom dijagonale 2,5 inča, a može da radi sa svim objektivima koji imaju Pentaxov bajonet, dok je najavljena proizvodnja

veoma kvalitetnih Schneider Kreuznach D-Xenon objektivna izrađenih specijalno za ovaj model. Cena još nije saopštena do zaključenja ovog broja.

DIGITALAC SA DVA OKA Kodak Easyshare V570

Prvi kompaktni digitalni fotoaparati na svetu zasnovani su na tehnologiji Kodak Retine – fotoaparata sa dva objektivna. Ovaj model nazvan je Kodak Easyshare V570 i ima dva objektivna i dva CCD čipa od po pet miliona piksela. Jedan objektiv je širokougaoni ekvivalenta 23 mm, a drugi je zum (ekv. 39-117 mm) Schneider Kreuznach C-Variogon. Predviđena je mogućnost snimanja panoramskih fotografija vidnog ugla 180 stepeni i to u samo tri koraka sa širokouganom objektivom. Ako se ovaj fotoaparati koristi za beleženje video-zapisa, on se zapisuje u MPEG-4 formatu TV kvaliteta sa 30 slika u sekundi. Karakteristična je i mogućnost "zamrzavanja" bilo koje slike iz videa da bi se poslala na štampanje. Na poledini je veliki LC ekran od 2,5 inča, ima ugrađen blis sa redukcijom "crvenih očiju", 32 MB interne memorije i slot za SD memorijske kartice. Predviđena cena ovog fotoaparata u Americi iznosi 399 dolara

ekskluzivno!

"ŽIVA" SLIKA Olympus E-330

Do sada nijedan digitalni SLR fotoaparati s izmenljivim objektivima nije omogućavao kadriranje na samom monitoru jer nismo bili u mogućnosti da sliku vidimo "uživo". Nov Olympus E-330 upravo to omogućava zahvaljujući TTL optičkoj izradi. U ovaj model ugrađena su dva odvojena senzora za sliku koja obezbeđuju dva načina prikaza "žive" slike. Prvi koji služi za kontinuirani prikaz, koristi CCD koji se nalazi na optičkoj putanji tražila i prikazuje 92 odsto vidnog polja, zadržavajući punu funkcionalnost AF. Drugi zaključava ogledalo u gornjem položaju i koristi Live MOS senzor za prikaz slike uživo tokom makrosnimanja, uz prikaz 100 odsto vidnog polja. Ovaj drugi način rada posebno je koristan za ručno izoštravanje prilikom makro fotografisanja, koje je dodatno olakšano opcijom uvećanja izabranog dela slike za deset puta. Sve ovo moguće je posmatrati na pokretnom monitoru dijagonale 6,4 cm (2,5 inča). Na taj način, korisnici mogu da vide šta se dešava tokom snimanja, što je prednost za fotoreportere ili sportske fotografe – kao i u svim situacijama gde je teško kadrirati sliku koristeći tražilo kao, na primer, ispod vode, jer je za ovaj fotoaparati predviđeno i podvodno kućište. Konstrukcija i dizajn veoma su slični njegovom prethodniku E-300. Nov MOS senzor ima rezoluciju od 7,5 miliona piksela, moguće je fotografisati brzinom od tri snimka u sekundi, a za memorisanje snimljenih fotografija koristi CompactFlash i xD memorijske kartice. Kao i ostali fotoaparati Olympusovog E-sistema, poseduje Supersonic Wave filter za uklanjanje prašine s površine senzora. Može da koristi sada već bogatu paletu objektivna i ostale opreme namenjene E-sistemu. U prodaji će se pojaviti u martu. Cena samog tela biće oko 1.000 evra, a u kompletu s objektivom 14-45 mm f/3,5-5,6 (28-90 mm ekv. 35 mm) koštaće oko 1130 evra. Više informacija možete potražiti na sajtu: www.olympus.co.yu.

AMBICIOZNO U NOVU GODINU Zeiss Ikon

Nemačka optička kuća Carl Zeiss iznenadila nas je na Fotokini 2005 kada je predstavila Zeiss Ikon, mehanički fotoaparati s optičkim tražilom. Za njega su specijalno dizajnirani objektivni identičnog kvaliteta objektivima namenjenim filmskoj industriji (ovi objektivni daju vrhunski kvalitet jer se slika sa filmske trake projektuje na platno koje je 1.000 puta veće). U Zeissu tvrde da je moć razlaganja tolika da je nijedan skener ne može do kraja preneti. Izrađuju se u M-bajonetu, a izbor žižnih daljina je najimpresivnija kolekcija objektivna za fotoaparate s optičkim tražilom: Distagon 2,8/15 mm, Biogon 2,8/21 mm, 2,8/25 mm, 2,8/28 mm, Biogon 2/35 mm, Planar 2/50 mm i Sonnar 2/85 mm. Kvalitet izrade fotoaparata odgovara u potpunosti objektivima koji su mu namenjeni. Proizvođače se u Japanu, u čuvenoj fabrici Cosina, gde će se praviti i većina objektivna. (priredio: Andrej Jovanović)

KONAČNO Zeiss objektivni za Nikon

Posle spretnog ispipavanja tržišta puštanjem glasina da će se započeti izrada Carl Zeiss objektivna sa Nikonovim bajonetom, sada je vest i zvanično objavljena na konferenciji za štampu u Oberkohenu u Nemačkoj. Ovi objektivni moći će da se koriste i na analognim i na digitalnim refleksnim fotoaparatom. Imaće ZF skraćenicu u svojoj oznaci, a već su se iskazali kvalitetnom primenom kod Contaxa koji se do gašenja proizvodio u Kyoceri. Prvo će se pojaviti Planar T* f 1,4/50 mm ZF i Planar T* f 1,4/85 mm ZF i to već ovog proleća, a za jesen, odnosno za Fotokinu u septembru, priprema se čitava serija novih objektivna. Tako, oni koji su željno čekali da ove veoma kvalitetne objektivne koriste na svojim Nikonima, dočekali su. Ostaje još jedino da sačekaju i informaciju o ceni koja još nije saopštena!

NOVI "PAMETNJAKOVIĆI" HP Photosmart

Prva prilika za predstavljanje raznih digitalnih "igračaka" za masovnu potrošnju ukazala se na sajmu CES u Las Vegasu početkom januara, gde se Hewlett Packard pojavio s čitavim nizom kompaktnih digitalnih fotoaparata koji imaju razna poboljšanja u odnosu na dosadašnje slične modele – uglavnom čip većeg kapaciteta i veći LC ekran. Navešćemo samo nazive i osnovne karakteristike. Photosmart je zajednički imenitelj svih modela, a prvi je R725, ultrakompaktni fotoaparati s čipom od 6,2 miliona piksela, monitorom od dva inča, trostrukim zumom s programom za automatsko uklanjanje "crvenih očiju" još u fotoaparatu. Modeli R727 i R927 imaju čip od 6 i 8,1 miliona, s kojih se preko Photosmart 6222 bežične stanice fotografijama veoma lako može manipulirati preko TV interfejsa. Modeli M527 i M525 imaju čip od šest miliona piksela, i u sebi već ugrađen program za odstranjivanje crvenila iz očiju, kao i HP Design Gallery program pomoću kojeg se mogu još u fotoaparatu popraviti kontrast, zasićenost boja i druge parametre snimljene fotografije i da se tako šalju na štampanje. Fotoaparati koji nose oznake M425 i E327 imaju čip od pet miliona piksela. Što se cena svih ovih modela tiče, takođe, najbolje je da sačekamo dok se ne pojave u radnjama u našoj zemlji, a detaljnije informacije moći ćete da pronađete na adresi: www.hp.co.yu.

DIGITALNA LEICA M
U najnovijem broju časopisa LFI (Leica Fotografie International) iz Leice je najavljeno predstavljanje prve digitalne M-Leice na predstojećem PMA sajmu u Orlandu. Za sada se zna samo da će imati čip APS formata od deset miliona piksela, LC ekran dijagonale 2,5 inča i da će zapisivati na SD kartice. Nadamo se da ćemo do sledećeg broja uspeti da pribavimo više informacija.

NIKON D200 – PROBLEMI SA SIGMA OBJEKTIVIMA

Već prvih dana posle pojave ovog fotoaparata ispostavilo se da neki Sigma HSM objektivni ne mogu da uoštre dok je pritisnuto "AF-ON" dugme na poledini fotoaparata, dok autofokus radi prilikom okidanja, tj. pritskanjem dugmeta za okidanje do pola. Proizvođač kaže da je ovo softverski problem i da će besplatno nadograditi novu verziju softvera svima koji su kupili ove objektivne, a da će kod novih objektivna ovaj problem biti otklonjen.

NAJAVA NOVOG REVOLUCIONARNOG ČIPA
Profesori Ročester univerziteta u Njujorku Mark Bocko i Željko Ignjatović najavili su nov CMOS senzor koji će da komprimuje fotografije na sasvim nov i mnogo bolji način nego dosadašnji čipovi. Posle testiranja koja su u toku, verovatno će se uskoro ugrađivati u kompaktne fotoaparate i mobilne telefone.

PROGRAMI ZA FOTOGRAFE KOJI KORISTE MEKINTOŠ

Posle Apple Aperture alatke za korisnike Mekintoš računara, koja je predviđena za jednostavnu i laku obradu fotografija, pojavio se i Adobe Lightroom u beta verziji koji se može, za sada, besplatno skinuti sa <http://labs.adobe.com/technologies/lightroom> i služi za obradu i organizovanje fotografija. Nama koji ne koristimo Mekintoš računare ostaje samo da im zavidimo i čekamo da se program pojavi i za Windows platformu.

NIKON PRETEŽNO DIGITALNO

Prema dobro obaveštenim izvorima, u Nikonu su odlučili da prestanu s proizvodnjom većine modela fotoaparata koji koriste film, objektivna sa ručnim uoštravanjem i objektivna za velikoformatne fotoaparate, kao i onih za povećavajuće fotoaparate. To je prouzrokovano znatno smanjenom potražnjom analognih fotoaparata i planira se jedino prodaja novog modela Nikon F6 s pratećom opremom, a van Evrope prodavače će se još i Nikon FM10.

KODAK – NOV LOGO

U Kodaku je predstavljen nov logo koji je objašnjen sve većim prodorom ove firme u svet digitalne fotografije, dok je stari logo dizajniran pre svega za Kodak filmove. U ovoj kompaniji početkom godine najavljena je i tesna saradnja s Motorolom, jednim od vodećih proizvođača mobilnih telefona, radi snimanja što kvalitetnijih fotografija mobilnim telefonom.

KONICA-MINOLTA IZLAZI IZ FOTO-BIZNISA

Najšokantnija vest zatekla je fotografe neposredno pred nov PMA sajam, a to je objava Konica-Minolte da izlazi iz foto-biznisa, tj. prestaje da proizvodi digitalne fotoaparate. Oni koji koriste fotoaparate i objektivne ne treba da očajavaju jer u istoj vesti stoji da će od sada Sony preuzeti proizvodnju i primenu fotoaparata s Minolta bajonetom.

NAGRADA ZA IZUMITELJE CCD ČIPA

U američkoj instituciji National Academy of Engineering saopšteno je da je ovogodišnja nagrada Charles Stark Draper u iznosu od 500.000 dolara dodeljena konstruktorima prvog CCD (Charge Coupled Device) čipa, 1969. godine u Bell Laboratories, Vilard S. Bojlu (Willard S. Boyle) i Džordžu E. Smitu (George E. Smith).

**BRZO, LAKO I PRISTUPAČNO
Kodak Easyshare P500**

Fotografi su oduvek voleli da fotografije sami razvijaju u svojoj laboratoriji. Danas, u eri digitalne fotografije, to je sve ređe, ali se Kodak pobrinuo da svi oni kojima je zadovoljstvo da gledaju kako se pojavljuju fotografije to mogu da učine novim Kodak Easyshare P 500 termosublimacionim fotoštampancem kojim se mogu štampati briljantne fotografije formata 10x15 cm za manje od 30 centa po komadu. Ovaj štampač podržava Wi-Fi, BlueTooth i PictBridge tehnologije, pa je unos digitalnog zapisa praktično bez ograničenja i nema potrebe za povezivanjem s računom. Zahvaljujući Kodak Perfect Touch tehnologiji samo jednim pritiskom na dugme koriguje se fotografija, uključujući i otklanjanje efekta "crvenih očiju". U zapadno evropskim zemljama prodaje se po ceni od 220 do 250 evra.

**RECI FUJI...
Finepix serija**

Već na samom početku godine Fuji je počeo da nas bombarduje novim modelima. Ali, pre predstavljanja ovih modela iz januara moram da pomenem, uz izvinjenja, sa zakašnjenjem modele Fine Pix E900, S5600 i S9500 koji su se pojavili prošle godine i već se nalaze u prodaji u našoj zemlji. To što sam ove fotoaparate preskočio u Novitetima, zamerilo mi je nekoliko čitalaca. Fine Pix E900 je kompaktan digitalni fotoaparat s čipom od devet miliona piksela i zumom ekvivalenta 32-128 mm. Njegova cena kod zvaničnih Fuji prodavaca je 33.060 din. Fine Pix S5600 i S9500 su takozvani superzum digitalni fotoaparati sa desetostrukim zum objektivom, s tim što je u prvom čip od pet miliona piksela i cena mu je 30.726 dinara, a S9500 ima čip od devet miliona piksela i košta 56.463 dinara. A sada, novi modeli: Fine Pix V10 je kompaktan fotoaparat s čipom od 5,1 miliona piksela, zumom 3,4 puta i mogućnošću podešavanja osetljivosti između 64 i 1.600 ASA i s velikim monitorom dijagonale 3 inča. Zanimljivo je da je ovaj fotoaparat zamišljen kao multimedijalni plejer i u njega su ugrađene i tri igrice. Fine Pix F470 Zoom je širok svega dva centimetra, ima LC ekran od 2,5 inča, čip od šest miliona piksela i trostruki optički zum. I tu su još dva modela iz A-serije:

po senzora i iz naziva se može videti da prvi ima četiri, a drugi pet miliona piksela. Informacije o cenama najbolje je potražiti na internet adresi: www.fuji.co.yu kada se budu pojavili u našoj zemlji.

**ULTRATANAK
A SVESTRAN
Samsung Digimax i6**

Jedan od noviteta na CES-u u Las Vegasu bio je i Samsung Digimax i6, ultratanki (debljine svega 18,5 mm) digitalni fotoaparat s čipom od šest miliona piksela, koji može da reprodukuje MP3 muziku i video-fajlove na monitoru dijagonale 2,5 inča. U njega je ugrađen i algoritamski sistem za stabilizaciju slike (ASR – Advanced Shake Reduction), a fotografije se mogu snimati istovremeno sa slušanjem muzike, dok makromod dozvoljava snimanje s razdaljine od svega 1 cm. Ima zum objektiv 3,5-4,5 ekv. 39-117 mm, ugrađeni blic, 45 MB interne memorije i slot za SD kartice, a isporučuje se s baznom stanicom koja služi za punjenje baterije i povezivanje s računom ili TV uređajem. Pronašli smo samo cenu koja je predviđena za Ameriku i ona iznosi 299 dolara.

Zadivljujuće svetlo!

Inspirisiran klasičnim filmskim posterima, fotograf Simon Cederquist radi sa postavkom kontrolisane rasvete pri snimanju modnih fotografija za časopise. U svojoj potrazi za fotografijama sa svih strana sveta, dostupnost, brzina i snaga su od presudne važnosti za izvanredne rezultate. Uvek sa sobom nosim B2, kaže Simon a rezultati govore sami za sebe.

Korišćenje Profoto Pro-B2R na setu daje Simonu izuzetno kratko vreme bljeska od 1/2.200 s pa sve do 1/7.400 s, uz vreme punjenja od 0.04 s do 1.8 s i ugrađeno okidanje putem radio veze.

Više o našim rešenjima pogledajte na adresi www.profoto.com.

The Light Shaping Company

Ekskluzivni uvoznik i distributer
t.011 308 7004, 2456 151, f.011 446 0234, www.refot.com

BORIS BJELICA

KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARATI

Fotoaparati za džep

I DALJE SU MALI, LEPOG DIZAJNA, PRIHVATLJIVE CENE ALI I SVE BOLJIH KARAKTERISTIKA, VEĆE REZOLUCIJE I VEĆIH MONITORA. ČUVENI "IDIOTI" VLADAJU TRŽIŠTEM DIGITALNE FOTOGRAFIJE JEDNAKO KAO I U ERI ANALOGNE

Kada idete na zimovanje, letovanje, fotografirate svoju porodicu i prijatelje ili jednostavno želite da vam je fotoaparatus uvek u džepu na scenu stupaju kompaktni digitalni fotoaparati. Današnji kompaktni digitalni fotoaparati nude sve veći broj piksela, svi imaju objektivne s najmanje trostrukim optičkim zumom, a veličina monitora s dijagonalom od 6,4cm (2,5 inča) polako postaje standard. Većina proizvođača više ne ugrađuje optičko tražilo što će neko okarakterisati kao manu, ali sami se zapitajte koliko ste ga puta uopšte upotreбили. Pogotovo danas kada monitori u većini slučajeva pružaju dobru vidljivost i u uslovima jačeg svetla. Po pitanju kontrole rada kompaktni digitalni fotoaparati mogu se podeliti u dve grupe: prvi poseduju uglavnom automatske

opcije sa velikim brojem unapred definisanih programa sa scenama dobrih za korisnike koji ne žele da se previše upuštaju u tehniku fotografisanja, drugi poseduju pored automatskih opcija i zavidan broj parametara na koje je moguće uticati što će iskusnijim ljubiteljima fotografije omogućiti veću kreativnost. Treba pomenuti i to da poseduju niz tehnoloških novotarija kao što su stabilizator slike koji omogućava fotografisanje dužim ekspozicijama bez straha da ćemo dobiti neoštru fotografiju. Jedna od tih novotarija je Wi-Fi – bežični prenos snimljenih fotografija u računar ili štampač. U ovom broju testirali smo samo mali deo fotoaparata koji se mogu naći na našem tržištu.

CANON POWERSHOT A610

Za razliku od ostalih proizvođača digitalnih fotoaparata, Canon je uvek vodio računa da korisnici s plićim džepom mogu imati fotoaparat s mogućnošću veće kreativnosti jer poseduje izbor ekspozicijskih režima rada, osetljivosti i mnogih drugih parametara koji utiču na kvalitet snimljene fotografije. Takođe, omogućava da uz pomoć odgovarajućeg adaptera na prednji deo fotoaparata postavite adekvatan širokougaoni ili telekonverter, pa i filter. Takođe, poseduje i veliki broj unapred definisanih programa za snimanje u različitim situacijama.

Po dimenzijama pripada grupi većih fotoaparata na ovom testu, ali zato ima veći rukohvat, što ga čini komfornim za držanje. Primitičete još nešto što nema nijedan fotoaparat u ovoj klasi, a to je pokretan monitor koji omogućava fotografisanje iz svih položaja. Raspored komandi je dobar i logičan. Oštrina i eksponiranost snimljenih fotografija su odlični, s blagom zasićenošću boja i nešto većim kontrastom, što je svojstveno većini kompaktnih digitalnih fotoaparata. Nivo šuma odličan je za osetljivosti od ISO 50 do ISO 100, ali već za ISO 200 se pojavljuje, i primetno je njegovo znatnije povišenje za osetljivosti ISO 400.

CANON IXUS 750

Kao i mnogi drugi proizvođači, Canon se zaista trudi oko izgleda i funkcionalnosti, što se vidi kod novog modela IXUS 750. On ne samo da lepo izgleda već je dobro napravljen i odaje utisak čvrstine, a njegove performanse zaista su odlične jer brzo reaguje: od uključivanja, izoštravanja, pa do zapisa na memorijsku karticu. Čak i najmanjem detalju je dat smisao tako da kada menjate neke opcije podešavanja, simboli koji ih označavaju nestaju s monitora u onom trenutku kada vi to i očekujete. Dok autofokus odlično reaguje, zasmetaće vam sigurno jak zvuk u momentu izoštravanja. Takođe, glatke ivice i nepostojanje dobrog rukohvata na prednjoj strani otežavaju njegovo držanje. Ima nešto više parametara za podešavanje nego, na primer, Olympus Mju 600, ali nije moguć izbor ekspozicijskih režima rada.

Fotografije koje sam snimio imaju dobru oštrinu, primetna je jedino blaga neoštrina na ivicama kada je objektiv postavljen u širokougaoni položaj. Sistem za merenje svetla dobro obavlja svoj posao, a boje dobijene veoma dobro izgledaju. Nivo šuma je odličan za osetljivosti od ISO 50 do ISO 200, a primetno je znatnije povećanje tek iznad osetljivosti od ISO 400. Za one koji koriste fotoaparat i za snimanje video-zapisa, neće se razočarati jer je kvalitet odličan za jedan digitalni fotoaparat. Zahvaljujući novom DIGIC II procesoru, primetna je

zapanjujuća brzina zapisa na memorijsku karticu tako da nećete imati problema da čekate dok se podaci iz memorije za privremeni smeštaj zapisu na memorijsku karticu. To nam omogućava da možemo kontinualno fotografisati bez ograničenja, tj. sve dok se memorijska kartica ne popuni.

CANON POWERSHOT S80

Imati džepni kompaktni digitalni fotoaparat s velikim brojem opcija za podešavanje, a s rezolucijom koja će vam omogućavati izradu fotografija većeg formata, san je svakog ljubitelja fotografije, pa i profesionalaca koji vole da imaju sa sobom fotoaparat čak i kada spavaju.

Elegantno crno-srebrno telo deluje kao mala cigla kojoj su zaobljene ivice. Fotoaparat se uključuje pomeranjem vrata koja odlično štite objektiv, tako da je najostetljiviji deo veliki monitor dijagonale 6,4 cm. Kod njega apsolutno možete uticati na sve parametre koji deluju na kvalitet snimljenih fotografija: od izbora ekspozicijskih režima rada, balansa belog, načina merenja, bracketinga

ekspozicije i fokusa, do mnogih drugih parametara koji bi vam mogli pasti na pamet. Naravno, Canon se potrudio da i izbor tih parametara bude jednostavan i logičan, pa se naizgled standardni džojstik može rotirati, što omogućava brz pristup svakom željenom parametru. Širokougaoni položaj počinje od 28 (ekv. formatu od 35 mm), što mu daje dodatne kreativne mogućnosti koje nedostaju mnogim kompaktnim fotoaparatima. Fotoaparat

je brz u svim segmentima – od izoštravanja do zapisa na memorijsku karticu – jedino je u lošijim svetlosnim uslovima izoštravanje otežano, i pored autofokusnog osvetljivača kada je objektiv u maksimalnom telepoložaju. Bilo bi dobro da ima stabilizator slike, što za ovu kategoriju fotoaparata ne bi bio luksuz.

Odlično kontroliše ekspoziciju, automatski balans belog radi vrlo dobro tako da je konačan kvalitet fotografije impresivan, jedino je povišen šum za osetljivost od ISO 400, pa nećete dobiti očekivan kvalitet prilikom štampanja fotografija većeg formata. Nedostaje mu mogućnost snimanja u RAW formatu, što bi fotoaparat ovakvog kalibra svakako trebalo da ima.

NIKON COOLPIX L1/L101

Nikon se izgleda poslužio parolom "jednostavnost ispred svega". I zaista je tako jer ovaj fotoaparat nema ručna podešavanja, ali zahvaljujući velikom broju unapred definisanih programa sa scenama olakšao je rukovanje neiskusnim korisnicima i svima onima koji neće previše da se upuštaju u fotografski zanat. Kompaktno zdepasto telo krije petostruki zum objektiv, a omogućava solidno držanje iako nema ergonomski oblikovan rukohvat. Na zadnjem delu dominira veliki monitor dijagonale 6,4 cm s dobro označenim kontrolnim dugmadima. Potrebno mu je nešto više vremena da bude spreman za rad, čemu

je uzrok zum većeg raspona. Kod scene za snimanje portreta aktivira se autofokus s prioritonom na lice, pa su greške prilikom izoštravanja u ovakvim situacijama isključene.

a i opcija za redukciju "crvenih očiju" nakon snimanja fotografije efikasno deluje. Podeksponirane detalje na snimljenim fotografijama moguće je posvetliti korišćenjem opcije D-lighting i snimiti je kao novu fotografiju, a pri fotografisanju tu je i dobro poznata Nikon opcija BSS.

Snimljene fotografije, zahvaljujući kvalitetnom objektivu, jesu oštre i dobro eksponirane s nešto većim kontrastom, međutim, ograničena osetljivost od samo ISO 200 u situacijama kada blic ne može dobro osvetliti objekat kvari opšti utisak i utiče na povišenje šuma na slici. Nemojte da vas zbuni, verzija L1 je srebrne boje, a verzija L101 mat crna, dok je sve ostalo isto.

NIKON COOLPIX S4

Baš kada su svi pomislili da je Nikon odustao od svog tradicionalnog dizajna s dvodelnim telom, pojavio se sa "stilom" nov Coolpix S4. U jednom delu nalazi se moćni desetostruki optički zum objektiv, a u drugom veliki monitor dijagonale 6,4 cm i upravljačka dugmad. Ovakav način konstrukcije omogućava zaštićenost objektivu i fotografisanje iz različitih uglova s kontrolom na monitoru, i da sve to bude upakovano u kompaktno kućište. Zaista je reč o lepom i, u ovoj masi digitalnih fotoaparata, neobičnom fotoaparatu. Kod njega ne postoji mogućnost izbora ekspozicijskih režima rada, ali možemo menjati osetljivost, birati način merenja svetla, ili se već prepustiti nekoj od brojnih automatski definisanih scena za

fotografisanje u različitim situacijama. Posebno je interesantna opcija nazvana BSS (Best Shot Selector – izbor najboljeg snimka) koja bira najbolji snimak po kriterijumu oštine i po kriterijumu eksponiranosti. Znači da kada aktivirate jednu od ove dve opcije i snimate nekoliko fotografija, fotoaparat bira najoštriji snimak ili automatski menja različite ekspozicije i bira najuspešiju fotografiju na osnovu zadatog kriterijuma, a potom je snima na memorijsku karticu.

NIKON COOLPIX P1

Možda izgleda kao i većina drugih Nikonovih kompaktnih digitalnih fotoaparata, ali ima jednu skrivenu opciju u vidu ugrađenog Wi-Fi za bežično umrežavanje. Kada ga koristite s računarom ili štampačem koji su snabdeveni bežičnim priključkom, može da prenosi ili štampa fotografije jednostavnim pritiskom na jedno dugme. Možete snimiti fotografije u vašoj bašti i prebaciti slike u računar u kući a da ne ulazite unutra, ili odštampati fotografije bez ustajanja sa stolice kako bi ste povezali fotoaparat sa štampačem ili računarom. Pored bežičnog prenosa ima nešto veći broj parametara za podešavanje od ostalih Nikon kompaktnih digitalnih fotoaparata. Između ostalog, prioritet otvora blende, čak i bracketing ekspozicije i balansa beloga. Mali ergonomski rukohvat omogućava zaista komforno držanje, što obično ovoj klasi fotoaparata nedostaje. Možete ga držati u jednoj ruci i istovremeno zumirati ili menjati željene parametre. Kućište je napravljeno

od aluminijuma, može se kupiti u srebrnoj i crnoj matiranoj varijanti. Na zadnjem delu nalazi se monitor dijagonale 6,4 cm, a skoro sva upravljačka dugmad skoncentrisana su desno od monitora, dok upravljački meni zajedno s točkićem za izbor režima rada omogućava jednostavno rukovanje. Kvalitet snimljenih fotografija je odličan, s neutralnim izgledom tona lica i dobrom reprodukcijom boja, uz nešto povišen šum za osetljivosti ISO 400. Oštrina je dobra, a objektiv nudi odlične makroperformanse, ali su ograničene samo na početni deo raspona zum objektiv. Ako vam nije potrebna rezolucija od osam miliona piksela, možete potražiti identičan model Coolpix P2 od pet miliona piksela, a razlika u ceni biće vam dovoljna da kupite veću memorijsku karticu – jer nije sve u pikselima.

OLYMPUS μ 600

Bez ijedne ručno kontrolisane komande veća kreativnost s ovim fotoaparatom otpada i moramo se prepustiti izboru nekog od unapred definisanih režima rada za određene scene (situacije). Mju 600 ih ima čak dvadeset četiri tako da je idealan za sve korisnike koji žele da bez fotografskog znanja snime tehnički korektnu fotografiju. Kada ga koristite u veoma tamnim uslovima, na monitoru se pojačava osvetljenost tako da tačno možete videti šta fotografirate i u najboljim svetlosnim uslovima što ga izdvaja od konkurentnih kompaktnih digitalnih fotoaparata.

Kao i Mju 800, koristi novu Bright Capture Technology, ima mogućnost fotografisanja s osetljivostima od ISO 800 i ISO 1.600, međutim, u tim situacijama fotoaparati sām "obara" veličinu slike na 1.600x1.200 piksela. Fotografije snimljene s povišenom osetljivošću imaju nešto niži šum, ali je primetan gubitak oštine i kontrasta zbog jake redukcije šuma, što ih čini neupotrebljivim po standardima većine osetljivošću imaju nešto niži šum, ali je primetan gubitak oštine i kontrasta zbog jake redukcije šuma, što ih čini neupotrebljivim po standardima većine

korisnika, te ovaj način fotografisanja treba koristiti kada druge mogućnosti za dobijanje fotografije bez blica ne postoje. Međutim, kvalitet snimljenih fotografija s nižim osetljivostima je odličan, a zajedno s atraktivnim, laganim metalnim kućištem otpornim na vlagu i prašinu čini ga privlačnim. Proizvodi se u tri boje: crvenoj, srebrnoj i plavoj.

OLYMPUS SP-350

Na prvi pogled neobično oblikovan s istaknutim rukohvatom, SP-350 neće vas ostaviti ravnodušnim kada ga uzmete u ruku. Sve je na dohvat prstiju: točkić za izbor ekspozicijskih režima rada i ostali dugmići koji su vam potrebni da biste podesili pojedine parametre, u čemu ovaj fotoaparati inače ne oskudevaju. Ovo će sigurno oduševiti korisnike željne da utiču na tehničke parametre s kojim postižemo veću kreativnost. Takođe, moguće je fotografisati u RAW formatu. Naravno, i za one neiskusne, poseduje čak 24 unapred definisana programa sa scenama. Ono što će svakako zadiviti mnoge jeste šina s kontaktima za eksterni blic jer ugrađeni blic ne pokriva kadar dobro kada se koristi najširi položaj

OLYMPUS SP-500

Olympus je u ultrazum klasi digitalnih fotoaparata uvek imao više predstavnika, a danas nudi samo SP-500. Nov fotoaparati nudi skoro ideničan broj funkcija kao, na primer, odličan prethodnik C-770 UZ, ali s unapređenim dizajnom. Bolje je oblikovan u SLR stilu i omogućava stabilnije držanje, što je neophodno za fotoaparati s velikim rasponom zum objektiv. Međutim, kada je u pitanju kvalitet izrade kućišta, tu se otišlo korak unazad jer plastika od koje je napravljen ne deluje impresivno. Blic se nalazi skriven iznad objektiv i aktivira se mehanički pritiskom na dugme, i nema mogućnost korišćenja eksternog blica. Takođe, ono što mu nedostaje jeste stabilizator slike, što bi trebalo da bude obavezan deo ultrazum klase kompaktnih digitalnih fotoaparata. Predviđeno je korišćenje širokougaonih i telekonvertera, čime se proširuju mogućnosti objektiv. Pored velikog broja mogućnosti da se kreativno utiče na konačni izgled fotografije, gde je svakako i fotografisanje u sirovom RAW formatu, Olympus nije zaboravio na druge korisnike, tj. one koji ne znaju i neće ništa da znaju o tehnici fotografisanja. Njima je na raspolaganju čak dvadeset jedan unapred definisan program za snimanje različitih situacija, među kojima je i "Available Light Portrait" – scena koja automatski koriguje scenu i dosvetljava tamne detalje bez korišćenja blica.

Snimljene fotografije dobro su eksponirane, automatski balans belog zadovoljava većinu svetlosnih situacija, objektiv daje snimke dobre oštine, šum je na prosečnom nivou – kao i kod većine drugih kompaktnih digitalnih fotoaparata.

PANASONIC LUMIX DMC-LX1

Panasonic nema dugogodišnju tradiciju u foto-industriji, ali u poslednjih nekoliko godina uzima dobar deo kolača u prodaji kompaktnih digitalnih fotoaparata zbog korišćenja objektiv firme Leica i tehnologije optičke stabilizacije slike koju ugrađuje i u onu klasu kompaktnih digitalnih fotoaparata u koje drugi proizvođači to još ne praktikuju. Kada sam izvio fotoaparati iz kutije, prvi utisak premašio je moja očekivanja. Malo robusno telo napravljeno od metala s objektivom koji se ističe, podsetilo me je na analogni fotoaparati s tražilom kao što je, na primer, Leica.

U digitalnom svetu DMC-LX1 je prvi digitalni fotoaparati s CCD senzorem čije su proporcije 16:9 i koji daje fotografije rezolucije od 8,3 miliona piksela. Naravno, moguće je fotografisati i s proporcijama 3:2 ili 4:3 jednostavnim prebacivanjem prekidača koji se nalazi na objektivu, ali tada dobijamo fotografije rezolucije 6,2, odnosno 7 miliona piksela. Četverostruki zum objektiv, čija žična daljina počinje od 28 mm (ekv. formatu od 35 mm), u kombinaciji s ovim formatom senzora naterać vas da snimate panoramske pejzaže i istražujete nove kompozicije koje pruža ovaj format. Tu je optički stabilizator slike koji omogućava fotografisanje s nešto dužim ekspozicijama bez straha od neoštine nastale usled nestabilnog držanja fotoaparata.

Malo su me razočarale proporcije monitora, nisu 16:9 već 4:3, tako da kada se koristi široki format smanjuje se prikaz slike jer s gornje i donje strane imamo crne linije. Poseduje veliki broj parametara za podešavanje koji će oduševiti zahtevne korisnike, a moguće je fotografisanje u RAW i TIFF formatima. Snimljene fotografije dobro su eksponirane, s prirodnim i intenzivnim bojama, međutim, ovo važi samo za osetljivost od ISO 80, dok sa povišenjem osetljivosti iznad ove vrednosti visok šum kvari opšti utisak jer snimljene fotografije deluju neoštro, pogotovo s najvišom osetljivošću od ISO 400. Isti ovakav fotoaparati samo pod drugim imenom nudi Leica, ali po nesto višoj ceni.

PENTAX OPTIO WPi

Najveći neprijatelj svih elektronskih uređaja je voda, pa se često desi da kada odemo na zimovanje ili letovanje upropastimo veoma skupocen fotoaparati jer nam je upao u vodu ili sneg. Pentax se pobrinuo da svoj nov fotoaparati WPi u potpunosti zaštići od uticaja vode, pa čak i da omogući fotografisanje na dubini od 1,5 metara u trajanju od 30 minuta. Unutar kompaktnog tela zaobljenih ivica krije se trostruki optički zum objektiv, ali ne može se pohvaliti velikim bojem ručnih fukcija za podešavanje, što skoro niko i ne

očekuje od fotoaparata u ovoj kategoriji. Korisnici koji imaju strah da će nešto loše podesiti u meniju, mogu da se vrate na potpuno automatski režim rada jednostavnim pritiskom na zeleno dugme. Takođe, voljenu osobu možete uokviriti u gotov ram u obliku srca ili iskoristiti jednu od preostala dva zanimljiva okvira. Snimljene fotografije dobro su eksponirane, distorzija je primetna za najširi položaj objektiv, dok hromatska aberacija nije, a šum postaje povišen za osetljivosti između ISO 320 – 400.

PENTAX OPTIO S6

Ovo je poslednji Pentax kompaktni digitalni fotoaparati u veoma popularnoj "Optio" seriji, koji se odlikuje kompaktnom konstrukcijom i stilskim telom. Iako mali, nije toliko nezgodan za držanje i svi prsti mogu lagano dopru do komandi. Upravljački meni je pregledan i jednostavan za upotrebu. Veći deo funkcija identičan je kao kod WPi, ali je kod njega ostavljena mogućnost izbora načina merenja svetla. Nažalost, kada su u pitanju ekspozicijski režimi rada, tu nemamo puno uticaja jer smo prepušteni klasičnoj automatici ili unapred

definisanim programima sa scenama. Nov Pentax u svakom pogledu nastavlja dobru tradiciju kada je reč o kompaktnim digitalnim fotoaparata. Izdvaja se u odnosu na ostale digitalne fotoaparate po mogućnosti snimnja video-zapisa u rezoluciji od 640x480 sa 30 snimaka u sekundi u MPEG 4 formatu, koji je većini poznat kao DvIX format s elektronskom stabilizacijom slike. Snimljene fotografije dobro su eksponirane, s dobrom oštrinom, ali je na najširem položaju objektiv vidljiva je blaga neoštrina ivica. Boje su zasićene, a nivo šuma je skoro izjednačen od ISO 64 do ISO 200, a sa ISO 400 nešto povišen.

FUJIFILM FINEPIX E900

Fijifilm je sa svojom novom generacijom Super CCD senzora HR tipa od devet miliona piksela napravio korak više u odnosu na ostale proizvođače kompaktnih digitalnih fotoaparata koji se uglavnom oslanjaju na CCD senzore koje nudi firma Sony. FinePix E900 je vodeći model E-linije, s većinom nasleđenih osobina svog prethodnika E550, koja se sastoji u dobroj izbalansiranosti količine manuelnih i automatskih podešavanja. Crno telo napravljeno je u kombinaciji metala i plastike s rukohvatom presvučenim gumom što zajedno sa solidnim rasporedom komandi omogućava dobro upravljanje fotoaparatom. Jedini propust u konstrukciji su vrata za baterije koja se malo nespretno otvaraju.

Moguće je fotografisati s osetljivostima od ISO 80 do ISO 800. Na snimljenim fotografijama između ISO 80 i 100 šum je neprimetan, za ISO 200 blago je primetan samo u delovima u senkama, dok za osetljivosti ISO 400 i 800 i pored vidljivog šuma snimljene fotografije su više nego upotrebljive što nije slučaj kod većine kompaktnih digitalnih fotoaparata. Treba istaći da je pored uobičajenog JPEG formata moguće fotografisanje i u sirovom RAW formatu. Boje su dobro zasićene, a četverostruki zum objektiv daje oštre fotografije. Kod širokougaonog položaja primetna je bačvasta distorzija. Optičke mogućnosti mogu se nadograditi korišćenjem širokougaonih i telekonvertera.

Uvoznik za Srbiju

HI-ENERGY C.F.L. Rechargeable Batteries

Velik asortiman punjivih baterija za široku upotrebu: bežični telefoni, kamere, foto-aparati, mp3 player-i, discman-i ...

Distributeri:

Beograd
B&P -011/3010290
KONIS -011/3066814
NIKON -011/3034373
PLATO -011/2624751
REFOT B -011/2447958
VIDEOFON -011/2697403
Zemun
DD TEAM -011/3114244
Novi Sad
BEL-TON -021/615646
BLIC -021/6613282; 451835
CANON&M -021/4770000
FOTO QUICK FOTO -021/44422
INTERCOM 2000 -021/532000

Zrenjanin
ALO ALO -023/511603
AMIDO GROUP -023/510774
MOBILINI -023/35270
TENET -023/510-012
ŽUTA TRAFIKA -064/1310094
Ruma
FVC FLASH -022/421809
RUM-TEL -022/472288
Užice
BIRO SERVIS -031/511333
Loznica
PLEROMA -015/884005
S&M COMERC -015/883419
Stara Pazova
SASA -022/312086

Subotica
DUDI CO. -024/556700
KLODOVIK -024/551126
Niš
ALIAS -018/591383
PHONE TRADE -018/257035
Sombor
BATTERY SHOP -025/24459
Šabac
BAGATEL -015/302820
C-ELECTRONIC -015/340220
SUMMA -015/347787
Bačka Palanka
IMPULS -021/740414

Garancija kvaliteta

ŠTAMPAČI ZA DIREKTNO ŠTAMPANJE

Sam svoj laborant

MOŽDA NE MOŽETE BAŠ DA IH STAVITE U DŽEP ALI U TORBU SIGURNO DA. SVE ŠTO VAM JE POTREBNO DA BI FOTO-LABORATORIJA BILA SPREMNA JESU BATERIJE I KABL

Dok mnogi fotografi čuvaju svoje fotografije u računaru i obrađuju ih pomoću softvera kao što je Photoshop, ipak je veliki broj onih koji odmah štampaju svoje fotografije iz fotoaparata ili s memorijske kartice korišćenjem fotoštampača za direktno štampanje. Ovi izvanredni uređaji možda ne daju potpunu kontrolu kakvu bismo želeli, ali su nesumnjivo vrlo korisni kada štampate fotografije prijatelja ili porodice, ili čak kad fotografirate neki događaj a neophodno je da na licu mesta podelite fotografije. Nekada se ovo zadovoljstvo plaćalo skupo jer smo koristili instant (polaroid) fotoaparate koji su davali skupe fotografije u samo jednoj kopiji. Sada u torbi možete imati kompletnu malu foto-laboratoriju koja je nezavisna od spoljnog izvora napajanje električnom energijom, a cena odštampane fotografije formata 10x15 cm iznosi oko 25 din.

Dva štampača na ovom testu koriste sublimacionu tehnologiju i omogućavaju štampanje tako što se kablom povežu s digitalnim fotoaparatom, a koristeći PictBridge standard na monitoru fotoaparata biraju se fotografije i daju naredbe za štampanje. Druga četiri modela jesu inkdžet štampači i pored pomenutog načina rada omogućavaju i direktno štampanje – s većine današnjih memorijskih kartica.

CANON SELPHY CP510

Najmanji, najlakši i najkompaktniji model štampača na ovom testu izgleda kao kutijica koja može komotno stati u veći džep. U položaju za štampu dimenzije mu se povećavaju jer mu se na prednjem delu dodaje nosač za papir, a na zadnjem punjiva baterija koja dozvoljava oko 150 minuta neprekidnog rada. Štampač koristi termo sublimacionu tehnologiju; kod njega vidimo kako nastaje fotografija na papiru za vreme štampanja jer se papir naizmenično izvlači i uvlači.

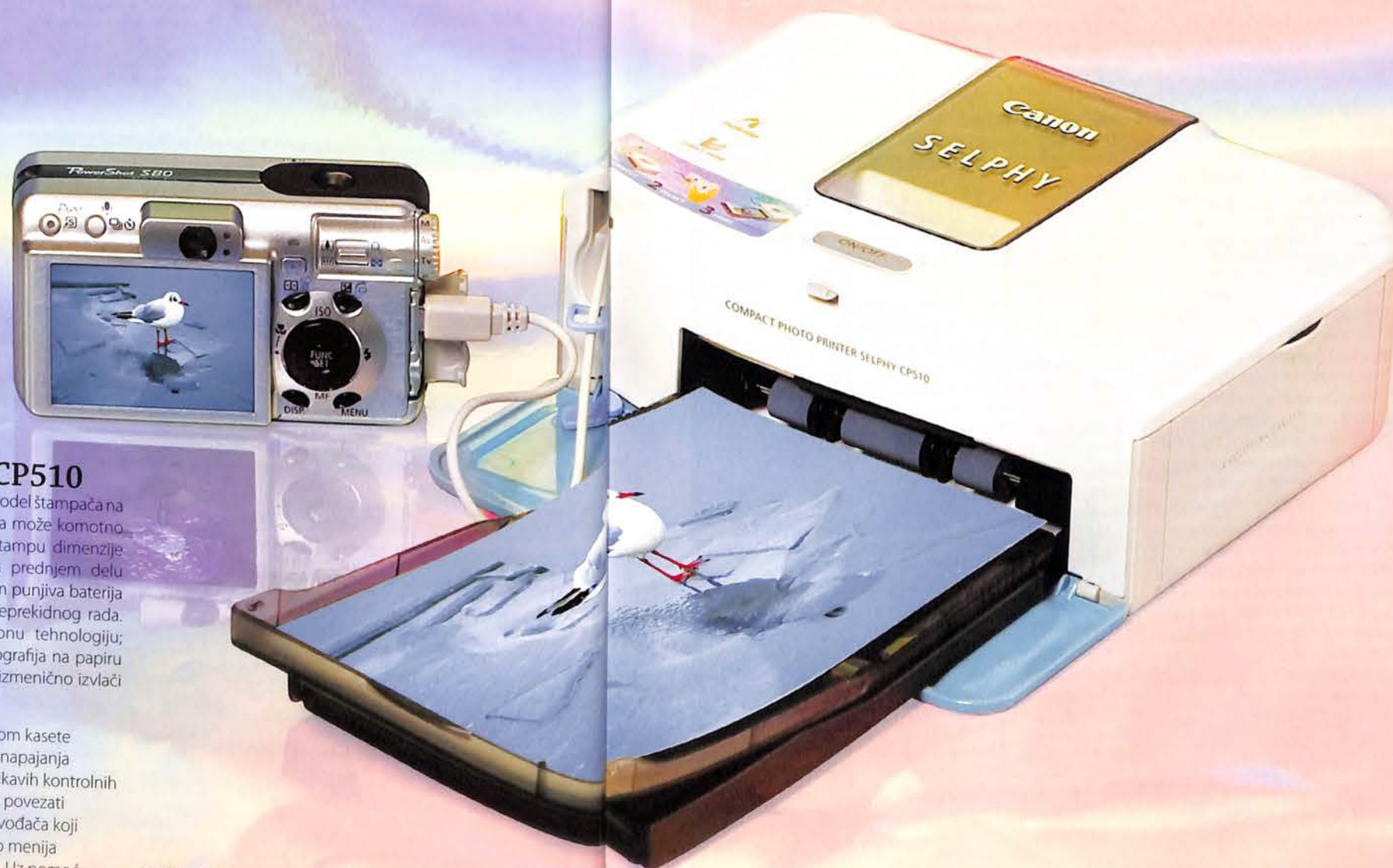
Stavljanjem ribon kertridža, montažom kasete s papirom i priključivanjem na izvor napajanja štampač je spreman za rad. Nema nikavih kontrolnih dugmadi i čitača kartica, dovoljno je povezati digitalan fotoaparata bilo kojeg proizvođača koji podržava PictBridge standard i preko menija fotoaparata dati nalog za štampanje. Uz pomoć odgovarajućeg WiFi adaptera (za sada ih imaju samo Canon i Nikon) ovaj štampač omogućava i bežično štampanje. Drugi način rada jeste da instalirate odgovarajući drajver koji se nalazi na CD-u i štampate koristeći računar.

Za nešto manje od minuta možete odštampati fotografije s velikim bogatstvom detalja, dobrom oštrinom, a reprodukcija boja mogla bi biti malo

toplija, dok, s druge strane, sublimaciona tehnologija omogućava trajnost i postojanost odštampanih fotografija.

UTISAK:

Štampač nema puno mogućnosti, ali kompaktna dimenzija, prihvatljiva cena i jednostavnost rukovanja svakako su aduti zbog kojih se možete odlučiti da kupite baš ovaj štampač.

EPSON PICTUREMATE 500

Ovo je nadograđena verzija ranijeg modela koji omogućava štampanje fotografija formata 10x15 cm direktno s memorijske kartice ili fotoaparata, pa i mobilnog telefona. Naravno, moguće je štampanje i povezivanje s računarnom koji sada koristi bržu USB 2.0 vezu. Kompaktan dizajn s ručkom za nošenje na prvi pogled podseća nas na stereo-kasetofon. Jednostavnost je glavna karakteristika tako da vam uputstvo neće trebati. Kertridž s mastilom lako ćete staviti kao, na primer, kada stavljate traku u videokorder. Sve je na njemu jasno označeno tako da će čak i početnici moći bez veće muke da štampaju fotografije.

Sada je tu i pokretan monitor u boji na kojem ćete pregledati snimljene fotografije i postaviti željene funkcije, jer je njegovo nepostojanje na prethodnom modelu bila velika mana. Podržava bežično Bluetooth povezivanje, a kada se kupi dodatni adapter, možete štampati i fotografije snimljene mobilnim telefonom. Ako želite nezavisnost i od električne energije, morate uložiti dodatni novac za punjivu Li-jon bateriju.

Zahvaljujući šestobojnom sistemu, fotografije odštampane na ovom štampaču imaju dobru reprodukciju i živost boja kada koristite originalan Epson papir. Ako za štampanje upotrebljavate papire drugih proizvođača, reprodukcija boja može biti lošija. Rezolucija od 5.760x1.440 dpi daje dobru oštrinu i čiste jednolične površine. Mastilo se veoma brzo suši i omogućava trenutno korišćenje odštampanih fotografija, a u odnosu na raniji model, dosta je unapređena i brzina štampanja. Da biste mogli tačno proceniti cenu odštampanih fotografija, Epson prodaje pakovanje koje se zove PicturePack, koje sadrži 135 fotopapira formata 10x15 cm i kertridž kojim možete da odštampate fotografije najboljeg kvaliteta na svim ovim papirima. Cena ovog pakovanja kod nas iznosi oko 3.000 dinara.

UTISAK:

Jednostavan za rukovanje, s ručkom za nošenje u stilu stereo-kasetofona, znatno je unapređena verzija prethodnog modela, zahvaljujući pre svega pokretnom monitoru u boji. Opravdaće uloženi novac za sve one koji žele da imaju portabl kućnu foto-laboratoriju.

HP PHOTOSMART 385

HP PHOTOSMART 475

HEWLETT PACKARD PHOTOSMART 385 I 475

Oba štampača po izgledu podsećaju na toster. Pritiskom na dugme za uključivanje otvaraju se poklopci za nošenje i prihvatanje papira. U donjem delu nalazi se prostor za punjivu bateriju koja omogućava potpunu nezavisnost od izvora napajanja i štampanje oko 75 fotografija s jednim punje-njem. Moguće je, u samom štampaču, snimljenu fotografiju delimično obraditi (otkloniti efekat "crvenih očiju", posvetliti ili potamniti fotografiju, napraviti isečak, a podržano je štampanje i video-isečaka). Stavljanje kertridža s mastilom je jednostavno. Međutim, i pored nešto više kontrolnih dugmadi, kod ova dva štampača rukovanje je jednostavno, a svaka od operacija objašnjena je na monitoru. Ako ste nestrpljivi, ono što vam može zasmetati jeste instalacija softvera koja nije komplikovana, ali zahteva više vremena i izgleda kao da joj nema kraja. Oba štampača podržavaju bežično štampanje kada se koristi Bluetooth adapter tako da možete odštampati fotografije snimljene mobilnim tele-fonom, ali ovaj Bluetooth adapter kao i baterija dodatna su oprema koju moramo naknadno kupiti.

Štampač Photosmart 475 neznatno je većih dimenzija i ima ručku za nošenje. Pored fotografija formata 10x15 cm moguće je i štampanje panoramskog formata 10x30 cm i format 13x18 cm. Ovo je prvi štampač koji ima ugrađenu memoriju kapaciteta 1,5 GB koju možete iskoristiti da prebacite vaše fotografije s memorijske kartice ili da napravite prezentaciju od preko 1.000 fotografija i pokažete ih na televizoru jer poseduje video-izlaz i mali daljinski upravljač za kontrolu iz fotelje. Kvalitet odštampanih fotografija kod štampača je istovetan, što je i razumljivo jer koriste identičan trobojni kertridž s novim "Vivera" mastilima koji, prema tvrdnji proizvođača, mogu da obezbede postojanost fotografija 82 godine, naravno, kada se koristi i HP fotopapir. Fotografije su oštre i jasne, zasićenih boja, mada je sušenje odštampanih fotografija sporo. Za štampanje fotografija formata 10x15 cm kod oba štampača potrebno je oko 90 sekundi. Sa jednim manjim trobojnim kertridžom koji ćete dobiti sa štampačem, a koji nosi oznaku 343 i kapaciteta je 7 ml, moguće je odštampati oko 180 fotografija u boji i 100 crno-belih fotografija. Takođe, može da koristi i trobojni kertridž od 14 ml, koji nosi oznaku 100, a koristi se za štampanje samo crno-belih fotografija.

UTISAK:

Kompaktne dimenzije i mobilnost oba štampača, brojne mogućnosti direktnog štampanja uz prihvatljiv kvalitet i cenu fotografije mogu da budu dobri aduti da imate ovaj štampač. Možete ga poneti sa sobom i obradovati prijatelje na nekoj zabavi s odmah odštampanim fotografijama.

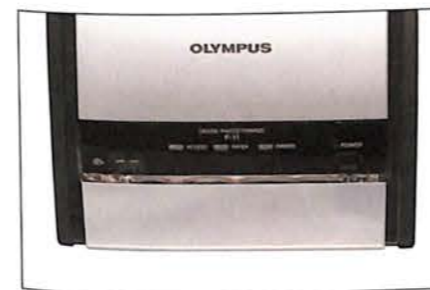
LEXMARK P450

Za štampač na kome se štampaju fotografije formata 10x15 cm Lexmark P 450 dosta je veliki, ali ovo je i prvi štampač s ugrađenim CD pisačem. To znači da možete sačuvati i kopirati vaše fotografije iz fotoaparata ili s memorijske kartice, pa čak i s mobilnog telefona na CD ili fleš memoriju, a zatim ih odštampati ili pokazati kao prezentaciju na televizoru. Ima mogućnost korišćenja bežičnog prenosa fotografija, naravno, ako nabavite Bluetooth adapter.

Njegovom kupovinom, a uz korišćenje digitalnog fotoaparata, dobićete skoro kompletno digitalno foto-grafsko rešenje bez upotrebe računara. Kada stavite neku od memorijskih kartica u odgovarajući prostor, štampač će pročitati njen sadržaj i prikazati ga na pokretnom displeju ili čak na TV uređaju – ako se poveže s njim. S obzirom na to što ima veoma malo kontrolnih dugmadi nema mesta za zabunu. Sve što je potrebno da znate o korišćenju štampača, bez obzira da li je reč o instalaciji kertridža ili nekim podešavanjima vezanim za štampanje fotografije, biće prikazano na monitoru. Naravno, morate znati engleski ili neki od svetskih jezika jer kao i kod većine drugih uređaja, meni na srpskom jeziku ne postoji. Ovo je sigurno jedan od najjednostavnijih štampača za korišćenje na tržištu. Najbolje je odjednom označiti sve fotografije koje želite da štampate jer ćete tako uštediti vreme za ponovno učitavanje. Ne može se pohvaliti brzinom štampanja, ali daje izvanrednu reprodukciju boja, jedino je primetna blaga zrnatost jednoličnih površina.

UTISAK:

Neobičan štampač koji ugrađeni CD pisač čini atraktivnim i može biti interesantan korisnicima koji nemaju računar, a žele da imaju u potpunosti zaokružen digitalan foto-sistem.

OLYMPUS CAMEDIA P11

Dopadljivog je dizajna, kockastog oblika, u sivoj i crnoj boji – nikada ne biste pomislili da je u pitanju fotoštampač. Kao i Canon CP-510, za štampanje koristi sublimacionu tehnologiju, ali nije ga moguće posmatrati u akciji provlačenja papira jer se sve odvija unutar štampača. Ovaj štampač nema poseban monitor ili neku specijalnu kontrolnu dugmad zato što se davanje naloga za štampanje i manipulacija slikom obavlja preko digitalnog fotoaparata ili računara.

Kao samostalna jedinica, ovaj štampač ne poseduje mogućnosti ostalih štampača na ovom testu i ne može se napajati energijom iz baterija.

Za razliku od prethodnika koji je nosio oznaku P10, kod ovog modela znatno je unapređena reprodukcija boja. Fotografije izgledaju življe i bolje, s malo manjim tonskim opsegom. Ono što ga izdvaja od svih ovde testiranih štampača jeste brzina štampanja od svega 33 sekunde. Takođe, ne treba zaboraviti i postojanost fotografija odštampanih ovom tehnologijom.

UTISAK:

Štampač je nešto skuplji i robustniji od Canonovog modela koji koristi identičnu tehnologiju, a nema ni mogućnost korišćenja baterija za napajanje. Brzina štampanja i dobra reprodukcija boja njegov su glavni adut.

B. BJELICA

MODEL ŠTAMPAČA	CANON SELPHY CP510	EPSON PictureMate 500	HP Photosmart 385	HP Photosmart 475	LEXMARK P450	OLYMPUS CAMEDIA P11
Cena (sa PDV)	7.524 din. (85,5 evra)	20.768 din. (236 evra)	15.990 din. (182 evra)	23.500 din. (267 evra)	16.615 din. (189 evra)	14.520 din. (165 evra)
Cena jedne fotografije	26,5 din. (0,3 evra)	22 din. (0,25 evra)	22 din. (0,25 evra)	inkdžet	inkdžet	sublimaciona
Tehnologija štampanja	sublimaciona	inkdžet	4.800 x 1.200 dpi	4.800 x 1.200 dpi	4.800 x 1.200 dpi	310 x 310 dpi*
Maksimalna rezolucija	300 dpi*	5.760 x 1.440 dpi	4.800 x 1.200 dpi	4.800 x 1.200 dpi	4.800 x 1.200 dpi	310 x 310 dpi*
Monitor za pregledanje fotografija	nema	pokretni od 2,4 inča (6,2 cm)	pokretni od 2,5 inča (6,4 cm)	pokretni od 2,5 inča (6,4 cm)	pokretni od 2,4 inča (6,2 cm)	nema
Veličina štampanja	10 x 15 i 10 x 20 cm (bez margina)	10 x 15 cm (bez margina)	10 x 15 i 10 x 30 cm (bez margina)	10 x 15, 13 x 18 i 10 x 30 cm (bez margina)	10 x 15 cm (bez margina)	10 x 15 cm (bez margina)
Brzina štampanja	58 s (10 x 15 cm)	1 min 28 s	1 min 30 s	1 min 30 s	2 min 43 s	33 s
Kertridži koje koristi	kertridž s trakom (ribon kertridž)	šestbojni kertridži	jedan trobojni kertridž	jedan trobojni kertridž	jedan trobojni kertridž	kertridž s trakom (ribon kertridž)
Memorijske kartice koje podržava	nema	CompactFlash tipa I i II, MicroDrive, SmartMedia, Memory Stick, SD, MMC i xD	CompactFlash tipa I i II, MicroDrive, SmartMedia, Memory Stick, SD, MMC i xD	CompactFlash tipa I i II, MicroDrive, SmartMedia, Memory Stick, SD, MMC i xD	CompactFlash tipa I i II, MicroDrive, SmartMedia, Memory Stick, SD, MMC i xD	nema
Veza s računarnom	USB 1.1	USB 2.0	USB 2.0	USB 2.0	USB	USB 1.1
PictBridge standard	da	da	da	da	da	da
Ostale mogućnosti	nema	bežično (Bluetooth) štampanje kao dodatna opcija	bežično (Bluetooth) štampanje kao dodatna opcija	bežično (Bluetooth) štampanje kao dodatna opcija	ugrađen CD rezač i mogućnost kopiranja na fleš memoriju, bežično (Bluetooth) štampanje kao dodatna opcija	nema
Dimenzije (D x Š x V)	178 x 131 x 63 mm	256 x 305 x 167 mm	116 x 220 x 116 mm	118 x 220 x 115 mm	153 x 276 x 235 mm	184 x 180 x 158 mm
Masa	0,94 kg	2,8 kg	1,1 kg	1,2 kg	2,95 kg	2,2 kg
Sadržaj kutije	ribon kertridž za pet fotografija i pet papira, kasetna za papir, čitač, ispravljač za napajanje s kablom, uputstvo za upotrebu i CD s drajverom	šestbojni kertridž, ispravljač za napajanje s kablom, uzorci papira, uputstvo za upotrebu i CD s programima (Epson Photo Quicker, Epson PRINT Image Framer TOOL i PIF DESIGNER)	trobojni kertridž 343, ispravljač za napajanje s kablom, uzorci papira, uputstvo za upotrebu i CD s programima (HP Image Zone i HP Instant Share)	trobojni kertridž 343, ispravljač za napajanje s kablom, video kabl, uzorci papira, uputstvo za upotrebu i CD s programima (HP Image Zone i HP Instant Share)	trobojni kertridž, kabl za napajanje, uzorci papira, uputstvo za upotrebu i CD s programima	ribon kertridž za pet fotografija i pet papira, nosač papira, ispravljač za napajanje s kablom, uputstvo za upotrebu i CD s drajverom
Dodatna oprema	USB kabl, baterija NB-CP2L	USB kabl, Bluetooth bežični adapter, baterija	sivi fotokertridž 100, USB kabl, Bluetooth bežični adapter, baterija, adapter za napajanje u kolima i torba za nošenje	sivi fotokertridž 100, USB kabl, baterija, adapter za napajanje u kolima i torba za nošenje	USB kabl, Bluetooth bežični adapter	USB kabl
Plus	cena, male dimenzije i jednostavan za rukovanje	jednostavan za korišćenje, dobra konstrukcija, dobar kvalitet odštampanih fotografija, napajanje uz pomoć baterija	cena, mobilnost, dobar kvalitet odštampanih fotografija, može da štampa i panoramski format, napajanje uz pomoć baterija	mobilnost, dobar kvalitet odštampanih fotografija, ugrađen hard disk od 1,5 GB, može da štampa panoramski format i format 13 x 18 cm napajanje uz pomoć baterija	ugrađen CD-pisač, jednostavan za rukovanje, celokupan digitalni sistem	brzina štampanja, jednostavan za rad
Minus	ne može da štampa direktno s memorijske kartice	ne može da štampa panoramski format	sporije sušenje odštampanih fotografija	sporije sušenje odštampanih fotografija	brzina štampanja, nema napajanje uz pomoć baterija	ne može da štampa direktno sa memorijske kartice, nema napajanje uz pomoć baterija
Informacije	PROFIFOTO, Beograd, tel.: 011/655-100 www.canon-adria.com	BS Procesor, Beograd, Hadži Nikole Živkovića 2, tel.: 328 44 88, www.bsprocesor.com	Hewlett-Packard www.hp.co.yu	Hewlett-Packard www.hp.co.yu	DirectLink, tel.: 011/321-51-51 www.dl.co.yu	Olympus, Mekenzijska 57 tel.: 011/34-04-138 www.olympus.co.yu
OCENA						
Instalacija i rukovanje	*****	*****	****	****	****	****
Mogućnosti	***	****	****	****	****	****
Kvalitet štampe	****	*****	****	****	****	****
Cena / kvalitet	****	***	****	****	****	****
Ukupna ocena	****	****	****	****	****	****

* nije ekvivalentna inkdžet štampačima (fotografija odštampana sublimacionom tehnologijom od 300 x 300 dpi odgovara otprilike rezoluciji 4.800 x 1.200 dpi u inkdžet tehnologiji)

LEXMARK P450

OLYMPUS CAMEDIA P11

Standardni ZUM objektiv

STANDARDNI ZUM OBJEKTIVI SU NAJKORISNIJI I ZATO IH SVI MI NAJČEŠĆE DRŽIMO NA FOTOAPARATU. POPULARNI SU UPRAVO ZBOG TOGA ŠTO POKRIVAJU RASPON KOJI POLAZI OD ŠIROKOUGAONOG ILI STANDARDNOG OBJEKTIVA, DO BLAGOG TELEOBJEKTIVA. NA TRŽIŠTU POSTOJI VELIKI IZBOR OBJEKTIVA KOJI SE MOGU SVRSTATI U OVU KATEGORIJU, A RAZLIKUJU SE PO KONSTRUKCIJI, SVETLOSNOJ JAČINI I, NARAVNO, CENI. ZA OVAJ BROJ ODABRAO SAM ČETIRI OBJEKTIVA KOJA SU UGLAVNOM NAMENJENA KORISNICIMA DIGITALNIH SLR FOTOAPARATA

CANON EF-S 17-85 mm F/4-5,6 IS USM

Standardni zum objektiv namenjen isključivo Canon digitalnim SLR fotoaparatom koji imaju senzor za 1,6 puta manji od klasičnog 35 mm formata. Znači, može se koristiti samo na fotoaparatom Canon EOS 300D, EOS 350D i EOS 20D, koji podražavaju EF-S seriju objektiv.

Ako ste kupili neki od ovih Canon digitalnih fotoaparata, sigurno ćete nakon kratkog vremena uvideti da bi trebalo zameniti objektiv 18-55 mm koji se dobija u kompletu, jer on ne može da zadovolji ozbiljnije zahteve. Prvi objektiv koji biste mogli da uzmete u razmatranje upravo je ovaj standardni zum objektiv. Pokriva vidni ugao objektiv od 27 do 136 mm (ekvivalentno formatu od 35 mm) s ne baš oćaravajućom svetlosnom jaćinom od f/4 do f/5,6. Naravno nešto manju svetlosnu jaćinu objektiv kompenzuje ugraćeni stabilizator slike, koji nam na taj naćin ipak omogućava fotografisanje i u nešto

lošijim svetlosnim uslovima i s ekspozicijama koje su za tri koraka duže od uobićajenih. Ono što vas neće razočarati kod ovog objektiv definitivno je odlična konstrukcija, s velikim prstenom za zumiranje i nešto manjim prstenom za rućno isoštravanje, a ima i prozorćić sa skalom koji pokazuje postavljenu udaljenost. Prsten za zumiranje okreće se bez većeg otpora, a ugraćeni USM motor omogućava brzo, tiho i precizno isoštravanje. Koristi filtre prećnika 67 mm, a senilo se, nažalost, ne isporučuje s njim. Vinjetiranje je nešto manje nego kod objektiv 18-55 mm, a najviše je izraženo na žižnoj daljini od 17 mm. Hromatska aberacija je dobro kontrolisana. Distorzija je povećana za žižnu daljinu od 17 mm gde iznosi +1,3 % i smanjuje se već na žižnoj daljini od 24 mm, i onda je na celom ostatku raspona uravnoteženija i iznosi -0,4 %. Ono po ćemu ovaj objektiv u optićkom pogledu prevazilazi objektiv 18-55 mm jeste u oštrini, jer je ona ujednaćena na perifernim i centralnim delovima fotografije.

UTISAK

Objektiv odlične konstrukcije s veoma korisnim stabilizatorom slike, ali u optićkom pogledu oćekivao sam mnogo više u odnosu na znatno jeftiniji objektiv 18-55 mm.

NIKON AF-S DX ZOOM-NIKKOR 17-55 mm F/2,8

Nikonov profesionalan objektiv namenjen isključivo digitalnim SLR fotoaparatom sa senzorom 1,5 puta manji od klasičnog formata od 35 mm. Pokriva standardni raspon koji odgovara od 25,5 do 82,5 mm (ekvivalentno formatu od 35 mm) i tako približno pokriva raspon do telezum objektiv 70-200 mm. Na taj naćin profesionalnom fotografu/fotoreporteru dovoljno je da ima dva objektiv koji pokrivaju žižnu daljinu 17-55 mm i 70-200 mm. Svetlosna jaćina je fiksna i na celom rasponu iznosi f/2,8.

Kao što dolikuje jednom profesionalnom objektivu, kvalitet izrade je na nivou. Rukovanje je dobro

zahvaljujući širokim prstenovima za zumiranje i rućno isoštravanje, a ugraćeni SWM - (Silent Wave Motor) omogućava brzo i tiho isoštravanje. Koristi filter prećnika 77 mm, a isporučuje se zajedno sa senilom HB-31. Vinjetiranje je odlično kontrolisano na ćitavom rasponu žižnih daljina, a nisam uoćio tragove hromatske aberacije. Distorzija za žižnu daljinu od 17 mm iznosi +0,6 % i s povećanjem žižne daljine skoro se u potpunosti gubi. Jedan od najvaćnijih kriterijuma za kvalitet objektiv jeste oštrina. Kod ovog objektiv ona je njegova najbolja optićka karakteristika jer je ujednaćena na centralnim i perifernim delovima snimljene fotografije.

UTISAK

Po konstrukciji, mogućnostima i optićkim performansama u samom je vrhu i oćigledno je namenjen profesionalnim i zahtevnijim korisnicima, ali, nažalost, sve ovo zahteva i dublji dšep.

OLYMPUS ZUIKO DIGITAL 14-54 mm F/2,8-3,5

Prvi standardni zum objektiv E-sistema koji je Olympus razvio specijalno za digitalne SLR fotoaparate. Pokriva vidni ugao objektiv od 28 do 108 mm (ekv. formatu od 35 mm) s odličnom svetlosnom jaćinom od f/2,8 do f/3,5.

Zahvaljujući tome što E-sistem koristi senzor duplo manji od formata od 35 mm, i konstrukcija objektiv je kompaktna. Kvalitet izrade je na nivou profesionalnih objektiv. Prstenovi za zumiranje i isoštravanje dovoljno su široki i lagani za korišćenje. Kod rućnog isoštravanja koristi se Fokus-by-wire sistem, koji kada okrećemo prsten za rućno isoštravanje ne pomera mehanićki grupu soćiva za isoštravanje, već daje signal motoru za pomeranje. Ovakav naćin rućnog isoštravanje i pored toga što je korak mali kao i kod svih modernijih autofokusnih

objektiv. Mećutim, moram priznati da je osećaj kod mehanićkog isoštravanja ipak bolji. Automatsko isoštravanje je tiho i brzo. Koristi filtre prećnika 67 mm i isporučuje se sa senilom. Vinjetiranje i hromatska aberacija odlično su kontrolisani na ćitavom rasponu žižnih daljina i za sve otvore blende. Distorzija za žižnu daljinu od 14 mm iznosi svega +0,4 % i s povećanjem žižne daljine skoro se u potpunosti gubi. Oštrina koju daje ovaj objektiv je odlična i ujednaćena je na perifernim i centralnim delovima fotografije.

UTISAK

Objektiv koji daje natprosećne optićke performanse, kompaktna konstrukcija i dobre izrade tako da može biti odgovarajuć izbor za standardni zum objektiv ako koristite E-sistem.

SIGMA 28-70 mm F/2,8 EX DG

Sigma je kao jedan od najvećih nezavisnih proizvoćaća objektiv sa sve većom popularnošću digitalnih SLR fotoaparata prilagodila optićku konstrukciju novim zahtevima. To nam pokazuje oznaka DG u samom nazivu. Za razliku od DC serije koja se koristi isključivo na digitalnim fotoaparatom kod kojih je senzor manji, ova serija pokriva pun 35 mm format.

Konstrukcija objektiv je solidna i kompaktna, s velikim prstenom za zumiranje i nešto manjim za rućno isoštravanje, na kome se nalazi skala s udaljenostima.

Prilikom zumiranja prednje soćivo se pomera ćime se dućina objektiv povećava, ali se ne okreće. Takoće, ima koćnicu koja treba da spreći pomeranje prednje grupe soćiva kada ga nosimo. Ono što ovaj objektiv izdvaja od drugih modela jeste odlična svetlosna jaćina na celom rasponu od 28 do 70 mm koja iznosi f/2,8. Verzija za Nikon fotoaparate nema poseban prsten za izbor blende koji nije ni potreban kod novije generacije analognih i digitalnih fotoaparata. Isoštravanje je nešto malo bućnije i sporije u odnosu na objektiv s ugraćenim motorom. Koristi filtre prećnika 67 mm, a isporučuje se sa senilom i torbicom koja se može zakaćiti za kaiš. Vinjetiranje je blago prisutno na punom formatu za širokougaoni poloćaj objektiv i s većim otvorom blende, a ukoliko se koristi na digitalnim fotoaparatom sa manjim senzorom, neprimetno je. Hromatska aberacija takoće je dobro kontrolisana, dok distorzija za žižnu daljinu od 28 mm iznosi 0,5 %. Oštrina koju daje ovaj objektiv ujednaćena je na centralnim i perifernim delovima,

a prilikom korišćenja na manjim senzorima razlika je neprimetna, ali tada pokriva raspon od standardnog objektiv do kratkog teleobjektiv.

UTISAK

Kompaktna konstrukcija objektiv sa svetlosnom jaćinom od f/2,8, uz dobre optićke performanse, pogotovo kada se koristi na digitalnim fotoaparatom sa manjim senzorom, u veoma prihvatljivu cenu glavni su aduti za njegovu kupovinu.

B. BJELICA

Model objektiv	CANON EF-S 17-85 mm f/4-5,6 IS USM	NIKON AF-S DX Zoom-Nikkor 17-55 mm f/2,8	OLYMPUS ZUIKO DIGITAL 14-54 mm f/2,8-3,5	SIGMA 28-70 mm f/2,8 EX DG
Cena	68.900 din. (783 evra)	135.960 din. (1.545 evra)	51.832 din. (589 evra)	38.104 din. (433 evra)
Bajonet	EF-S	Nikon F	14-54 mm	Canon EF, Nikon F, Pentax AF i Sigma
Žižna daljina	17-85 mm	17-55 mm	28-108 mm	28-70 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	27-136 mm	25,5-82,5 mm	28-108 mm	42-105 mm (kod faktora 1,5 puta) i 45-112 mm (kod faktora 1,6 puta)
Maksimalan otvor blende	f/4 (17 mm) i f/5,6 (85 mm)	f/2,8	f/2,8 (14 mm) i f/3,5 (54 mm)	f/2,8
Minimalan otvor blende	f/22-32	f/22	f/22	f/22
Konstrukcija (br. soćiva / br. grupa soćiva)	17 / 12	14 / 10	unutrašnji sistem s "plivajućem" mehanizmom	unutrašnji sistem rotacioni
Sistem za isoštravanje	unutrašnji sistem sa USM motorom	unutrašnji sistem (IF) sa SWM motorom	rotacioni	rotacioni
Sistem za zumiranje	rotacioni	ne	ne	ne
Stabilizator slike	da	9	7	9
Broj lamela blende	6	0,36 m	0,22 m	0,33 m
Minimalna daljina isoštravanja	0,35 m	77 mm	67 mm	67 mm
Prećnik filtra:	67 mm	HB-31	LH-70	LH730-02
Senilo	EW-73B	85,5 x 110,5 mm / 755 g	73,5 x 87 mm / 435 g	74 x 87,2 mm / 510 g
Dimenzije / masa	78,5 x 92 mm / 475 g	prednji, zadnji poklopac, senilo i meka torba	prednji, zadnji poklopac i senilo	prednji, zadnji poklopac, senilo i torba
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac	REFOT B, Beograd, Pćinjska 17 tel.: 011/2456-151, www.refot.com	Olympus, Mekenzićeva 57 tel.: 011/34-04-138 www.olympus.co.yu	Josipović Trade/Markantex, Gen. Mihaila Nedeljkovića 33, Beograd tel.: 011/227-95-67 www.sigma-photo.com
Informacije	PROFIFOTO, Beograd, tel.: 011/655-100, www.canon-adria.com			
OCENA				
Konstrukcija i rukovanje	****	****	****	****
Mogućnosti	****	****	****	****
Kvalitet optike	***	****	****	****
Cena / kvalitet	****	****	****	****
Ukupna ocena	****	****	****	****

GORAN MALIĆ, predavač istorije fotografije na Akademiji umetnosti BK u Beogradu

DARKO novaković

LEP snimak s koncerta. Razrađeni detalji toplih boja, tačna geometrija slike i figure zatečene u ritmičnim pokretima – sve to uspešno je uočio i zabeležio Darko Novaković iz Novog Sada. Fotografija je dinamična i zbog ugla snimanja. Iako je sve naizgled frontalno, u nijansama ima ritma, npr. horozontala slike "pada" udesno, što nam u ovom slučaju ne smeta, nego upućuje na odlike reportažnog pristupa. Jedan od kvaliteta ove fotografije jeste živahan učinak boja, mada se ne može izbeći ni zamerka zbog vrlo snažne purpurne tačke, reflektora u sredini foto-

grafije koja i te kako bode oči. A kad smo već pomenuli boje, uočava se da ima previše žutih i crvenih tonova. Ne bi štetilo da se digitalna fotografija proverí u nekom programu za obradu slika (Photoshop ili neki priručni, poput korisnog Picasa). Verujemo da bi komanda Auto Color upozorila na mogućnost nešto svedenijih i čistijih tonova. (Darko ima i druge veoma dobre snimke, odabrali smo još nekoliko za neku drugu priliku, mada je, bar prema onome što smo videli na CD-u, tematski, a i stilski, prilično raznorodan).

Fotografije na kojima su zalasci sunca, kuće i mace, ljupke devojčice ili porodični prizori obično smatramo fotografijama namenjenim za kućni album. Kad bi dospеле u javnost, neke bi možda bile pogodne za korice školskih svezaka, druge za kutije bombonjera, treće za omote ljubavnih romana, četvrte za novogodišnje čestitke ili razglednice. One privatne uglavnom ostaju u okvirima nećijih uspomena ili postaju predmet porodičnih razmena. Takvi motivi na fotografskim izložbama nisu dobrodošli zbog davno uvaženog mišljenja da su previše jednostavni. U redu, to jeste sladunjavo, katkad i previše subjektivno, ali treba imati na umu da postoje javne potrebe i za takvom vrstom fotografija. Čak i neki veliki svetski proizvođači foto-opreme ne ustežu se da okite stranice kalendara sličnim prizorima. U praksi se događa da takve motive uočimo, skljojcnemo i – eto fotografije! Ali, ako se stvar postavi obrnuto, to jest ako dobijemo porudžbinu za fotografiju takvog prizora, pa krenemo u lov na motive, tek tada bismo videli da nije lak zadatak napraviti fotografiju koja ne pledira na visoku umetnost, nego samo treba da bude prijatna za oko.

Lov na motive

NENAD nedeljković

IMA nečeg potrebnog u porodičnim fotografijama. Kad zavirujemo u nećije likove, kao da pratimo svedočanstva njihovih života ili otkrivamo duboke tajne. I sami se zapitamo da li i drugi isto osećaju kad gledaju naše likove na fotografijama. Negde je rečeno da je svaka

fotografija, pa i ona koja nastaje ovoga trenutka, već istorija. Koliko sutra, sve će izgledati drukčije. Nenad Nedeljković iz Zaječara imao je niz vrlo lepih porodičnih snimaka na CD-u (jedan smo objavili u br. 24). Fotografija za koju smo se ovoga puta odlučili jeste dobra ilustracija porodične fotografije jer odiše iskrenošću prikaza. Ma koliko da su se sakupili radi poziranja, članovi ove porodice su neposredni, životni i jedinstveni kao srećna zajednica (nedostaje tata, ali je i te kako prisutan). U Zaječaru postoji foto-klub (tel. 019/422-419) i tradicionalna izložba na temu "Dete". Možda bi autor ovih fotografija i tamo mogao da proverí vrednosti svojih dela.

ZORAN radojičić

ČIST portret (neopterećen pozadinom i suvišnim rekvizitima) obično se naziva psihološki (ukoliko pa, nije i reprezentativan, a i sve to zajedno). Za ovaj snimak Zorana Radojičića mogli bismo reći da ima, pre svega, elemente analitičkog psihološkog portreta. A senka (koja se uvukla i u naslov fotografije) zahvata više od polovine fotografije i pomaže izražajnosti, ali samo donekle. Iako je fotografija, ovakva kakva je, dosta upečatljiva, treba odmah skrenuti pažnju da ne bi smela postati uzor drugima. Tu pre svega mislimo na tamni deo slike (stari fotografi rekli bi "gusta smola"). Neprozirna senka na tako velikoj površini nipošto nije cilj dobre fotografije.

MILAN stanišić

OD sto amaterskih fotografija, ukoliko su tehnički uspele, devedeset sedam su ošre, čitke, i jasno pokazuju ono što je na njima, dakle sâm motiv. One preostale dve-tri su iz nekog razloga drugačije, katkad i neoštre, pa i nečitke. Milan Stanišić s Novog Beograda zna da gledalac poseduje moć imaginacije i da nije nužno crtati mu ono što sam može da nasluti, bez obzira na stepen čitkosti fotografije. Poslao je nekoliko veoma upečatljivih snimaka, a odabrali smo "Jesen u blokovima" koji je specifičan baš zbog tog

momenta – autorovog poštovanja inteligencije gledaoca. Ne mora sve biti jasno, čitko i smesta razumljivo da bi bilo uspešno. Priznajemo, milija nam je slika s ne baš raspoznatljivim detaljima, ali s puno atmosfere nego fotografija u kojoj je sve kao na dlanu, a dosadno. Onaj kome treba da je sve smesta čitko (a bez grama zagonetke), neka se ne bavi umetničkim izražavanjem, nego foto-dokumentacijom i naučnom fotografijom. U tim oblastima je i te kako potrebno da se vidi svaka dlaka.

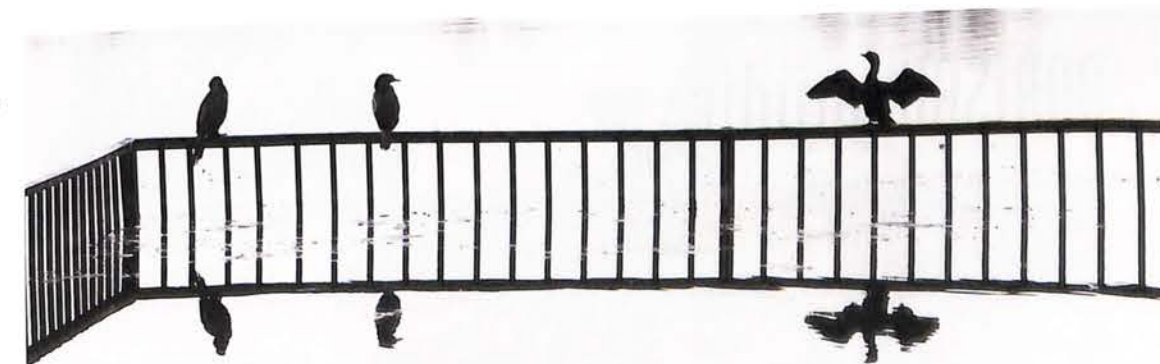

ALEKSANDAR stanikić

POKAZAVŠI hrabrost da se usredsredi na motiv koji je uočio, Aleksandar Stanikić iz Beograda nije se ustručavao da svoju fotografiju sreže na format panorame. Učinivši to, istakao je baš ono što je na fotografiji najvažnije: ritam tri ptičje figure, pri čemu je njihov raspored vrlo harmoničan – dve levo, a jedna izdvojena desno. Uz to, autor ove fotografije umeo je da nađe pravi trenutak

kad da pritisne okidač jer je ta poslednja forma još više naglašena širenjem krila. Fotografijom dominira paralelnost koja je, srećom, narušena na levoj strani zbirom kosih linija; da nije, sve bi ostalo na ponavljanju kao u ogledalu, a time bi bio banalizovan celokupan prizor. Vidljiva je još i grafička izražajnost, tj. svedenost na dva osnovna tona, jednolično svetlu pozadinu sa tu i

tamo naglašenim mreškanjem vodene površine, i grafičku konstrukciju s pticama. Još jednom obraćamo pažnju na odnos stranica (tj. tzv. format) fotografije. Zaista, ovom motivu nikakav drugačiji izrez ne bi više odgovaralo. I jednostavno rešeno, i izražajno. Uspelo!

BRANISLAV mилоšević

OSNOVNA vrednost fotografije Branislava Miloševića iz Sombora jeste životnost koja je ovde pobedila neoštrinu i kompoziciju. Neobično je i preplitanje boja čiji se međutonovi mešaju na graničnim linijama. Sve to doprinosi naglašenoj živosti. Čak ne smeta ni što su figure videne s leđa, ipak su rečite, odišu mladošću....
 A sad reč-dve o efektu: očito je da su se ovakva rasvetljenost frontalnih površina i pomeranje boja dogodili u spoju elektronske rasvete (blic) i relativno duge ekspozicije (približno 1/15 s). Pretpostavljamo da je to pozicija "Auto" gde blic samo dodaje svetlost ako je nema dovoljno. Što se boje tiče, može se uočiti da zelena preovladuje (verovatno zbog neonskog osvetljenja u prostoru). Ako se pažljivo filtrira prilikom izrade nove kopije, i to se može ispraviti.

TIJANA lubura

JOŠ jedan noćni snimak s koncerta, ali s vrlinama i manama. Uzavrelost podignutih ruku i neoštrina figura sugerišu pokret i ritam. Uz to, preplitanje toplih i hladnih tonova doprinosi životnosti. Masa mladog sveta koji se prostire u pozadini smanjivanjem figura sugerise dubinu i prostornost. Ima i neke lepote u uskovitlanim ritmovima sredine prostora i njihovom odnosu prema dubini. Sve su to lepi naglasci i daju karakter ovoj slici. Ali, kako god da okrenete, jedna figura s belom kapom, u prvom planu

levo, toliko se nameće da celu fotografiju čini dekomponovanom. Uostalom, i bez nje je sve dovoljno haotično, registrativno zabeleženo, bez vidljivog plana u organizaciji strukture kadra. I u ovom slučaju važi primedba da fotografija ima previše crvenkastožutih tonova. Mada, ruku na srce, ispravna filtracija neće je učiniti boljom!

BORISAV gnjidić

FOTOGRAFIJA Borisava Gnjidića jeste opterećena slatunjavošću prizora, ali je i te kako uspešno delo. Komponovana je takoreći optimalno, i pri tom nije prazna, ima dosta upečatljiv odnos između dva naglaska: tamne vertikale s leve strane i žute tačke u nedogledu. Tu je i niz vidljivih ili naslućenih dijago-

nala zdesna ulevo (a na jednoj je tamno drvo) koje fotografiji daju dodatnu dubinu. Ako, pri tom, u drvetu prepoznamo snažan akcenat, tzv. "herojsku" figuru (ovaj rečnik koristi istorija umetnosti prilikom analiza pejzaža), onda stvar nije baš tako jednostavna kako u prvi mah izgleda. Uostalom, ako neko misli drugačije, neka se sam okuša. Pokušajte da snimate prizor sa zalaskom sunca, a da fotografija ne bude puka registracija motiva, nego da pruža likovni doživljaj koji se može opravdati, kao u ovom slučaju. Ukoliko imate kritičko oko i dovoljno ste strogi u ocenjivanju svojih fotografija, videćete da ni posle deset pokušaja nećete biti sasvim zadovoljni. Ta stvar ni izdaleka nije toliko laka koliko se čini u prvom trenutku.

Coolpix L1/L101 LP 6 MP
5x optički, 2,0" lcd 279,-

SONY PSP 295,-
Play Station Portable

SD 1 gb 63,-
5 godina garancije

D50 set (D50+18-55mm) 795,-

iRiver 164,-
T20 1gb

SD 512mb + USB disk 51,-
10 god. garancija

SanDisk MP3 512mb 95,-
FM tjuner, SD slot

LowePro Tropolis 1100 41,5
laptop torba (15,4")

Apple 249,-
iPOD mini 4gb

Manfrotto
Stativi

Posetite nas!
...u samom centru grada

NIKON shop
Vuka Karadžića 7a
011 30 34 373

Sve cene su u EUR sa uključenim PDV-om

Bratislav Milenković, Arandelovac, "Srce"

Zoran Vasić, Warfield, Engleska, "U senci"

Duško Matić, Zrenjanin, "Impresija"

Marta Škundrić, London, Engleska, "A za aerodrom"

Možda ste već pročitali u Novitetima da je KonicaMinolta obustavila proizvodnju digitalnih fotoaparata. To je razlog zbog čega se prvobitni sponzor konkursa firma PowerComImaging (zastupnik KonicaMinolte) povlači iz ove naše zajedničke akcije. Fotografije koje smo dobili oduševile su nas pa smo odlučili da, bez obzira na sve, nastavimo s konkursom a do sledećeg broja naći ćemo novog pokrovitelja.

Boja je veoma važna u našim životima jer, iako bi mnogi fotografi to rado promenili, mi vidimo u boji. Dakle, crno-bela fotografija je naša fikcija,

a kolor je realnost. Ali, i realnost možemo vrlo lako pretvoriti u fikciju, dovoljno je da promenimo, naglasimo, izvučemo, isključimo nekoliko elemenata i eto najfantastičnije prizore! Možda ste do sada primetili da je to najlakše uraditi s bojom. Dovoljno je da je prenglasite ili izolujete i ceo svet pretvara se u kolornu maštariju. Kada koristite boju kao primarni estetski element, to znači da fotografija njom "govori". Ona je njen najjači adut, ključ dešavanja, centar naše pažnje... Da li je to tako možete lako proveriti tako što ćete prebaciti fotografiju u crno-beli mod. Ako nestane sva njena magija, znači da joj

boja daje život. Naravno, to ne znači da treba da zapostavite sadržaj, naprotiv, spoj dobre priče i zanimljive upotrebe boje pravi je recept za uspešnu fotografiju. Savremena tehnologija daje vam puno mogućnosti da se brzo i lako poigrate s bojom, pa to i iskoristite.

Marija Milovanović Maksimović je to već uradila pa, iako ne delimo nagrade do isteka konkursa, ona je dobila možda najveću od svih. Njena fotografija ulepšala je naslovnu stranu časopisa! Sledite njen primer i samo šaljite, šaljite, šaljite....

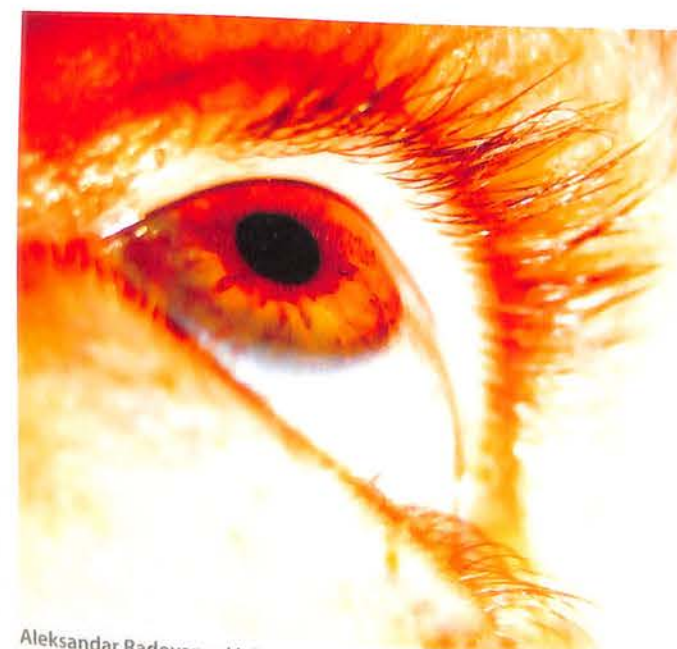
Milenko Vasić, Beograd, "Izi, 17 jul 2004"

Radoš Vujaklija, Novi Banovci, "Bazen"

Nikola Mažibrada, Zemun, "Klupa"

Aleksandar Radovanović, Beograd, "A 4"

Staniša Martinović, Novi Sad, "Cvet"

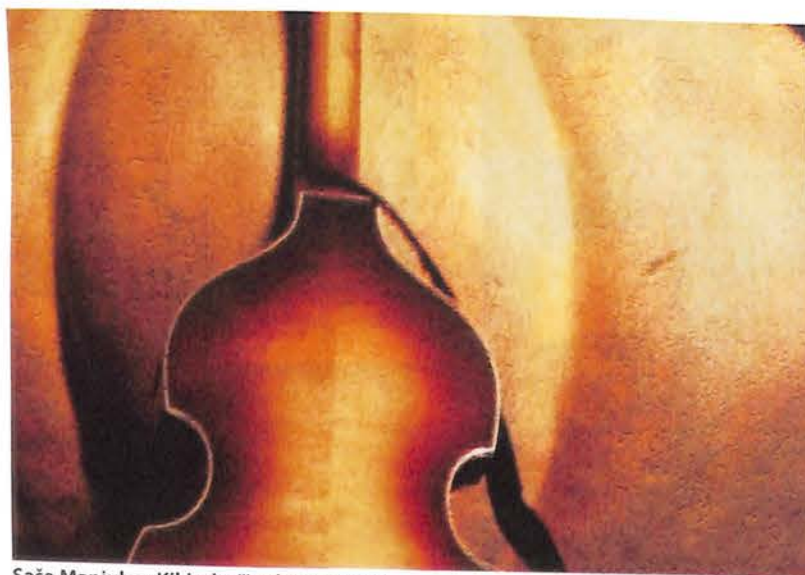

Marija Milovanović Maksimović, Beograd, "Umetnikov košmar"

Darko Novaković, Novi Sad, "Tamo-vamo"

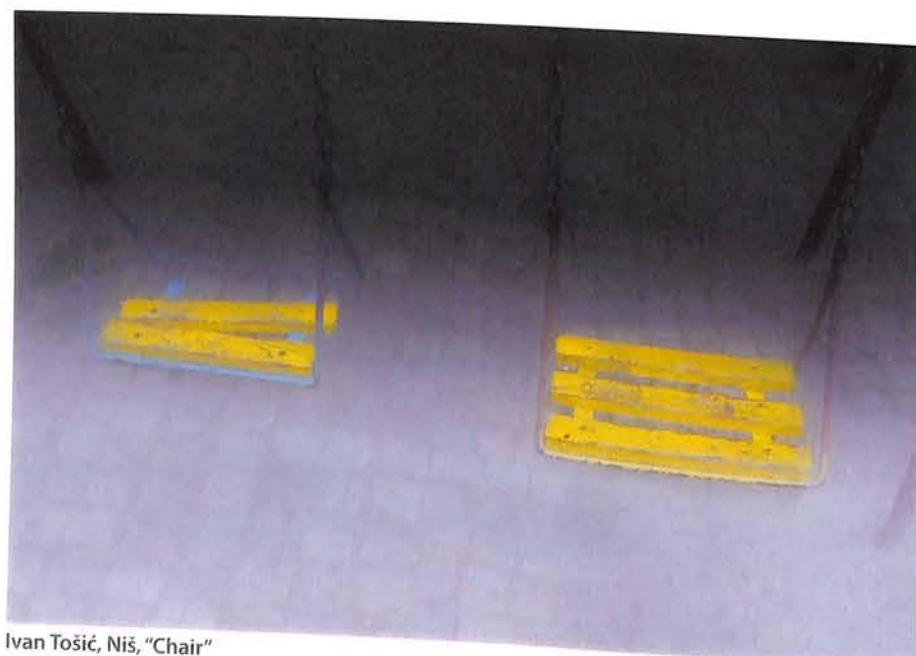
efekat

Saša Manjulov, Kikinda, "Ludaja i gitara"

Sofija Kajtez, Beograd, "Spring St"

Ivan Tošić, Niš, "Chair"

O uspehu prošlogodišnjeg konkursa s temom BRZINA možete se uveriti već 13. 2. u 19 h u galeriji OZON, Andrićev venac 12, Beograd, kada će biti svečano otvaranje izložbe a ujedno i dodela nagrada, već odavno najavljenih štampača firme Lexmark. Ko ne stigne na otvaranje do 20. 2. može da pogleda izložbu, sve informacije naći ćete na adresi www.o3.co.yu.

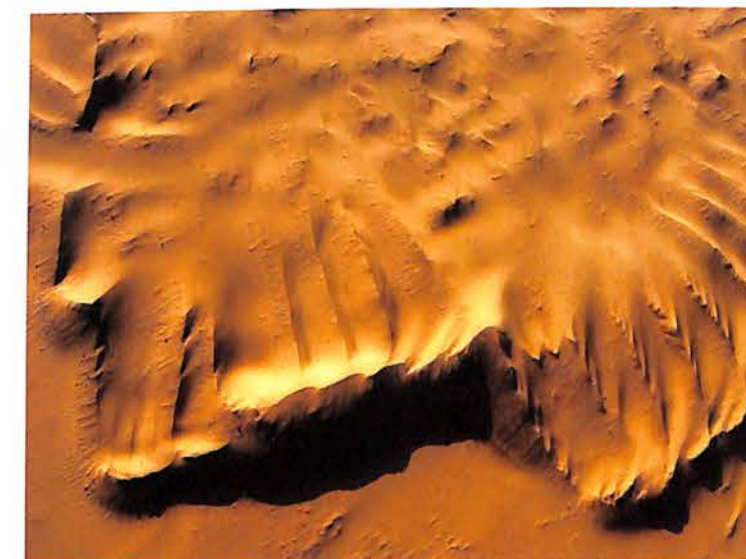
Ono što je dobro ne treba menjati – to je naš moto i firme Direct Link pa smo i ovu godinu započeli konkursom, ovoga puta tema je EFEKAT. Očigledno i ova tema vam "leži" pa početak mnogo obećava. Imate vremena do kraja godine da eksperimentišete, ako ste do sada bili u nedoumici šta biste mogli poslati za ovu temu, nađite inspiraciju na prikazanim fotografijama i, naravno, budite još bolji.

Josif Raspopović, Raška, "Prozor"

Milenko Vasić, Beograd, "The World"

Staniša Martinović, Novi Sad, "Dunav"

Lokacija: Carso - stenoviti odsek iznad Jadranskog mora (Triest, Italija).

www.gitzo.com

performanse i perfekcija

jače, lakše, brže...

Gitzo vam predstavlja stative izrađene od nove generacije karbonskih materijala - Karbon 6X. Nova i poboljšana konstrukcija je jača, lakša i mnogo otpornija od predhodnih. Karbon 6X se izrađuje kompleksnim, 3D procesom kojim se šest slojeva karbonskih vlakana spajaju u cev glatke i čvrste konstrukcije. Novi Anti-Rotation Leg (ALR) sistem omogućava jednostavno i brzo postavljanje stativa. Jednostavnim okretom svih spojnih prstenova odjednom noga stativa može biti izvučena u sekundi. Ovo, kao i mnogo drugih inovativnih rešenja koja karakterišu Gitzo karbonske stative su najbolji dokaz zašto ih mnogi smatraju najboljim stativima na svetu.

Distributer za Srbiju i Crnu Goru:
REFOT B - Pčinjska 17, t.011 308-7004, f.011 446-0234, e. info@refot.com

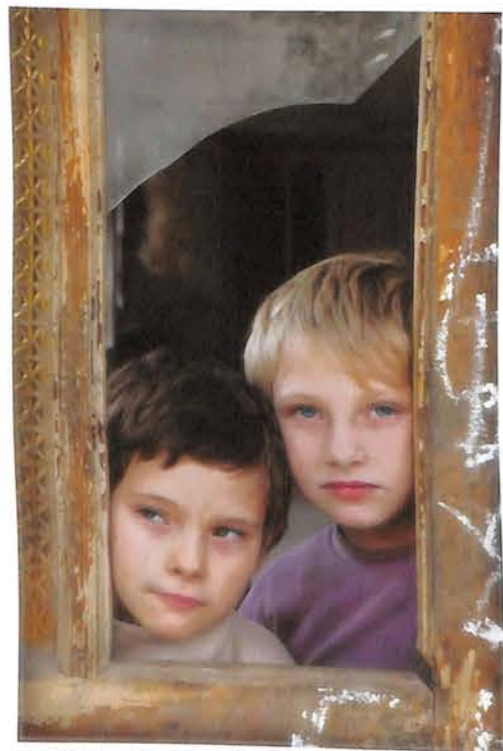
PORTRET

1. NAGRADA – Marija Milovanović Maksimović, Beograd, "U mislima", Olympus C 2020 Z

2. NAGRADA: Zoran Vasić, Warfield, Engleska, "Natanijel", Canon – 1n

POHVALA – Jovan Njegović Drndak, Zrenjanin, "Bez iluzija", Nikon D 70

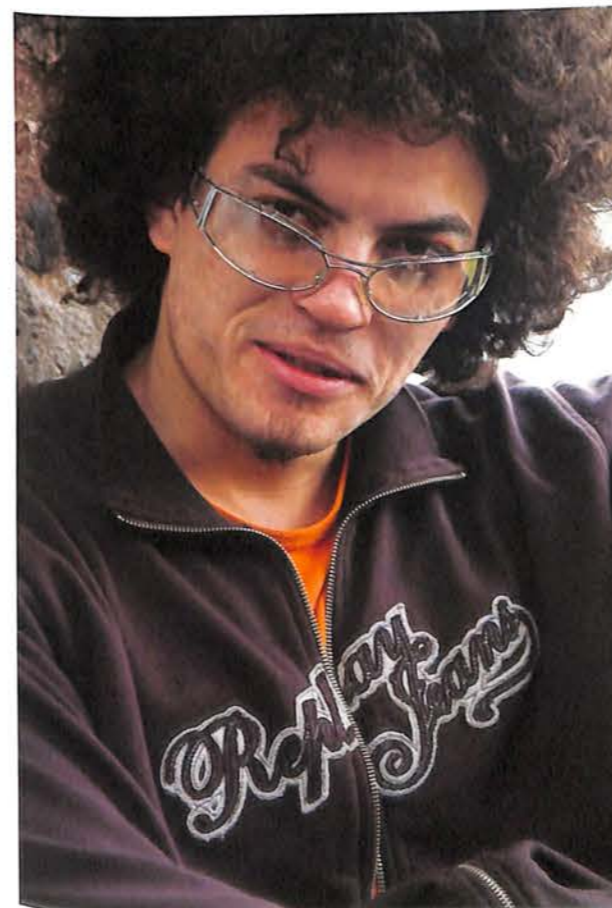
Pa, šta reći! Prošlogodišnja tema očigledno je bila po vašoj meri, ali ova je nadmašila sva očekivanja. Ako je ovo tek početak, a jeste, finale će biti fantastično!

Portret je svakako jedna od najtežih tema (oblasti) u fotografiji i umetnosti uopšte. Zbog toga se nismo odvažili da je zadamo ranije bojeći se, pre svega, vašeg slabog odziva, ali i kvaliteta fotografija. Sumnje su svakako bile neopravdane ili ste vi u ovom skoro petogodišnjem druženju s nama napredovali bar koliko i mi. Od toga nema bolje pohvale za naš rad i nadam se da će budućnost doneti još više i bolje, i za vas i za nas. Ako uspemo da ulepšamo svaku naslovnu stranu vašom fotografijom, na putu smo da postanemo "pravi" časopis – po vašoj meri.

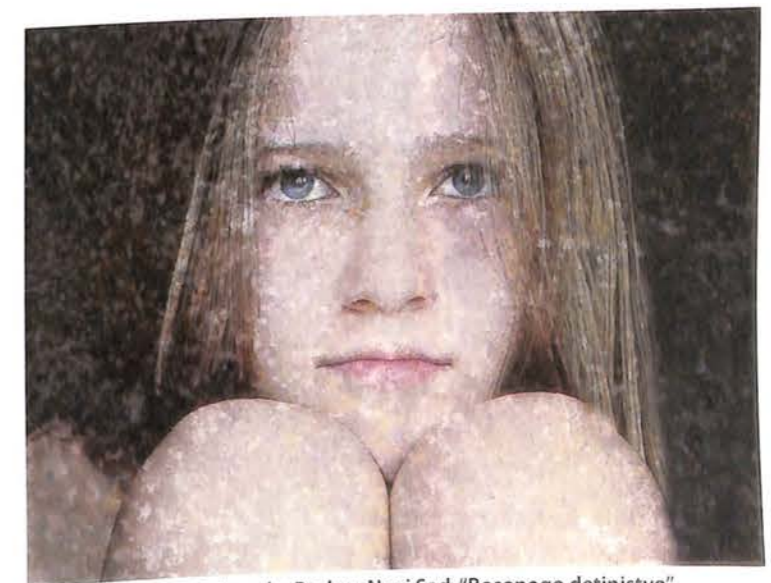
E sad, da vas ne hvalimo previše, evo malo i konstruktivne kritike. Obratite pažnju na tehnički kvalitet fotografija. Nije važno kojom tehnikom je snimljena: crno-bela, kolor, digitalna, oštra, mutna, studijska, reportažna, kreirana u Photoshopu... važno je da je namera

jasna i svima lako čitljiva. Dakle, tehnički nivo podignite na maksimum (a možda i preko toga!), da biste mogli da se usredredite na različite pristupe portretu. Budite inventivni, moderni, iznenadite nas potpuno novim uglom gledanja, ali, ne zaboravite, to ne sme da izgleda kao slučajnost ili greška. Imate ozbiljan zadatak pred sobom: svaka poslata fotografija u najmanju ruku može biti objavljena, možda nagrađena, a u najboljem slučaju može osvanuti na naslovnoj strani. Pa zar to nije dovoljan razlog da zagrejte prste i glave i bacite se na zadatak svom snagom. Pobjednik konkursa u ovom broju je Marija Milovanović Maksimović i, verujte, o njoj ćete još čuti jer ne samo da je poslala najbolji portret već njene crvene paprike gledate na naslovnoj strani i njena fotografija ušla je u uži izbor za konkurs s temom "Efekat"! U jednom od narednih brojeva videćete šta sve nismo objavili s CD-a koji je poslala, a verujte da je više nego zaslužilo našu pažnju i vaše kritičko oko.

I. BREZOVAC

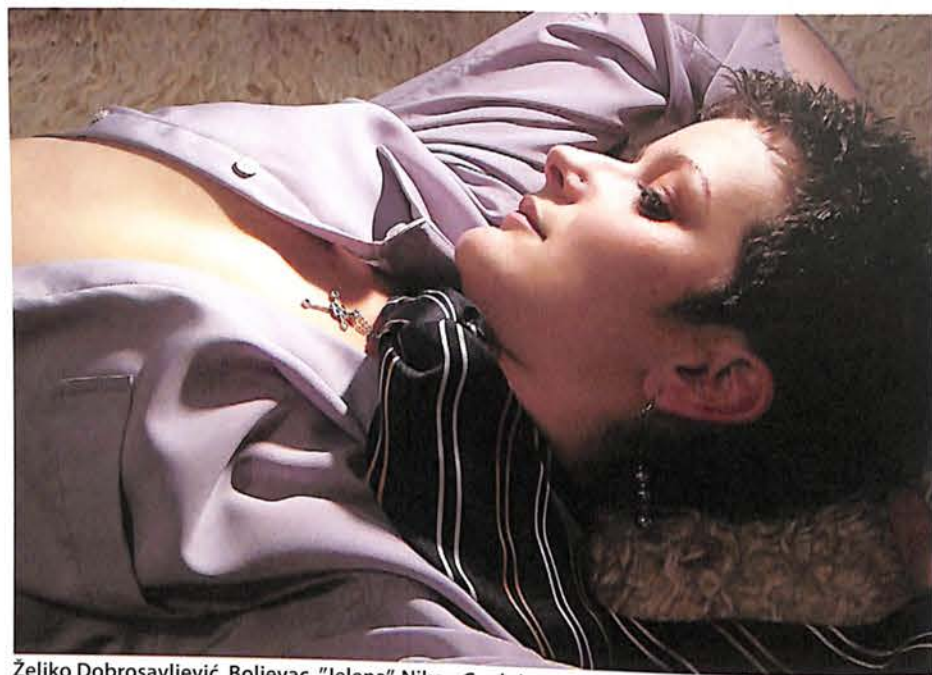
3. NAGRADA – Dušan Žutinić, Niš, "Ivica", Canon 350D

POHVALA: Milota Dubovska Poslon, Novi Sad, "Bosonogo detinjstvo", Canon EOS Digital Rebel XT

POHVALA: Đorđe Petrović, Vrnjačka Banja, Olympus E-10

Željko Dobrosavljević, Boljevac, "Jelena", Nikon Coolpix 8700

Milan Radosavljević, Beograd

Zuzana Majoroš, Temerin "Tužna devojčica", Pentax

Sofija Kajtez, Beograd, "Makaki sa Mijadžime", Sony DSC F717

Aleksandar Erbeš, Sremska Kamenica, "U zatvoru", Minolta X 700

Miodrag Marić, Pančevo, "Velja pesnik i zidar", Nikon F801

Zorica Bojčić, Beograd, "Svedok", Sony DSC-F717

PORTRET

Propozicije konkursa

Naš časopis je pokrenuo stalnu rubriku "Foto-konkurs" gde će objavljivati fotografije čitalaca, amatera i profesionalaca. Pravo učešća imaju svi koji se bave fotografijom, a jedini uslov jeste da uz svaku fotografiju ili dijapozitiv pošaljete i originalni kupon iz našeg časopisa REFOTO, čitko popunjen osnovnim podacima o autoru. Broj fotografija koji neko želi da pošalje nije ograničen, s tim da jedan kupon važi za tri fotografije. Uz sve priloge potrebno je naznačiti naziv fotografije, kao i neophodne tehničke podatke, npr. kojim filmom i fotoaparatom je snimljeno i dr.

FORMATI I TEHNOLOGIJA RADOVA

Učesnici mogu poslati:

- » crno-bele i kolor fotografije formata od 13 x 18 cm do 18 x 24 cm,
- » fotografije snimljene na CD u rezoluciji 300 dpi veličine od 13 x 18 cm.

SLANJE RADOVA

Ovogodišnji konkurs sastoji se iz šest periodičnih konkursa. Učesnici mogu poslati radove za februarski, aprilski, junijski, avgustovski i oktobarski broj časopisa, za svaki pojedinačno i za decembar koji je završni. Za svaki od navedenih brojeva časopisa obavlja se žiriranje, biraju radovi u uži izbor i određuju nagrade.

ROKOVI

- » Za aprilski broj do 20. marta,
- » za junijski broj do 20. maja,
- » za avgustovski broj do 20. jula,
- » za oktobarski broj do 20. septembra,
- » za finalni decembar do 20. novembra.

Za decembar, kada je finale ovogodišnjeg konkursa, žiriraju se radovi pristigli za decembar, kao i svi oni koji su ušli u uži izbor u prethodnim brojevima časopisa.

NAGRADE KONKURSA

Nagrade konkursa sastoje se od nagrada za svaki broj časopisa i nagrada konkursa kao celine. Za svaki od ovogodišnjih brojeva dodeliće se po tri nagrade:

1. godišnja pretplata na časopis,
2. SanDisk Digital Photo Album,
3. knjiga "Elementarna tehnika fotografije" Dragoljuba Kažića.

Velike, završne nagrade konkursa jesu:

1. NIKON DIGITALNI FOTOAPARAT,
2. LOWEPRO FOTO-TORBA,
3. FOTOMONOGRAFIJA.

U svakom broju časopisa objavljuju se rezultati žiriranja za taj broj, popis radova koji su ušli u uži izbor, nagrade tog broja i reprodukcije desetak izabranih fotografija. U decembar, kada je finalni rezultat konkursa, završne nagrade i reprodukcije do tada neobjavljenih fotografija konkursa.

ZAVRŠNE ODREDBE

- » Radovi koji su poslani na konkurs ne vraćaju se;
- » organizator radove može koristiti za potrebe časopisa, bez naknade i uz potpisivanje autora;
- » odluke žirija su konačne;
- » pravo tumačenja ovih propozicija ima organizator.

NOVO!
i USB
i SD kartica

REFOT B
Ekskluzivni uvoznik i distributer,
t.011 2456-151, f.011 446-0234,
e. info@refot.com
www.sandisk.com
www.sandisk.co.yu

SanDisk

Kupon za foto-konkurs
(važi za tri fotografije,
podatke napišite na sve tri fotografije)

portret

REFOTO

11000 BEOGRAD, WCINSKA 17

narudžbenica

REFOTO, Beograd, Pčinjska 17, tel. 011/2456-151, 244-7958, e-pošta: info@refoto.co.yu

Preporučena tehnika fotografije

Prof. Dragoljub Kadić
dan. 450 + PTT (dan. 140)

Povezan komplet REFOTO časopisa
za 2002, 2003 i 2004. godinu
dan. 2.000 + PTT (dan. 160) po kompletu

Fotografije – Dragoljub Tokić
Foto-monografija
Dragoljub Tokić
dan. 1.100 + PTT (dan. 200)

Prepiska za 6 brojeva časopisa REFOTO
iznosi dan. 1.500 sa uključenom poštom
Povećem po cent. dan. 250 + PTT (dan. 115) po
kompletu (za podloge: Slike i Cine Cine 18 i H)

PREPLATA ZA NOSTRANSTVO
Za 6 brojeva iznosi 51 eura

ORJUNIRANJE
NJEKADRAFI (govorna banka)
Dnevne banke 66 – Fondurama, SWIFT CODE: DRUDDIFF
ACOLINI WITTI (banka karnela) EIBR 936 2699 10
PRIVREDNA BANKA BEGRAD a.d. – Beograd,
SWIFT CODE: FBEB9186

BEHEKATRI (banka), BEGRAD 8 – Beograd Rionka 17
Acolini 5401 916 0001032 saradnik REFOTO ZA REFOTO
Kopiju uplate dostavi na taks. 381114400214 ili podini na adresu redakcije
255-00097/0101000-53

TEHNIČKI RACUN (banke uplate)

Ime i prezime _____
Adresa _____
Grad _____
Pošta _____
Telefon _____
E-pošta _____
Dati / Preuzeti _____

Naručujem časopis REFOTO ili drugu ponudenu izdanja, koja će mi isporučiti putem preplata ili pouzrećem na sledeću adresu:

Ime i prezime _____
Adresa _____
Grad _____
Pošta _____
Telefon _____
E-pošta _____
Dati / Preuzeti _____

Ime i prezime _____
Adresa _____
Grad _____
Pošta _____
Telefon _____
E-pošta _____
Dati / Preuzeti _____

13/2002 **REFOTO**
FOTOKINA: Hasselblad H1; Fuji Fine Pix S2, Canon EOS 1Ds; Nikon Coolpix 5700

14/2002 **REFOTO**
Konkurs "Putovanje" – finale: Gregor Podgorsky; Nikon F80; Canon EOS 300V; Contax N1 digital

15/2003 **REFOTO**
Dragoljub Zamurović, Branko Belić; Canon EOS 1V; Olympus Mju 300 i Mju 400; Nikon Coolpix 4300

16/2003 **REFOTO**
Henri Cartier - Bresson; Jaroslav Pap; World Press Photo 2002; Canon G3; Kompaktni fotoaparati

17/2003 **REFOTO**
Robert Doisneau; Vladan Milišević; Canon EOS 10D; Nikon F75; Canon Ixus 400

18/2003 **FOTO**
Aleksandar Dolgij, Branislav Brajan Rašić; Kodak DCS Pro 14n; Olympus Camedia C-740; Nikkor AF-S VR 70 - 200 mm

19/2003 **REFOTO**
Mihaly Moldvay; Vlaho Brangoljica; Ljubiša Tešić; Nikon D2H; Olympus E-1

20/2003 **REFOTO**
Finale konkursa "Ljubav"; Alija Akšamija; Canon D300; Nikon objektiv; FujiFilm Finepix F700

21/2004 **REFOTO**
Novi konkurs časopisa: Rene Burri, Damir Šagolj; Peizaž u fotografiji; Tema broja: DIGITAL/ANLG

22/2004 **REFOTO**
YU/World press photo; Boris Spremo; Tema broja/ PRESS PHOTO; Cebit/PMA; Nikon D70

23/2004 **FOTO**
Dragoljub Tokić; GOLAZAK LEGENDE; Lazar Pejović; Tema broja/ ETIKA; 5x8 Mpix

24/2004 **FOTO**
Klavdij Sluban; Božana Marinček; Dani fotografije u Srbiji; Tema broja/ ETIKA II; ULTRAZUM digitalni fotoaparati

25/2004 **FOTO**
Fotokina 2004; Izložbe: SLR i kompaktni digitalni fotoaparati; Štampanje, skeniranje, filmovi; Zanimljivosti

26/2004 **FOTO**
Finale konkursa; Arno Rafael Minkkinen; Test digitalnih fotoaparata; Foto škola jesen/zima

27/2005 **FOTO**
Novi konkurs; Danilo Cvetanović; Milan Radišić; Film skeneri; Foto škola ekspozicija

28/2005 **FOTO**
Pete Turner; Yu i World Press Photo; Tema broja/BOJA; Test foto štampača; Nikon F6 i Nikon D2X

29/2005 **FOTO**
Dragoslav Ilić; Indigo; Tema broja / Umlitarna fotografija; Foto škola - studio; Veliki test SLR digitalnih fotoaparata

30/2005 **FOTO**
Ljubinko Kožul; Ljubomir Kojić; Tema broja; Foto škola - Re-produkcija; Jubileji - Umetnost na ulici; Veliki test biliceva

31/2005 **FOTO**
Rade Milišević; Goran Balašić; Tema broja/PANORAMSKA FOTOGRAFIJA; Snimanje 3D predmeta; Stativi; Stereon.

32/2005 **FOTO**
FINALE KONKURSA ŽIVOT GRADA / BRZINA
Zivot grada / Brzina; Reportaža - Tibet; Nikon D200; Objektiv; Niskobudžetni SLR digitalni fotoaparati

P I S M A

ANALOGNA PAŽNJA

M. STANIŠIĆ

Puno pozdrava za Redakciju! Relativno skoro sam počeo da se bavim fotografijom, koja je postala moje veliko interesovanje. Vaš časopis mi je dosta pomogao u edukaciji. Obožavam pejzažnu i planinsku fotografiju i nekako mi ih uvek fali u vašem časopisu. Inače, po pitanju tehnologije sam pečinski čovek i čini mi se da bih se radije pentrao po planini sa "kao televizor teškim" starim Hasselbladom, sa sve stativom, nego s nekim minijaturnim digitalcem! Koliko se sećam, poslednji analogni fotoaparati kome je posvećena pažnja u REFOTO (ispravite me ako grešim) bio je, institucija od fotoaparata, Nikon F6. Naravno, ne računam onu jednu stranicu posvećenu kolekcionarstvu. Pa valjda ima još analognih fotoaparata? Uživao sam čitajući o Nikonu F6. Ubeđen sam da ima dosta meni sličnih tradicionalista (pečinskih ljudi, je li) koji bi voleli da vide članak o nekom starom dobrom parčetu tehnike. Nadam se da ću ubrzo moći da vam šaljem fotografije dobre i po vašem kriterijumu, i možda čak i neku pohvalu dobijem. Poslao sam vam fotografije snimljene u različitim uslovima, neke su za konkurs (za "Boju" i "Portret", uostalom to je i naznačeno u folderu), a neke nisu, ali bi mogle, recimo, da se vode kao Foto-komentar. Ako nadete vremena, bio bih vam jako zahvalan da mi kažete vaše mišljenje o njima, slobodno me iskritikujte, jer cilj mi je da napredujem. Hvala unapred i puno sreće u Novoj godini!

Nažalost, ali F6 jeste poslednji veliki, analogni fotoaparati. Nijedan od proizvođača skoro da nije konstruisao ništa novo na tom području od početka digitalne revolucije. Ipak, kao što uvek radimo, ispunjavamo barem deo vaših želja tekstom o Contaxima koje smo svi voleli, priželjkivali i kojima smo se divili, pa makar nas zvali i pečinskim ljudima. O komentaru odlučuje Goran Malić, a mi smo mu prosledili fotografije sa željom da napredujete što više!

UIGRAVANJE TIMA NA F16

ZORAN VASIĆ, WARFIELD, UNITED KINGDOM

REFOTO je iz broja u broj sve bolji. Vidljivo je da se kao tim sve više uigravate; imate jasnu strategiju, dobro vođstvo, i efikasnu egzekuciju planova i ideja. Primećujem i sve širi angažman na projektima i aktivnostima izvan časopisa – nešto komercijalnim, a uglavnom umetničkim. Nadam se da vas te dužnosti neće defokusirati od glavne teme ("motiva"?!) – ekspanzivnog uređivanja časopisa REFOTO. Ostanite na f16!

Kao starom poznaniku, srdačno se zahvaljujemo na komentarima i pohvalama. Naravno da je ekspanzija časopisa prioritet i mi se trudimo da uvek bude na onoj srednjoj, optimalnoj blendi, ali je zbog toga ekspozicija ponekad malo duža. Šalu na stranu, naše angažovanje se širi i biće još zanimljivije, što se vidi već u ovom broju. Do sledećeg pisma, puno pozdrava.

Ovakve prilike se ne propuštaju

BTI GROUP vam predstavlja neodoljive modele najnovije generacije po najpovoljnijim cenama. Posetite nas i izaberite...

OLYMPUS μ DIGITAL 600

KONICA MINOLTA X1

PENTAX Optio S6

OLYMPUS E-500

OLYMPUS WS-300M

OLYMPUS 8-16x40 DPS I

reprodolaga
BTI COMPANY
Prozeka 630, P. lan 204 3
11050 Beograd 8, SCS
tel/fax: 011 35 40 940
011 35 413 28
www.bti.co.yu
info@bti.co.yu

reprodolaga
PRO FOTO BEST
SUPER VERO Novi Beograd,
li Bulevar 82a
tel/fax: 011 35 70 30 / 011 13 74 37

TPC Banjica - Paurava 24
tel/fax: 011 36 70 888 / 011 36 72 777

Banovo Brdo - Sarajevski trg 69
tel/fax: 011 35 43 069
www.fotobest.co.yu / fotobest.com.csky.net

OLYMPUS | DEKLIN DEVICES | PENTAX | KONICA MINOLTA | FUJIFILM

VREBANJE REFOTO-A

SAMIR JORDANOVIĆ, SARAJEVO

Po prvi put vam pišem, a odavno pratim (od prvih brojeva) "novi" REFOTO, mada, u poslednje vreme, i pored mog upornog traganja i ponekad verujem "dosađivanja" prodavačima časopisa, ne mogu vas naći jer vas je sve ređe. Časopis se čeka i "vreba" danima, a i kada dođe "pukne sad pa sad". Nije na odmet ako vas i ja, koristeći ovu priliku, pohvalim za sav vaš trud i napor sve ove godine koje ste uložili u ovaj časopis koji se po svom raznolikom sadržaju može zaista svrstati rame uz rame sa svim svetski poznatim časopisima koje često prelistavam. Ne znam da li se može pretplatiti za čitave naredne godine (koje vam uspešne želim), ali verujte da ste puno traženi, stoga ne bi bilo loše više se ponuditi ovom ovdašnjem tržištu. Toliko za ovaj put! Unapred hvala!

RE Moramo priznati da nam Vaše poverenje FO iznad svega prija. Više puta smo napo- TO minjali kako ne želimo da kopiramo druge časopise, već se trudimo da po sadržaju i temama budemo što aktuelniji, raznovrsniji i iznad svega naši. Hvala na svim lepim željama uz obećanje da ćemo pokušati da rešimo probleme distribucije, a do tada jedino možemo da Vas pozovemo da se pretplatite na časopis i tako rešite probleme sa nabavkom.

POŠTOVANI PRIJATELJI!

ROBERT SEMNIC, NOVI SAD

Bio sam slobodan da napravim statistiku i manju analizu dosadašnja četiri foto-konkursa u časopisu, od brojeva 16-32. Rang lista ukazuje na verne čitatelje koji takođe žele da se njihovi radovi ocene pred žirijem, a kasnije i pred širim čitalačkim auditorijumom. Rang lista namerno nije formirana prema osvojenim prvim i drugim mestima nego prema ukupnom broju primljenih radova, što ukazuje na kontinuitet slanja radova (neki autori imali su odličnu fotografiju na određenu temu ali se kasnije nisu oprobali u drugim). Kao kriterijume uzeo sam najmanje 4 prihvaćena rada, rangirana u 5 kategorija, a prema sledećem bodovnom kriterijumu:

1. mesto - 3 poena; 2. mesto - 2; 3. mesto - 1; pohvala - 1; primljena fotografija - 0,5 poena.

Uz svaki rad je u odgovarajućoj tabeli naveden i broj časopisa tako da se plasman može proveriti. Navođenje istog broja časopisa dva puta kod istog autora odgovara prijemu dve različite fotografije na dva konkursa. Treba uzeti u obzir različiti kriterijum žirija priliku odlučivanja o broju primljenih radova od jednog časopisa do drugog te činjenicu da za konkurs "Brzina" nisu dodeljivane nagrade ni pohvale. Unapred se izvinjavam zbog eventualnih (nenamernih) grešaka u rangiranju. Nadam se da će uspešni autori prepoznati trud koji su uložili i da će ovakva statistika poticati i druge čitatelje da se ubuduće potrudite i "izoštite" oko i ideje.

NADA KOJA ODRŽAVA

BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, BEOGRAD

Želim vam srećnu Novu godinu, kao i božićne praznike! Neka vam 2006. godina bude još uspešnija od prethodne. Neću vas mnogo hvaliti, da se ne "pokvarite". No, da pređem na stvar. Jako sam se obradovao ovogodišnjoj temi konkursa - Portret! To je ono što najviše volim da fotografiram, pa stoga, šaljem ove tri fotografije. Prethodnih godina sam redovno učestvovao na konkursima, ali nisam imao baš nekih uspeha. Naravno, tema "Portret" je jako dobra i mislim da će ove godine biti ubedljivo najveći broj pristiglih fotografija, samim tim imaju još manje šansi. Ali, bože moj. Važno je učestvovati, a nada je ono što će me održati. Interesuje me da li imate u prodaji difuzore za blic (npr. sto-fen), koji bi mogao da odgovara za moj Canon Speedlite 420 ex? Vi ste mi jedina nada da to kupim ovde kod nas. Puno pozdrava i dobro svetlo!

RE Drago nam je što Vam se teme sviđaju FO i trudićemo se da ih u budućnosti bude TO još više i da budu još raznovrsnije. Šanse možda ponekad izgledaju male, ali je odabir radova, i to prvenstveno Vaš, veoma važan. Nekoliko naših čitalaca koji su nagrađeni prošle godine slali su nam slična pisma, a ipak su dobili nagrade. Difuzer koji je Vama potreban nismo pronašli kod nas u prodaji, ali pokušajte da malo improvizujete. I ja na mom blicu imam

difuzer koji je namenjen drugom modelu. Malo sunderaste trake i sve stoji na svom mestu. I na Minoltinom blicu 360PX koji koristim godinama nemam originalni difuzer, već sam na isti način montirao komplet s Vivitarovog blica. Parče pauza savijeno u luk iznad lampe blica i zalepljeno pomoću selotejpa čuda pravi. Uostalom, u nekom od sledećih brojeva pišaćemo o tome kako se dobre fotografije mogu snimiti samo jednim blicem, TTL kablom, parčićima pauza, papira i ostalim priručnim sredstvima, - jednom rečju pomoću štapa i kanapa.

SAMO AMATER

DUBRAVKA MENZALIN, KOTEŽ

Redovno kupujem REFOTO i veoma mi se dopada. Obožavam fotografiju, mada sam samo amater. Ovim putem šaljem nekoliko, mislim da su konkursi za narednu godinu veoma zanimljivi i trudiću se da napravim što bolje fotografije iako imam skroman fotoaparati.

RE Iako kratko, ovo pismo odraz je pravog FO odnosa i - ponovimo da i skroman fotoaparati može dati odlične fotografije, što ste imali prilike da vidite u tekstovima o pinhole fotografiji. Slične priče ponavljaju svi oni koji su sedamdesetih kupovali na kioscima Smene i Orwo filmove i dobijali fantastične rezultate. Jedino što je važno jeste želja i pomenuti trud.

	br. primljenih (br. časopisa)	1. mesto (br. časopisa)	2. mesto (br. časopisa)	3. mesto (br. časopisa)	pohvala (br. časopisa)	uk. poena
Josif Pop-Mitić, Beograd	3 (21, 22, 26)	1 (24)	1 (25)		1 (23)	7,5
Mičo Čavić, Banja Luka, BiH	2 (28, 32)	1 (21)	1 (26)			6
Robert Semnic, Novi Sad	6 (20, 22, 24, 25, 28, 32)			1 (30)	1 (23)	5
Vladimir Cetinski, Beograd	2 (32, 31)	1 (28)			1 (32)	5
Milota Dubovska Poslon, Novi Sad	9 (17, 18, 21, 25, 26, 27, 29, 31, 31)					4,5
Ljubomir Pavković, Novi Sad	3 (30, 31, 31)	1 (32)				4,5
Bojan Bončić, Niš	1 (31)				4 (25, 28, 31, 32)	4,5
Milenko Vasić, Beograd	4 (22, 26, 28, 28)		2 (21, 32)			4
Ivan Stanić, Beograd	6 (18, 19, 20, 26, 28, 32)				1 (32)	4
Marija Milovanović-Maksimović, Beograd	5 (24, 26, 27, 28, 28)				3 (24, 27, 32)	3,5
Bojan Bonifačić, Puna, HR	2 (20, 24)			1 (18)	1 (25)	3
Dario Fužinato, Novi Sad	5 (28, 30, 30, 29, 32)					2,5
Ervin Salgo, Kikinda	5 (26, 27, 29, 32, 32)					2,5

Broj primljenih radova po konkursu (Ljubav - brojevi časopisa od 16-20; Čovek i pejzaž brojevi 21-26; Život grada 27-37; Brzina 28-32)

Konkurs Ljubav

broj časopisa	16	17	18	19	20
primljenih autora	8	7	7	8	41

Konkurs Čovek i pejzaž

broj časopisa	21	22	23	24	25	26
primljenih autora	15	14	14	15	15	43

Konkurs Život grada

broj časopisa	27	28	29	30	31	32
primljenih autora	17	15	16	16	19	37

Konkurs Brzina

broj časopisa	28	29	30	31	32
primljenih autora	7	6	7	8	27

SONY ERICSSON

NOKIA

inCOM

www.incom-group.co.yu

+ 381 11 344 5 931 + 381 11 344 5 932 + 381 16 23 38 40 + 381 16 23 38 41